

VOGELWACHT UDEN E.O.

Voorzitter : Jan-Willem Hermans
Broekmorgen 28 - 5401 PK Uden
Tel.: 0413-269804

Secretaris : José Escher
Kruisstraat 13 - 5388 CH Nistelrode
Tel.: 0412-650180

Penningmeester : Anita van den Acker
Raam 523 - 5403 TM Uden
Tel.: 0413-253151

Bestuursleden : Peter van de Braak, Jacques Raats en John Opdam

Bankrelatie : ABN-AMRO Uden, rekeningnummer: 60.99.68.254

“HET BRUUIJSEL” - nummer 4 - 2011

Redactieleden : Liesbeth Verkaar, Jolanda Rutten, Mignon van den Wittenboer,
Jan-Willem Hermans, John Hermans en Peter Noy.

Typewerk + correctie: Tineke Huijs
Plantsoen 30, Heesch
Tel.: 0412-451911
E-mail: tenphuijs@home.nl

Tonny Vlamings
Vosseweide 8, Veghel
Tel.: 0413-365528
E-mail: pvlamings@kpnmail.nl

Eindredactie + kopij : Peter Noy
Eikenwal 186 - 5403 KD Uden
Tel.: 0413-251691
E-mail: pknoy@hetnet.nl

Drukwerk + omslag : Graphiset B.V. te Uden.

Samenstelling : Graphiset B.V. te Uden.

Verspreiding : Lies Schoenmakers (coördinatie), Dorien en Theo Versteegden e.v.a.

“HET BRUUIJSEL” verschijnt 4x per jaar in een oplage van 300 exemplaren (incl. links)

Clubgebouw : De Groenhoeve
Artillerieweg 3, Uden (bij Kinderboerderij)
Tel.: 0413-250047

Website Vogelwacht : www.vogelwachtuden.nl **E-mail:** info@vogelwachtuden.nl

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar toestemming voor hebben gegeven.
Men dient dan wel het Bruuijsel als bron te vermelden.

Inhoudsopgave

Colofon.....	Redactie	01
Inhoudsopgave	Redactie	02
Mededelingen Redactie... ..	Jolanda Rutten	03
Van de Bestuurstafel... ..	José Escher	04
Tuinvogeltelling 2011 - 2012.....	Arend Vermaat	05
Herfstexcursie Ameland 2011 inleiding	Peter Noy	06
Ameland, zaterdag 8 oktober	Jeroen Vonk	07
Ameland, zondag 9 oktober	John Hermans	08
Ameland, maandag 10 oktober	Bert van Ginkel	10
Ameland, dinsdag 11 oktober	Stijn van Gils	11
Ameland, woensdag 12 oktober.....	Ton van den Tillart	13
Vogelwaarnemingen excursie Ameland 2008	Jan Verhoeven	14
Vijf jaar MUS-Tellingen in Veghel	Arend Vermaat	15
Vogel in de Maashorst... 'de Velduil'	Jan-Willem Hermans	18
Triest einde van een Velduil	Peter van de Braak	19
Gezamenlijk overleg besturen IVN en Vogelwacht Uden.....	Liesbeth Verkaar	20
CO ₂ -Bomenprijs eindelijk naar Uden!	Willem Peters	22
Vogelherkenavond	Henk Arnoldussen	23
Bijzondere Waarnemingen.....	Peter van de Braak	24
Jaarverslag werkgroep Nestkasten 2011	Leo Ballering	25
Nationale Natuurwerkdag 2011	Jan-Willem Hermans	29
'De Vogelkieker'... naar Ameland	Bert van Ginkel	30
Wetenswaardigheden... ..	John Hermans	36
Zonnig terras in de Maashorst.....	Ellen van den Bos	40
Interne(s)t... 'Waarneming.nl'	Jan-Willem Hermans	41
In gesprek met... 'Hans van den Heuvel'	Liesbeth Verkaar	42
Stichting de Groenhoeve	Jan Zijlstra	45
Dialezing over de Ransuil	John Opdam	46
JeugdVogelwacht... 'Eidooier'	Peter van de Braak	48
Excursie naar de provincie Zeeland	John Opdam	50
Dialezing 'eigen werk'	Jacques Raats	53
2012; Jaar van de klauwieren.....	Jan-Willem Hermans	54
Stadsvogelmeetnet 'MUS'.....	Jan Schoppers (SOVON)	55
Jaarverslag 2011 (werkgroep Uilen)	John Opdam	56
De Boomvalk: 'Falco Subbuteo'	Jan van den Tillaart	60
Excursie Kraaijenbergse Plassen	Peter van de Braak	62
Inventarisatie-overzicht 2012.....	Jan-Willem Hermans	63
Ruim tien jaar tellen op de Brobbelbies!	Toy Janssen	64
Activiteiten werkgroepen Vogelwacht Uden e.o.	Redactie	66
Vogelwacht - Winkel	Jacques Raats	68
Uitdagingen zijn er om aangenomen te worden.....	Jacques Raats	69
Wat doet Vogelwacht Uden e.o.?.....	Redactie	70
Advertenties	Redactie	71

Let op: Sluitingsdatum KOPIJ voor het volgende Bruujsel is op 15 februari 2012

Mededelingen van de Redactie

Joepie, het is weer winter! De vogels komen weer vanzelf naar onze huizen toe en wij hoeven ze alleen maar te bewonderen. Lekker vogels kijken tijdens het eten, tijdens het koken, tijdens het wegwerken van de achterstallige administratie, heerlijk de hele dag vogels kijken! Natuurlijk ben ik alweer begonnen met voeren, niet omdat het nu zo koud is buiten, maar gewoon omdat ik het zo leuk

vind om vogels te kijken. We hebben een voederhuis op voet buiten staan, daar strooi ik dagelijks de broodkruimels op en er hangt een pindavoederkolom aan. Verder hebben we aan de muur een pindakaaspothouder (zie foto) hangen en bij de keuken een vetbolletje aan een standaard. De pinda's en pindakaas zijn favoriet, daar is continue bedrijvigheid. Tot nu toe heb ik daar alleen nog maar 'normale soorten' gezien, zoals de Koolmees, Pimpelmees, Merel en Roodborst. Op de grond wordt lekker gegeten van de kruimeltjes die omlaag vallen, dat doen voornamelijk Heggenmussen en Vinken. Ook daar nog geen bijzondere soorten gezien, maar... de ervaring leert dat de meest bijzondere soorten

ook pas komen na de jaarwisseling. Dus dat doet de natuur goed, ze bouwen het entertainment langzaam op zodat het elk moment van de winter leuk is om naar buiten te kijken!

Als het buiten donker is valt er natuurlijk niks meer te zien, dus uitgerekend daarom valt nu ons mooie clubblad op de deurmat. Het staat weer boordevol interessante ervaringsverhalen, leuke weetjes, boeiende interviews, wetenschappelijke statistieken en nog veel meer. Om jullie alvast een beetje nieuwsgierig te maken zal ik een tipje van de sluier oplichten. Een grote groep enthousiastelingen is naar Ameland geweest met de herfstexcursie, dat is een vast item rond deze tijd, maar toch elk jaar weer anders. Dus, lees het boeiende verslag en het lijkt of je er zelf bij was. Daarnaast hebben we een heleboel informatie over 'tellen', zelfs een internationale Euro Bird Watch, de vogeltrektelling. Dichter bij huis blijkt er al vijf jaar geteld te zijn in dorpen en steden. Arend Vermaat heeft een mooi verslag gemaakt van de 'MUS tellingen' in Veghel. En nog dichterbij huis, dat mag iedereen zelf doen: de tuinvogeltelling. Er doen steeds meer mensen mee, dus als je lid bent van de Vogelwacht kun je je daar natuurlijk niet aan onttrekken.

Verder zijn de Uilen weer helemaal in beeld in dit Bruujsel, we hebben het jaarverslag van de werkgroep, een dialezing over de Ransuil en we liefst twee verhalen over de Velduil. Dit is wel de meest bijzondere soort in onze omgeving, maar helaas niet altijd met een leuk einde. Hopelijk heb ik jullie nu voldoende nieuwsgierig gemaakt om de tijd en de rust te nemen om het blad van begin tot eind door te lezen. De winter is het seizoen van rust, van tijd voor jezelf, van reflectie en daarbij past dit mooie Bruujsel natuurlijk perfect. Veel plezier met lezen!

Rest mij jullie hele fijne Feestdagen te wensen, een goede jaarwisseling en een voorspoedig en gezond 2012!

Namens de Redactie,
Jolanda Rutten

Van de Bestuurstafel...

Het is alweer december en op het moment dat ik dit schrijf zijn Sint en Piet druk bezig om de pakjes bij iedereen thuis te bezorgen. Helaas hebben ze er niet al te mooi weer bij maar dat zal bij de meeste families de pret niet drukken. Nog even en dan is het Kerst en het jaar alweer voorbij. Een mooi moment om terug te kijken of het jaar voor de Vogelwacht gebracht heeft wat we er vooraf van verwacht hadden.

Samenwerking

Voor 2011 hadden we als thema ‘samenwerking’. En wat dat betreft kijken we tevreden terug.

- Met IVN deden we natuurlijk al veel samen en in 2011 heeft dat geresulteerd in een gemeenschappelijke excursie, de nieuwjaarsreceptie, de agenda's zijn opnieuw uitgewisseld en er waren weer gemeenschappelijke lezingen. Voor 2012 zijn de voorbereidingen reeds begonnen en in goed overleg zijn de agenda's en de dia avonden beter op elkaar afgestemd.
- Met Staatsbosbeheer gaat de samenwerking ook steeds beter met als mooi voorbeeld de VLU werkdag voor de Grauwe Klauwier in maart en november.
- De samenwerking met de Gemeente Uden komt tot zijn recht doordat een aantal leden vaste deelnemers zijn geworden in verschillende overlegorganen. Dit om in een vroeg stadium van nieuwe plannen op de hoogte te zijn. Op deze manier kan waar nodig een kritisch geluid ten gehore worden gebracht en kunnen de plannen waar mogelijk bijgestuurd worden. Een voorbeeld hiervan is dat Jan-Willem Hermans namens Vogelwacht Uden actief meedraait in de klankbordgroep Buitengebied.
- Met de coördinatoren van de werkgroepen is een oriënterende bijeenkomst geweest om de informatie-uitwisseling tussen de werkgroepen en bestuur te verbeteren. Afsgesproken is om dit in 2012 opnieuw te doen. Aangezien het de eerste keer was moet dit overleg in 2012 nog iets meer vorm krijgen.
- Van buitenaf zijn we door twee organisaties benaderd voor meer samenwerking namelijk de Vogelbescherming Nederland en Waterschap Maas & Aa. Met beide organisaties is een oriënterend gesprek geweest. Wat dit gaat opleveren is eerlijk gezegd nog een beetje vaag maar het begin is er en de intenties lijken goed.

Vragen aan het bestuur

We zijn er als bestuur op attent gemaakt dat er niet altijd adequaat gereageerd wordt op vragen van leden. We willen een ieder die vragen heeft dan ook oproepen om deze via secretariaat@vogelwachtuden.nl kenbaar te maken. Aangezien sommige vragen in de bestuursvergadering besproken moeten worden kan het even duren voor er antwoord komt. Hiervoor vragen we dan ook jullie begrip.

Voorbeeld van samenwerking

Dank aan alle vrijwilligers

Het bestuur wil via deze weg alle leden die meer of minder actief zijn in onze vereniging hartelijk danken voor de grote en enthousiaste inzet. Het blijft wel vrijwilligerswerk en het is niet altijd vanzelfsprekend om tijd vrij te maken. Maar gelukkig is het velen van jullie ook dit jaar weer gelukt om tijd in de Vogelwacht te steken. En dat heeft weer geresulteerd in veel geslaagde activiteiten. Ook onze vereniging kan alleen draaien op basis van de inzet van jullie allen. Nogmaals onze hartelijke dank daarvoor.

Tot slot wens ik iedereen namens het bestuur hele fijne feestdagen en een gezond 2012 toe. Tot ziens bij de nieuwjaarsreceptie op 8 januari a.s. in de Groenhoeve!

Namens het Bestuur,
José Escher

Tuinvogeltelling 2011 - 2012

In het weekend van 21 en 22 januari 2012 is er weer de nationale tuinvogeltelling. Vorig jaar hebben er een flink aantal van ons mee gedaan. Iedereen kan namelijk meedoen, en je kunt er gewoon een kopje koffie bij drinken als je wilt.

Het duurt maar een half uur en op de website www.tuinvogeltelling.nl zijn ook handige tips, zoals het verschil tussen Heggemus en Huismus te vinden. Daar kun je ook de lijst vinden, hoe je moet tellen en je kunt er je gegevens kwijt.

Wij vinden het leuk als er zo veel mogelijk leden mee doen, maar wij willen ook graag jullie resultaten hebben.

Dan kunnen we voor het Bruujssel een overzicht maken van wat er in Uden en omgeving allemaal in de tuinen te zien is.

Daarom graag je gegevens ook naar Arend Vermaat mailen: kok.vermaat@ziggo.nl

Arend Vermaat

Huismus
(foto John Hermans)

Heggemus
(foto John Hermans)

Herfstexcursie Ameland (8 t/m 12 oktober 2011)

Inleiding... door Peter Noy

De vorige herfstexcursie naar Schiermonnikoog (2010), stond in het teken van lage temperaturen, wollen mutsen, dikke dassen en handschoenen. Dit najaar togen 38 fanatiekelingen van 8 tot en met 12 oktober naar het mooie Ameland. Inmiddels weten zij weer wie 'Pluvius' is, de Romeinse oppergod van de regen! Gedurende de vijf dagen van ons verblijf hebben de excursiegangers een aantal fikse regenbuien moeten trotseren, hoezo diehards? Deze traditionele meerdaagse excursie van Vogelwacht Uden werd inmiddels voor de 29^e keer georganiseerd. Naast een vaste kern, die al jaren meegaat, zijn er altijd weer juvenielen (nieuwelingen) die van de speciale (Vogelwacht)sfeer willen proeven. Hopelijk zijn zij aan hun trekken gekomen en smaakt het naar meer.

Stayokay Ameland

Tot nu toe werden we altijd gastvrij ontvangen door de familie Ketelaars van de groepsaccommodatie 'Ons Kasteel' in Buren, waarbij de centrale ligging voor ons geen reden was om naar een andere accommodatie uit te kijken. 'Ons Kasteel' bleek lang van te voren besproken te zijn door een groep Duitsers. Hierdoor moesten we 'noodgedwongen' uitwijken naar de Stayokay, gelegen aan de westkant van het eiland (nabij de vuurtoren). Het personeel van de Stayokay heeft er alles aan gedaan om het de Vogelwachters naar hun zin te maken. Het eten was perfect en zeer gevarieerd; veel welgemeende pluimpjes vielen hen ten deel. Hier komen we zeker weer terug! Naast een aantal regenbuien zijn er ook dagen geweest dat het (nagenoeg) droog bleef, zodat er flink gevogeld kon worden. Nadat het hele eiland, gedurende vijf dagen was 'uitgekamd', bleef de teller op maar liefst 131 soorten steken. "Geen slecht resultaat", aldus meester-teller Jan Verhoeven. "Leuke soorten als Kleine, Middelste en Grote Jager, Beflijster en Bladkoning."

Wie waren de gelukkigen? Henk Arnoldussen, Ad Bekkers, Jan van Bergen, Tiny en Riet van Boekel, Harrie Clemens, Francien en Tiny van den Elsen, Ad Geenen, Stijn van Gils, Bert van Ginkel, Gerrit Goorts, John Hermans, Petra Hermens, Tineke en Peter Huijs, Conny Koenen, Chris van Lieshout, Marlies Noy, Peter Noy, Theo Peters, Isidro Rendon, Carel van der Sanden, Lies Schoenmakers, Jan van den Tillaart, Ton van den Tillart, William van der Velden, Theo Veldpaus, Ria de Vent, Jan Verhoeven, Hermien en Lambert Verkuijlen, Arend Vermaat, Theo en Dorien Versteegden, Annie Vervest, Peter Vlamings en Jeroen Vonk.

Tijdens de reünie avond van vrijdag 9 december, waarbij bijna iedereen aanwezig was, heeft Carel van der Sanden enkele mooie diashows (met muziek) laten zien. Een supergezellige avond, met drankjes én een uitgebreid koud/warm buffet. Kortom, zeker voor herhaling vatbaar. Hierbij wil ik iedereen hartelijk bedanken voor het meehelpen en de gezelligheid!

De Hemelvaartexcursie 2012 (4 dagen) is gepland van 17 t/m 20 mei 2012 naar de Stayokay op het mooi en veelzijdige Texel!

De enthousiaste deelnemers van Vogelwacht Uden

Zaterdag 8 oktober 2011 (door Jeroen Vonk)

Voor het eerst mee met de vogelwacht op herfstexcursie kreeg ik al meteen de vraag om de eerste dag van dit evenement te verslaan. Peter Noy sprak me daarvoor aan als 'juveniel' lid. Dat ik als 'jonkie' beschouwd werd stak ik natuurlijk meteen als compliment in de zak. Dat het juveniele meer op mijn lidmaatschap sloeg dan op mijn persoon werd me in de loop van deze excursie al snel duidelijk. Onwetend was ik als 'jonkie' natuurlijk wel tussen al deze meestal ervaren vogelaars waarvan de meesten al tig excursies met deze club hadden meegemaakt. Meteen als chauffeur ingeschakeld reed ik op 8 oktober om 05.00 uur (het begrip 'vroege vogels' kreeg meteen een andere dimensie) thuis weg om wat medepassagiers op te halen in Veghel. Andere vogels dan de zich aarzelend meldende kippen thuis in het hok had ik op dat moment nog niet waargenomen. Volgens strak schema stapten mijn passagiers in. Blijkbaar popelend van verlangen naar het vogelparadijs Ameland want bellen was niet nodig. Waar licht was te zien op dat moment van de dag stopte ik en meteen kwamen de liefhebbers aangelopen. Al wachtend had een van hen al Koperwieken gespot op dit vroege uur. Het was mij meteen duidelijk: hier viel veel te leren! De gretigheid van de beginner werd meteen duidelijk op het verzamelpunt 'Groenhoeve': we waren ingedeeld bij de laatste groep vertrekkers maar arriveerden als eersten ter plekke. Buiten de auto wachtend werd het langzaamaan drukker en kwam er al behoorlijk wat vogelpraat los. De kraaiende haan van de kinderboerderij bleek een te negeren vogel "omdat hij een eigenaar had" Mijn eerste waarneming meteen waardeloos! De perfecte organisatie werd al voor het weggrijden richting Holwerd duidelijk: meteen papieren in de hand gedrukt met onder andere een routeschema waarin tot op de minuut af stond aangegeven hoe laat we geacht werden ergens te passeren. De echte nieuwsgierigen probeerden ook meteen in het donker de kamerindeling te ontcijferen. Omdat ik toen toch nog niemand kende heb ik dat maar op zijn beloop gelaten. Meteen ook een envelop ontvangen met precies het bedrag dat het parkeren in Holwerd zou gaan kosten. Strakke organisatie dus en we reden dan ook precies om 06.00 uur weg in een poging om Holwerd om 08.30 bereikt te hebben zoals het schema voorschreef. Tussen Meppel en Leeuwarden veranderde de nacht langzaamaan in dag en om het allemaal wat helderder te kunnen zien vielen er op bestelling wat flinke regenbuien waarmee de ramen meteen gewassen waren. We kwamen ruim op tijd in Holwerd aan en konden droog de vertrekhal bereiken. Na de kaartcontrole werden op de steiger al de eerste verrekijkers in stelling gebracht en werden de eerste vogelsoorten benoemd. We zagen de boot naderen vergezeld van een fraaie regenboog..... en inderdaad: snel terug naar binnen het terminalgebouw in om te schuilen voor een fikse bui. Het was een opwarmertje want het zou niet de enige bui blijven tijdens deze herfstexcursie. Op de boot zag ik al snel twee kampen ontstaan: koffiedrinkers die binnen een zitplaatsje zochten en het vogelkijken nog even uitstelden tot Ameland, en fanatieke speurders die meteen op het bovendeck de lucht afzochten naar vogels die zich in de omgeving van Uden niet zo vaak laten zien. Het bleef behoorlijk waaien maar de zon nam aarzelend de plaats in van de regenbuien en op Ameland was het bij aankomst helemaal droog. Bagage de aanhanger in en wij met de bus naar de Stayokay in Hollum.

Papieren in de hand gedrukt

Koffers naar de kamers, bedden verdeeld en fiets (van de fa. Kiewiet, red.) in ontvangst genomen, en het stond niet in het reischema maar iets voor 12.00 uur fietsten wij al als 'Kieviten' door het Hollummerbos. Daar werd vooral op geluid naar vogelsoorten gespeurd en het bleef een beetje beperkt tot de wat gewonere soorten. Daarom daarna de zee kant maar eens opgezocht gevolgd door het wad. Daar viel meer ongewoons te zien en werd mijn aandacht gevestigd op soorten waaraan ik doorgaans toch wat achtelozer voorbij ga. Er blijken meer meeuwensoorten te zijn dan ik dacht

Het kamp van de fanatieke speurders

en in de vogelkijkhut bleek dat ook op te gaan voor de eenden en futen. Mijn oude vogelzakboek bleek niet meer te volstaan. Vanuit de westpunt van Ameland, waar de Stayokay gevestigd was, waren we in no time een flink stuk oostelijk gekomen door een fikse rugwind. De boete daarvoor betaalden we op de terugweg met wind op kop en een gedwongen gebruik van de kleinste versnellingen. Een regenbuitje op zijn tijd zorgde voor ongevraagde verfrissing. Niet iedereen vond op tijd een schuilplek. Voldaan arriveerden wij rond half zes op ons logeerafres en na wat bijpraten aan de bar en natuurlijk wat bier om het vochtgehalte weer op peil te brengen, werden we om half zeven getrakteerd op een voortreffelijke uitgebreide nasimaaltijd. De daarin verwerkte vogelsoort kip werd na deze lange dag door bijna niemand meer opgemerkt. Bij de koffie na de maaltijd werd 's avonds voor de eerste keer de 'ornithologische checklist' doorgenomen en waren in deze eerste halve excursiedag al zo'n kleine 96 vogelsoorten gehoord of gezien. Een goed begin is het halve werk! Uit eigen waarneming kwam ik nog niet tot halverwege dit aantal; nog veel te ontdekken over dus voor de rest van deze excursie.

Zondag 9 oktober 2011 (door John Hermans)

We (Peter Noy, Bert van Ginkel en John Hermans) werden om 7.15 uur wakker. Blijf nog maar even liggen was het advies van Peter, want mijn alarmklokje geeft aan dat het 5.15 uur is. Bert en ik lieten daarop onze klokken zien die toch duidelijk 7.15 uur aangaven. Met een beetje pech zou onze grote leider niet op tijd bij het ontbijt aanwezig zijn geweest. Maar dankzij ons stond

Peter dus toch op tijd op om te ontbijten. Na het ontbijt zijn we met een aantal personen gaan fietsen. Dit was al meteen een groot succes want na een paar honderd meter zagen we twee Klapksters overvliegen. Verder miegelde het van de Graspiepers waardoor er continu drie à vier Sperwers boven ons hingen die probeerden om een verzwakt exemplaar eruit te pikken. Naast Graspiepers vlogen er veel vinkachtigen waarbij het grote aantal Keepen opviel. De Keep is een beetje een invasievogel maar ik denk dat we er dit jaar veel gaan zien. Langs de wadkant vervolgden we onze fietstocht en hierbij zag ik van een afstand dat er een Zeekoet langs de kant aan het zwemmen was.

Voorzichtig dichterbij geslopen bleek dit helemaal niet nodig te zijn want de Zeekoet liet zich tot op een halve meter benaderen. Telkens dook de Zeekoet en we zagen dat er af en toe zelfs een klein visje gevangen werd. Het zal misschien niet helemaal een gezond exemplaar zijn geweest maar toen we enkele dagen later Ameland verlieten zat dezelfde Zeekoet er nog steeds en dikwijls in gezelschap van een ander exemplaar. Het kan natuurlijk ook zo zijn dat de Zeekoet op zo'n afgelegen plek is grootgebracht dat ze helemaal geen mensen kennen en dan ook niet schuw zijn. Ik heb dit meermaals meegemaakt in Siberië waar je veel soorten ook tot op een halve meter kunt benaderen. Naast de gezellige Rotganzen die de tocht uit Siberië er weer op hebben zitten zaten ook de eerste Kolganzen en Brandganzen. Dat de Kolganzen massaal Nederland binnenvlogen zag ik een paar dagen later op onze telpost waar er op woensdag ongeveer 1.100 exemplaren overvlogen. Aan de binnenzijde van de waddijk op een weiland zagen we nog een late Grutto. Je ziet op dit moment 99,9 % Rosse Grutto's, maar je kunt dus ook nog een Grutto tegenkomen. Als ze vliegen kun je het verschil goed zien; een Rosse Grutto heeft een grote witte V op zijn rug terwijl een Grutto een witte stuit heeft met aan het uiteinde een zwarte staart. Als je dit kenmerk weet kun je de twee soorten gemakkelijk uit elkaar houden. Langs de dijk zagen we nog opvallend veel Boerenwaluwen. Dit komt toch doordat we dit jaar al vroeg naar een waddeneiland gingen. Ga je een week later dan is de kans al veel kleiner om nog de laatste Boerenwaluwen te zien. Ook zagen we nog enkele Boomleeuweriken die voor een belangrijk gedeelte de winter doorbrengen in Frankrijk en Spanje. Bij het kleine haventje aangekomen, waar de reddingsboten van Ameland liggen, schrokken we met zijn allen. We waren gewend om hier een ruig veldje tegen te komen waar we in het verleden Sneeuwgorzen en Strandleeuweriken zagen maar in de netheid van de mensheid was het nu veranderd in een steriel grasveldje wat alleen nog maar goed is voor een aantal Graspiepers. (maar die zag je toch al overal). Wel had je aan de voet van de dijk nog een slikveldje waar we van dichtbij drie Kanoeten konden bewonderen. Een exemplaar was nog half in het broedkleed zodat je de rode veren nog mooi kon zien. Aan zijn plompheid, korte snavel en opvallende witte oogstreep is een Kanoet in winterkleed te herkennen maar je moet bij steltlopers altijd goed kijken anders mis je zo maar een soort. Het gaat dikwijls om een streepje meer of minder. Ineens een prachtig schouwspel op het wad waarbij er duizenden Rosse Grutto's de lucht in gingen. Goed kijkend zagen we dat een enkele Slechtvalk voor deze consternatie zorgt. Helaas voor de Slechtvalk werd er niets gevangen en na enkele minuten streek de hele groep weer neer. Zo zie je dat het wad enorm veel vogels herbergt. Voor de Rosse Grutto zijn de Nederlandse Wadden van levensbelang. Als ze hier tijdens de tocht van Siberië naar Afrika niet meer zouden kunnen opvetten zou de hele populatie uitsterven. Helaas ziet onze politiek dit nog steeds niet waarbij de kokkelvisserij nog het belangrijkste voorbeeld is. Doordat men tientallen jaren vrijwel ongestoord de Waddenzee heeft leeggevist zie je nu veel minder Scholeksters, Eidereenden en Kanoeten dan twintig jaar geleden. Via het mooie dorp Nes (beschermde dorpsgezichts met vele huizen uit 1700 tot 1800) zijn we doorgestoken en zijn we bij de zee uitgekomen. Op zaterdag zagen we al veel jagers voorbij vliegen en dit was op zondag al niet veel anders. Redelijk dichtbij zagen we mooi een Grote Jager, elke vijf minuten een voorbij vliegende Roodkeelduiker en verder weg op zee grote aantallen Zwarte Zee-eenden.

Grutto (foto Marc Gottenbos)

Helaas begon het rond drie uur in de middag te regenen maar tijdens de terugtocht naar de Stayokay via de duinen zagen we nog een klein vogeltje op het fietspad zitten. Ik riep al meteen dat het wel eens een Strandleeuwerik kon zijn en warempel het was er ook nog een. Jammer dat het zo regende maar tot op een tien meter hebben we kunnen genieten van deze Strandleeuwerik. Halverwege de duinen heb je een kijkhut bij een plasje. Dit was een mooie gelegenheid om even te ontkomen aan de regen en toch nog te genieten van de vogels. Op het plasje zaten veel Slobeenden, Krakeenden, Kuifeenden, Bergeenden, Dodaars en het neefje van de Dodaars, de Geoorde Fuut. Uiteindelijk zijn we toch weer doorgereden en al om vijf uur waren we bij de Stayokay waar we onze doornatte kleding uit konden doen en een lekkere douche konden nemen. Het zal door iedereen wel verteld worden dat het avondeten voortreffelijk was maar ik moet zeggen dat dit het beste was van meer dan vijftientig jaar dat ik nu naar een Waddeneiland ga. We hebben dan ook de kok en de verdere crew van harte bedankt voor deze goede inzet. Hierdoor (maar nog meer voor de vogels) is het zeker weer de moeite waard om Ameland tijdens de herfst te bezoeken.

Het avondeten was voortreffelijk

Maandag 10 oktober 2011 (door Bert van Ginkel)

Net als de vorige twee dagen ook vandaag regen, regen en nog eens regen. Dus ook vandaag de hele dag het regenpak aan. Als een verzopen kat kom ik na afloop van deze dag mijn kamer van de Stayokay binnen om vervolgens recht in een lichtflits te kijken. Even ben ik totaal verblind. Ik kan natuurlijk wel raden wie hiervoor verantwoordelijk is. Ik deel mijn kamer namelijk niet alleen met John maar ook met Peter, onze paparazzo. Wie hoorde ik dat toch zeggen? En ja hoor, ik doe mijn ogen open en daar staat hij, recht voor me. Nog even wazig omgeven door witte en blauwe sterretjes, maar langzaam wordt mijn beeld weer helder. Ik zie dat de foto inmiddels achter op de display wordt 'beoordeeld'. Het water loopt van mijn hoofd en regenkleding en als ik even later de bewuste foto zie lijkt het wel of ik zo uit zee ben gevist. Zoals ik al zei, als een verzopen kat. Ik zal het zelf maar zeggen voordat de foto in het Bruujssel verschijnt. Ondanks het slechte weer hebben we vandaag toch ook weer veel vogels gezien. Ik was met een aantal andere vogelwachters naar de strandovergang bij Ballum gefietst en had daar, net als zij overigens, de telescoop opgebouwd om de zee af te speuren.

Bert na een fikse regenbui

Af en toe moest er worden ingeschikt omdat zware tractoren met grote zandwagens vol gas omhoog de strandovergang kwamen oprijden. Gezien werden onder andere Roodkeelduikers, Grote- en Kleine Jagers en nog veel meer, maar dat staat allemaal vermeld in de Vogelkieker, net als de vele Graspiepers, Sperwers en Klapeksters op de heen- en terugweg. Maar nu eerst even lekker douchen voordat er genoten gaat worden van een lekker Nobeltje en wie weet weer een heerlijk uitgebreid diner. Dit is een vrij kort overzicht van dag drie geworden met als enig doel het ‘dagenstramien’ van alle dagevaluaties van onze eindredacteur te completeren en omdat ik vrijwillig verplicht was aangewezen om van deze dag verslag te doen. Voor uitgebreidere ‘klets’, zie ‘de Vogelkieker naar Ameland’.

Dinsdag 11 oktober 2011 (door Stijn van Gils)

Fanatiek velduilkloppen

Drie dagen winderige regen maakt het onderscheid zichtbaar tussen fanatieke vogelaars en hobbyspotters. Tussen obsessieve streeplijstafwerkers en natuurliefhebbers die op z’n tijd een warm erwtensoepje lusten. Normaal gesproken behoor ik absoluut tot de laatste categorie. Een verdwaalde Ringsnaveleend of Spaanse Mus brengt me bij droog weer al niet naar de andere kant van Nederland, laat staan dat ik in de stromende regen achter zo’n ding aanreis. Maar tijdens Waddenexcursies verandert mijn gedrag compleet.

‘Ik moet op mijn ademhaling letten’

Eventjes bestaat mijn leven uit niets anders dan vogelen. “Boerenzwaluw? Huh, die had ik al.” Bij het horen van iets nieuws stijgt mijn bloeddruk echter onmiddellijk. Zeer competitief speur ik het wad af. Spatten regen mengen met het angstzweet voor mijn opponenten, al heb ik geen idee tegen wie ik strijd. Ik mag blij zijn dat dergelijke excursies slechts een weekje duren. Nu al moet ik, als Jan Verhoeven de ornithologische checklist voorleest, op mijn ademhaling letten. Tijdens deze dagelijkse ‘bingoavond’, overigens zonder prijzen, worden alle waargenomen soorten één voor één voorgelezen en blijkt welke soorten nog ontbreken. Als dit maanden voort zou duren zou ik waarschijnlijk met een burn-out van deze hobby thuis komen te zitten.

Beflijster en Franjepoot

Tot nu toe gaat het, met tegen de honderd soorten, gelukkig redelijk met mijn scorend vermogen. Overigens vooral door mijn keuze om de ervaren groep Mariaheidense vogelaars te volgen. Ton van den Tillart weet door zijn gespitste ogen en oren zelfs het kleinste stipje of piepje te signaleren. Tel daar de ervaring van ondermeer Jan van den Tillaart en Gerrit Goorts en het tactisch inzicht van William van der Velden bovenop en je komt tot een vogelkanon dat zijn weerga niet kent. William: “Laten we nu via het wad terugfietsen, het wordt nu hoog tij, dus als het goed is vliegt dan alles onze kant op.” Giehhhhh (piepende remmen van Ton’s fiets): “Wat is dat stipje daar?” En hup, weer Middelste Zaagbek die op de lijst kan worden bijgeschreven. Die regenfietstochten met tegenwind van afgelopen dagen leverden aardig wat zeesoorten op.

Bovendien heb ik eindelijk de Beflijster op zak. Een echte schaamsoort die ik tot nu toe steeds weer miste. Ik kan me minstens drie excursies herinneren waarin het beest gezien is, maar ik net de andere kant op keek. Nu schoot het beest tot drie keer toe langs een struikje en liet het zich aardig bekijken. Of die Rosse Franjepoot, misschien nog wel mooier: een waanzinnig lief kopje met fragiel maar sportief onderstel. Zulke juweeltjes komen meestal niet in Nederland en kennen nauwelijks mensen. Je kunt er daarom aardig dicht bij in de buurt komen, zonder dat ze gestrest wegvliegen.

Velduilstrategieën

Ondanks deze strategie ontbreken nog steeds cruciale soorten. Nog geen Baardman, nog geen Waterral, maar vooral nog geen Velduil. Williams strategie om vandaag via Hollum langs het duin te wandelen richting de plaats waar gisteren een Velduil gezien werd, leek me dan ook een goed idee. Rustig wandelen we over het strand. Onze rug wat naar de wind gericht om zo te voorkomen dat het opwaaiende zand in onze ogen terecht komt. De enkele zeevogels die we tegen komen, Bonte Strandloper en gewone Fuut, laten me koud. Leuker wordt het als we in de

Baardmannetje (foto Marc Gottenbos)

duinen een Roodborsttapuit tegenkomen. Roodborsttapuiten zit namelijk wel volop in de Maashorst, maar ontbraken nog op de checklist. Langzaam wandelen we een duinvallei in. “Ghieehieeeee”, klinkt vanuit de bosjes. “Yes”, denk ik, volgens mij ben ik zojuist met deze Waterral de honderd gepasseerd. Hoogtepunt vormt echter een groepje Baardmannetjes. De sierlijke baard valt meteen op. Wat een waanzinnig gezicht. Een groepje van zeker zes exemplaren danst door de lucht. Van het snelle metaalachtige “pjiew, pwiew”-geluidje krijg ik eventjes warm kippenvel. Ademloos bekijk ik hoe een mannetje vliegensvlug op een rietpluim landt. Het riet buigt bijna een halve meter mee. “Pjiew, pwiew”, luister ik genietend.

Wat een vleugels!

Maar ja, nog steeds geen Velduil. Om onze kansen zo groot mogelijk te maken lopen we daarom verder over de duinen. Elke glimp zouden we op die manier op moeten vangen. Maar nee, ik kom bedrogen uit. Een glimp wordt weliswaar opgevangen, alleen niet door ‘we’, maar door ‘ze’. “Zagen jullie dat ook?”, vraagt William met opgewonden stem. Ontevreden sjok ik verder, tot eindelijk ook Jan van den Tillaart en ik het beest te zien krijgen. “Schitterend, wat een vleugels, zo groot!”, fluistert Jan. We hebben dan nog niet eens in de gaten dat er twee bij elkaar zitten. Niets kan de rest van de dag nog aan deze waarneming tippen. Voldaan loop ik aan het einde van de dag nog even met Isidro Rendon over het strand, tot we samen een uitgeputte zeekoet op het strand tegenkomen. Het beest beweegt niet, hoogstens drukt het zijn kop in z’n veren als Isidro het oppakt. Voorzichtig tilt hij het beestje op de golven. Waar het even de zee in lijkt te stromen, maar al gauw weer aanspoelt. Weemoedig kijken we naar het beest dat eigenlijk niets meer doet. “Moet er steeds aan denken”, mailt Isidro me later, “het was zo’n mooi beest. Ik hoop zo dat ie nog leeft.” Tja, bedenk ik me, vrolijke metaalgeluidjes, krachtige velduilvleugels, het gekrijs van een Waterral en de strijd om de streeplijst. Allemaal schitterend, maar iets anders dan een strijd op leven en dood.

Woensdag 12 oktober 2011 (door Ton van den Tillart)

Om acht uur stond er weer een heerlijk ontbijt voor ons klaar. Zoals elke ochtend vielen we aan alsof we de avond ervoor niks te eten hadden gekregen. Het tegendeel was waar, maar er lag zoveel lekkers op tafel dat we het niet konden laten liggen. Na de huishoudelijke mededelingen die Peter ons nog meegaf konden de spullen in de aanhanger worden gegooid en moesten we opstellen voor een groepsfoto. Dit duurde wel even want het plaatje moest perfect worden.

Turen naar de Bladkoning

Om kwart over negen konden we dan eindelijk los gaan, er ging een groep naar de vogelkijkhut om daar nog wat soorten te gaan scoren en de rest ging na een kort bezoek aan het strand terug via het wad naar de boot. Het weer was prima, droog en windstil. Op zee was het behoorlijk rustig, achter een vissersboot hingen wat meeuwen en een enkele Jan van Gent. Zeevogels kijken is over het algemeen telescoopwerk en aangezien velen van ons die niet (meer) bij zich hadden gingen we al snel via de vuurtoren richting het wad. Het ging allemaal op een laag tempo, sommigen hadden het nog zwaar van de avond ervoor, anderen hadden de afgelopen dagen meer gefietst dan dat ze anders in een heel jaar doen. Zij hadden dan ook last van de bijbehorende pijn aan een niet nader te noemen onderdeel van het lichaam. Onderweg werd gestopt voor Goudhaantjes en een Gele Kwikstaart en bij het wad aangekomen sukkelden we richting de boot. Elke keer werd er gestopt als er iets interessants te bekijken was. Ringmussen, Kepen, twee Zeekoeten (aan de wadkant!), Zilverplevier, Kempshaantjes op de wei en ga zo maar door. Er werden door de verschillende groepen nog nieuwe soorten gevonden voor de toch al opzienbarende lijst zoals Bladkoning, Zwarte Ruiter, Alk en wij scoorden de eerste Ringmussen van deze trip. We kunnen terugkijken op een soortenrijke reis dit jaar mede doordat het de eerste dag flink vanaf de zee stormde en daardoor mooie soorten als Vaal Stormvogeltje en Kleine, Middelste en Grote Jager goed te zien waren. Om twee uur moesten we de fietsen inleveren en om half drie vertrok de boot naar het vaste land. Toch nog heel even paniek; de aanhanger met spullen was er om 14.15 uur nog niet. Sommigen maakten zich druk dat hun autosleutel nog in de koffer zat en er werd al gegniffeld dat zelfs bij Peter niet alles volgens planning verliep. Peter begon echter te bellen en had het snel geregeld. Gelukkig stond de aanhanger op het terrein bij de fietsenverhuurder en twee minuten later zagen we hem met onze tassen voor onze neus stoppen. Opgelucht stapten we op de boot en voeren we over een kalme zee naar Holwerd. Onderweg was het prima vertoeven op het bovendek. Veel bijzonders was er niet te zien, alleen een gevalletje Lenie en een verdwaalde Visdief, maar dat mocht de pret niet drukken. Op het vasteland werden de auto's geladen en namen we afscheid van elkaar. Iedereen maar vooral Peter bedankt voor weer een perfecte najaarstrip!

De laatste meters

Vogelwaarnemingen Ameland 2011 (door Jan Verhoeven)

1. Roodkeelduiker	45. Kievit	89. Witte Kwikstaart
2. Fuut	46. Steenloper	90. Gele Kwikstaart
3. Doodaars	47. Driesteenstrandloper	91. Winterkoning
4. Geoorde Fuut	48. Kanoet	92. Heggenmus
5. Grauwe Pijlstormvogel	49. Bonte Strandloper	93. Roodborst
6. Vaal Stormvogeltje	50. Paarse Strandloper	94. Roodborsttapuit
7. Jan-van-Gent	51. Kempphaan	95. Tapuit
8. Aalscholver	52. Wulp	96. Beflijster
9. Grote Zilverreiger	53. Grutto	97. Merel
10. Blauwe Reiger	54. Rosse Grutto	98. Kramsvogel
11. Lepelaar	55. Tureluur	99. Koperwiek
12. Knobbelzwaan	56. Zwarte Ruiter	100. Zanglijster
13. Kolgans	57. Groenpootruiter	101. Grote Lijster
14. Grauwe Gans	58. Oeverloper	102. Zwartkop
15. Rotgans	59. Watersnip	103. Bladkoning
16. Brandgans	60. Bok	104. Tjiftaf
17. Bergeend	61. Rosse Franjepoot	105. Goudhaantje
18. Smient	62. Grote Jager	106. Vuurgoudhaantje
19. Wilde eend	63. Middelste Jager	107. Baardman
20. Krakeend	64. Kleine Jager	108. Pimpelmees
21. Pijlstaart	65. Dwergmeeuw	109. Koolmees
22. Slobeend	66. Kokmeeuw	110. Zwarte Mees
23. Wintertaling	67. Stormmeeuw	111. Staartmees
24. Tafeleend	68. Drietenmeeuw	112. Boomkruiper
25. Kuifeend	69. Zilvermeeuw	113. Klapekster
26. Eider	70. Grote Mantelmeeuw	114. Spreeuw
27. Zwarte Zee-eend	71. Kleine Mantelmeeuw	115. Vlaamse Gaai
28. Middelste Zaagbek	72. Grote Stern	116. Ekster
29. Blauwe Kiekendief	73. Visdiefje	117. Kauw
30. Bruine Kiekendief	74. Zeekoet	118. Kraai
31. Sperwer	75. Alk	119. Ringmus
32. Havik	76. Houtduif	120. Huismus
33. Buizerd	77. Holenduif	121. Vink
34. Torenvalk	78. Turkse Tortel	122. Keep
35. Slechtvalk	79. Velduil	123. Sijs
36. Fazant	80. Grote Bonte Specht	124. Groenling
37. Waterral	81. Veldleeuwerik	125. Putter
38. Waterhoen	82. Boomleeuwerik	126. Kleine Barmsijs
39. Meerkoet	83. Strandleeuwerik	127. Kneu
40. Scholekster	84. Oeverzwaluw	128. Kruisbek
41. Kluut	85. Boerenzwaluw	129. Rietgors
42. Bontbekplevier	86. Huiszwaluw	130. IJsgors
43. Goudplevier	87. Oeverpieper	131. Sneeuwgors
44. Zilverplevier	88. Graspieper	

Vijf jaar MUS-tellingen in Veghel

De afgelopen vijf jaar hebben twee leden van de Vogelwacht Uden en twee leden van IVN-Veghel meegedaan met het SOVON-project Meetpunt Urbane Soorten, afgekort MUS.

De IVN-leden zijn tegenwoordig ook lid van de Vogelwacht. Voor de uitgebreide uitleg verwijs ik naar de website van SOVON, maar in het kort komt het hier op neer: In je woonwijk krijg je twaalf punten toegewezen. Drie keer in het voorjaar moet je tellen, twee keer 's morgens en een keer 's avonds. Per punt tel je vijf minuten en schrijf je alle vogels op die je ziet of hoort. Maar ze moeten wel binding met het landschap hebben, dat wil zeggen dat vogels die hoog overvliegen niet tellen. Soms is dat best lastig en wil je ze toch graag tellen, maar dan zeggen we altijd: "We moeten streng zijn". Dat geldt ook voor de dieren die net na de vijf minuten zich laten zien. Soms wordt de stopwatch extra snel ingedrukt om die ene leuke vogel toch maar gauw op te kunnen schrijven, want je weet niet of ie nog lang blijft zitten. Overigens schrijven we zoogdieren ook op, ook de huiskatten die we zien lopen. Dat is op verzoek van SOVON, dan kunnen ze misschien iets zeggen over de invloed van katten op de vogels van stad en dorp. Ons groepje doet twee wijken: de Bunders en het Centrum. De Bunders is een nieuwbouwwijk van Veghel, die ongeveer dertig jaar oud is en waar we alle vier wonen. Het is redelijk groen met hier en daar een waterpartij en op de noordgrens een niet meer gebruikte spoorlijn. Het Centrum is het centrum van Veghel, maar wel vrij uitgebreid. Het ziekenhuis valt er in en het klooster, maar ook de Vijverwijk, Sportpark Willem Alexander en het Geerbosch. Dat is wel fijn, want alleen stadscentrum lijkt mij vrij saai worden. In die vijf jaar hebben we respectievelijk 54 soorten in de Bunders en 53 soorten in het Centrum opgeschreven en totaal 6.668 vogels in de Bunders en 7.781 vogels in het Centrum. Over de jaren heen zien we nog niet echt ontwikkelingen in de aantallen en de soorten, zie tabel 1.

		2007	2008	2009	2010	2011	totaal
Bunders	soorten	35	40	36	45	36	54
	aantallen	1.176	1.345	1.282	1.281	1.584	6.668
Centrum	soorten	36	38	34	38	34	53
	aantallen	1.555	1.458	1.775	1.512	1.481	7.781

Tabel 1: Aantal soorten en aantal per jaar tijdens MUS-tellingen Veghel

Meestal worden er in de nieuwbouwwijk wat meer soorten gezien en in het totaal is daar ook één soort meer gezien. Toch mist het Centrum een punt met waterpartij, dus dat scheelt snel een aantal soorten die in de Bunders wel geteld worden. De aantallen zijn juist in het Centrum hoger. Verderop in dit verhaal wordt dat nog toegelicht. In de Bunders is de top drie meest getelde vogels: Merel, Kauw, Gierzwaluw. In het Centrum is dat: Kauw, Gierzwaluw, Roek.

Extremen per punt

Elke route heeft zijn leuke en zijn saaie punten. Na vijf jaar weten we dat ook op het moment van aankomst, zo van: "ha, een interessant punt; kijken of die leuke soort er dit keer weer zit". Het dieptepunt hebben we bereikt op een telpunt tijdens een avondtelling in het Centrum. Slechts drie soorten en achtentwintig exemplaren! En in dezelfde telling hadden we op het naastliggende punt maar negen exemplaren verdeeld over vier soorten. Beide punten liggen in het stenige winkel-centrum van Veghel. Frappant is trouwens dat op het punt van drie soorten we in een ander jaar daar wel een IJsvogel hebben gehad, de enige in alle jaren. De meeste soorten vinden we op de twee telpunten tegen de oude spoorlijn in de Bunders, op beide punten over alle jaren vierendertig soorten. Ook in het Centrum is er een punt met vierendertig soorten, het punt in het Willem-Alexandersportpark waar het nieuwe Zwijzen-College is neergezet. Dit ligt ook niet ver van het spoor, maar ook de Aa-broeken liggen op gehoorsafstand.

Topper qua aantallen was die ene keer met al die Kauwen en kraaien, 557 vogels, die in de kloostertuin gingen slapen. Kauwen op slaaptrek komen we vaker op de avondtelling tegen, ook in de Bunders. In 2011 kwamen we ook een grote groep Spreeuwen tegen, die waarschijnlijk, het was een avondtelling, ook op weg naar de slaapplaats waren. Het is de reden dat de Kauw bij beide routes in de top drie aantallen staat. Van een aantal algemene soorten kun je verwachten dat ze op elk punt aanwezig zijn, en dat klopt ook voor veertien soorten in het Centrum en voor achttien soorten in de Bunders, zie tabel 2. Dat wil niet zeggen dat ze elke telling op alle punten gezien worden, want dat is niet één soort gelukt.

Soort	Centrum	Bunders
Ekster	x	x
Gierzwaluw	x	x
Groenling		x
Heggenmus	x	x
Houtduif	x	x
Huismus		x
Kauw	x	x
Koolmees	x	x
Merel	x	x
Pimpelmees	x	x
Roek	x	x
Spreeuw	x	x
Tjiftjaf		x
Turkse Tortel		x
Vink	x	x
Winterkoning	x	x
Zanglijster	x	x
Zwarte Kraai	x	x

Tabel 2: Soorten die op alle punten zijn gezien

Mussen

Omdat het project MUS heet, letten we ook altijd extra op de Huismus. In de Bunders is de Huismus inmiddels op alle telpunten gezien, maar in het Centrum missen we, na vijf jaar tellen, de soort op vijf punten. Voor alle vijf valt wel een verklaring te bedenken, drie liggen er echt in het Centrum en één tussen de sportvelden en de ander midden in het Geerbosch. Van die drie in het Centrum is nog wel voor te stellen dat we op sommige punten in de toekomst mussen zullen treffen. Dit jaar, 2011, hebben we zelfs geen één mus meer geteld in het Centrum.

Huismus (foto Peter Vlamings)

Leuke zeldzame soorten en niet-tellers

De soorten die in tabel 2 staan zijn natuurlijk niet de soorten waar je nou graag vroeg voor uit je bed komt. Elk jaar komen we wel een soort tegen die je niet echt verwacht. In het eerste jaar vlogen er Regenwulpen over, te hoog om mee te mogen tellen, het jaar daarop bij de centrumtelling een IJsvogel, telde wel, en een groep van twaalf Kepen in de Bunders.

2009 leverde een Boomvalk tussen de Gierzwaluwen op, altijd leuk en helemaal omdat hij meetelde. In 2010 konden we een Appelvink tellen, een soort die in Veghel niet makkelijk tegen te komen is. Maar de fraaiste was de Beflijster, die op een groot gazon bijna niet werd opgemerkt tussen de Merels. 2011 leverde een Boomklever op in de Vijverwijk. Deze soort is dus niet alleen op de Maashorst in tien jaar tijd explosief toegenomen, maar weet zich ondertussen ook te verspreiden en geschikte biotopen te vinden.

Beflijster

Zoogdieren

Dit jaar hadden we op twee punten in het Centrum de Eekhoorn als dip. Dat betekent dat de soort net na de vijf minuten teltijd zich laat zien. Hopelijk zien we die volgend jaar binnen de vijf minuten. Het eerste jaar zijn zoogdieren nog niet geteld, de laatste vier jaar wel. Dat levert vooral katten op, maar alleen in de Bunders. In het Centrum hebben we niet een keer een kat gezien. Verder komen we wel eens een molshoop tegen en dit jaar de dus al genoemde Eekhoorn, die net na de bel zich liet zien, en verder Konijnen, Hazen, Veldmuizen en Vleermuizen. Die laatste zijn altijd Dwergvleermuizen, maar of het Gewone of Ruige Dwergvleermuizen zijn weten we niet, want een batdetector gaat niet mee. Overigens is het Centrum voor zoogdieren wel een stuk minder interessant. Dit jaar zagen we daar de eerste Haas, en dat is na het Konijn en de Vleermuis pas de derde soort. Huiskatten tellen we alleen in de Bunders (Centrum-Veghelaren hebben geen katten? Of houden ze netjes binnen?) en met onze gegevens is er geen verband tussen het aantal katten en het aantal soorten vogels.

Landelijk

Landelijk loopt het MUS-project ook vijf jaar, wij zijn dus tellers van het eerste uur. Zo'n landelijk project levert natuurlijk een schat aan gegevens, want er worden jaarlijks zo'n vijfhonderd routes geteld, met elk twaalf punten en drie bezoeken. Dit jaar 2011 zijn er dan ook 336.000 geteld, dat is gemiddeld 672 per route, vergelijken we dit met onze twee routes dan tellen wij duidelijk meer vogels! De landelijke top drie is: Kauw, Merel en Houtduif. Slaaptrek zal ook landelijk wel invloed hebben op de aantallen kauwen. In 2011 zijn er landelijk maar liefst 159 verschillende soorten vogels doorgegeven, daarvan zijn er maar negen soorten waar er maar één exemplaar is doorgegeven. Ook bij SOVON hebben ze extra aandacht voor de naamgever van dit project: de (Huis-)mus. Twee zaken vallen daarbij op: de aantallen huismussen in Hoog-Nederland (Drenthe, Overijssel, Gelderland, Limburg en Noord-Brabant) nemen de laatste vijf jaar toe, dat is niet zo in Laag Nederland. En verder blijkt dat de Huismus meer voorkomt in nieuwbouwwijken dan in oude vooroorlogse wijken.

De toekomst

Tja, ik denk dat we nog een aantal jaren door gaan met tellen en dan misschien een echte verandering mee zullen maken. Dat is natuurlijk moeilijk te voorspellen, maar misschien is het wel de opmars van de Putter, die in West-Nederland veel algemener is dan hier in de regio.

Mede namens Wolter Brongers, Peter Vlamings en Leo Ballering,

Arend Vermaat

Coördinator werkgroep Inventarisatie

Vogel in de Maashorst... 'de Velduil'

Vanwege de opvallende vele waarnemingen dit najaar van de Velduil, kunnen we in deze rubriek niet om deze vogel heen. Het begon op 13 oktober 2011 met rond twee uur twee exemplaren in de Brobbelbies, waarvan om vier uur nog een exemplaar te zien was. Op 14 oktober was het weer raak rond tien uur. De volgende dag op 15 oktober rond twaalf uur en op 16 oktober rond tien uur. Twee weken later werd op 1 november rond drie uur en op 5 november om half twaalf nog een exemplaar gezien. Maar liefst zes waarnemingen van deze steeds zeldzamer wordende soort.

De Velduil zijn latijnse naam is *Asio flammeus*. Flammeus komt van de 'vlammende' gezichtsuitdrukking met de fel gele ogen van de vogel. De Velduil is in Brabant, volgens de Avifauna van Brabant (1967) altijd al een schaarse broedvogel geweest. In de Peel bij Deurne kwamen er in de jaren zestig nog broedvogels voor. Ook tijdens de trek werden ze schaars gezien, volgens deze Avifauna. Bedenk wel dat het aantal vogelaars toen niet zo hoog was als nu. De Velduil leeft in open terreinen met een voorkeur voor moerassige gebieden. De belangrijkste broedgebieden liggen in Schotland, Fenno-Scandinavië en Rusland. Uit Rusland komen een groot deel van de hier doortrekkende en overwinterende vogels vandaan. De Velduil lijkt op de Ransuil maar heeft zeer korte, nauwelijks herkenbare oorpluimen. Daarnaast een zwavelgele iris en zwarte omranding van de ogen in de verder lichte gezichtssluier en bovendien de in lengte gestreepte onderzijde van het lichaam, zonder dwarsbandering. De grondkleur van het verenkleed is licht geelbruin, op de bovenzijde met een grof patroon van brede donkerbruine vlekken, hetgeen een goede camouflage biedt voor de op de grond zittende uil. Op de onderzijde is het verenkleed witachtig geel met donkerbruine veerschachten, die naar onder toe steeds smaller worden. Daardoor maakt de buik een veel lichtere indruk dan bij de Ransuil. De tenen hebben tot aan de zwarte klauwen zeer dichte, witte bevedering. In vlucht valt de lichte onderzijde van de lange, slanke vleugels op, die alleen aan de punt donker gevlekt zijn en bij de vleugelboeg een zwarte streep vertonen. Op de bovenzijde hebben de vleugels een opvallende witte achterrand, waaraan de Velduil van de Rans- en Bosuil te onderscheiden is. In het algemeen verlaten de uilen voor de winter de noordelijke delen van het verspreidingsgebied en trekken naar het zuiden. Er is geen sprake van scherp omgrensde overwinteringgebieden. De uilen zwerven na weggetrokken te zijn net zo lang rond tot ze goede jachtterreinen hebben gevonden. Hun voedsel bestaat voor negentig procent uit woelmuizen, met name veld- en aardmuizen. Deze zoektochten hebben geen bepaalde richting en kunnen een zeer groot gebied beslaan. Het overwinteringsgebied strekt zich uit tot het zuiden van de Sahelzone in Afrika. Doortrek heeft in de herfst in Midden-Europa een hoogtepunt in de tweede helft van oktober. Een deel van deze uilen kan zelfs in Nederland blijven, een deel zal doorgaan naar België of Frankrijk dan wel de Noordzee oversteken naar Engeland. Naar schatting trekken honderd tot driehonderd exemplaren in het najaar over. Hebben we dit jaar veel meer veldmuizen gehad, waardoor er zoveel Velduilen hebben gezeten? We zijn benieuwd wat volgend jaar ons brengt.

Velduil (foto John Hermans)

Jan-Willem Hermans

Triest einde van een Velduil

Op een woensdagochtend werd Jan Verhoeven gebeld door enkele collega's. Deze waren werkzaam op de Slabroekse Heide. Tijdens de werkzaamheden vond één van hen een gewonde uil. Er werd gedacht aan een Bosuil, ze waren tenslotte in het bos... Jan bedacht zich geen moment en ging de uil ophalen. Tot zijn verbazing was het echter geen Bosuil, maar een zeldzame Velduil! Hoe hij op zijn collega's reageerde laat zich wel raden! De gewonde uil werd in een speciale verzendkrat gestopt en vervoerd naar Wim van Lith. Voor wie Wim niet kent, hij is de eerste opvang voor vogels in onze regio. Wim zorgt er tevens voor dat vogels die een langere revalidatie nodig hebben, vervoerd worden naar het vogelopvang in Someren. De Velduil werd hier grondig onderzocht. De verwondingen waren toch enorm, de vleugel lag er bijna af! Deze Velduil was gevonden onder de hoogspanningsleidingen die over het heidegebied lopen. Hier is deze tijdens de trek tegenaan gevlogen. Een goed herstel van deze vogel zat er naar Wim's inzicht niet in. Met deze gedachte heeft Jan de uil bij mij thuis afgegeven, zodat ik er de volgende dag mee naar de dierenarts kon. Het is toch even slikken als je deze prachtige uil ziet en het idee deze in te laten slapen. Zeker omdat bij het zien van een Velduil het hart van een vogelaar toch sneller gaat kloppen. Een waddenexcursie is pas echt compleet als je een Velduil hebt gezien. Met de moed in mijn schoenen ben ik toch maar naar de dierenarts gegaan. Ook de dierenarts vond het moeilijk, nadat ik hem de achtergrond van een Velduil vertelde. Dagelijks had hij te maken met het inslapen van dieren, maar deze uil was toch een apart geval. Maar na onderzoek van de uil gaf ook hij aan, dat dit de beste oplossing was. En zo gebeurde het dan toch... Na het inslapen ben ik ook naar de politie gegaan om de uil aan te geven, zodat we dit prachtige dier kunnen laten opzetten. Als deze Velduil straks in de Groenhoeve staat te pronken zal ik toch aan het moment denken dat ik hem levend in mijn handen hebt gehad!

Peter van de Braak

Velduil, slachtoffer van hoogspanningsleidingen

Gezamenlijk overleg besturen IVN en VWU

Op 18 oktober hebben de besturen van de beide natuurverenigingen weer bij elkaar gezeten om de lopende zaken te bespreken en om de plannen voor 2012 door te nemen. We zijn met deze samenwerking begonnen begin 2010, omdat de ledenaanwas bij het IVN bleef steken en ook het bestuur niet op volle sterkte te krijgen was. Door samenwerking met de goed draaiende Vogelwacht hoopt het IVN wat meer naamsbekendheid te krijgen en mee te liften op hun succes.

Evaluatie 2011

De gezamenlijke dialezingen lopen goed, het is nog even wennen dat voortaan alle dialezingen namens beide verenigingen georganiseerd worden. De dialezingen ‘eigen werk’ moeten bij het IVN nog wat gestimuleerd worden, de belangstelling is minimaal. Het IVN-bestuur wil leden gaan benaderen om mee te doen. Het is zeker niet voor professionals bedoeld. Bij de gezamenlijke excursie naar de Groote Slink/Bunthorst op 29 mei was de opkomst goed. De nieuwjaarsreceptie in het Natuurcentrum Slabroek is niet zo goed bevallen: weinig interesse van de mensen van het centrum en het was vrij duur. Op 8 januari 2012 gebruiken we weer onze eigen Groenhoeve als uitvalsbasis.

Concept Agenda 2012

- Er worden vijf gezamenlijke dialezingen gegeven voor het publiek in 2012 en het IVN denkt er over om in maart nog een extra lezing te geven. Voor de dialezing ‘eigen werk’ zijn twee donderdagen uitgetrokken.
- Op de maandagen 6 februari tot en met 19 maart wordt de Piepcursus gegeven. Hier mogen ook IVN-leden aan meedoen, hopelijk komt er hierdoor een wat grotere opkomst.
- De publiekswandelingen blijven apart, omdat gezamenlijke wandelingen ons geen goed plan lijkt. Iedere wandeling heeft zijn eigen thema.
- Woensdag 21 maart: Boomfeestdag. Dit jaar is de CO₂ bomenprijs gewonnen door Uden, waar we natuurlijk trots op zijn. Er gaan stemmen op om deze dag voortaan in de herfst te houden, maar dat is nog niet zeker.
- Zondag 3 juni: gezamenlijke excursie naar het eiland Tiengemeten. Voor beide verenigingen is dit een mooie locatie, zowel wat vogels als wat planten betreft.
- Zondag 9 september: Maashorstfair door de Maashorstboeren. Wanneer dit niet goed uitpakt voor de natuurverenigingen, omdat de natuur niet genoeg uit de verf komt, denken we erover om zelf een natuurmarkt te houden rond het Natuurcentrum Slabroek.
- Zaterdag 3 november: Natuurwerkdag, ook weer een gezamenlijke activiteit.

Folder met gezamenlijke publieksactiviteiten

Het is de bedoeling om een folder uit te gaan geven waar de publieksactiviteiten van beide verenigingen in vermeld staan. Deze worden uitgedeeld tijdens de dialezingen en publiekswandelingen. Het publiek weet zo ook dat we als Udense natuurverenigingen veel samenwerken. Er komt ook een inlegvel met de mogelijkheid tot opgave als lid of meer informatie. Vanaf september 2012 staat een natuurgidsencursus gepland door de vier omliggende IVN-en. (Oss, Bernheze, Veghel en Uden).

Er wordt geïnventariseerd hoe de belangstelling hiervoor is, tot nog toe is die minimaal. In het voorjaar komt een korte IVN-cursus Scharrelkids voor (groot)ouders om de kinderen mee de natuur in te nemen. Wie weet houden we hier jeugdleden aan over.

Plan Groenhoeve

We willen graag een groep vormen uit beide verenigingen die het natuurpad rond de Groenhoeve gaan bijhouden, als het straks opnieuw ingericht is en het plan van Willem Peters is uitgevoerd. Het VLU heeft in 2012 enkele werkdagen ingelast om het natuurpad op te knappen. Er kunnen ongeveer tien educatieve punten gemaakt worden rond het pad met informatiebordjes. Een informatiefolder leidt de mensen langs het pad met informatiepunten en eventueel een quiz met opdrachten voor de kinderen. De voortuin zou misschien als boerentuin van vroeger ingericht kunnen worden, wat veel beter bij de Groenhoeve past (rabarber, dahlia's, een kroezel?).

Natuurcentrum Slabroek

We constateren dat er in en rond het Natuurcentrum Slabroek in de weekenden heel veel mensen komen, maar dat er erg weinig reclame voor de natuurverenigingen ligt. Het enige zijn onze clubbladen en dit zou eigenlijk anders moeten. Als je het centrum binnenstapt zou je eigenlijk gelijk moeten kunnen zien welke natuurverenigingen in de buurt zitten. We denken aan een interactieve wand met informatie over de beide clubs en misschien kunnen we daar ook de waarnemingen vermelden. Dit zou onze naamsbekendheid veel goed doen.

PDA

Het IVN zou zijn voordeel kunnen doen met de PDA's (personal digital assistant), die binnen de Vogelwacht een groot succes zijn. Er staan alle waarnemingen op en je kunt ze ook gemakkelijk doorgeven en onderling uitwisselen. Het maakt leden duidelijk actiever. Deze apparaatjes zijn bij Peter van de Braak te bestellen voor ongeveer € 75,- en hij kan informatie hierover geven.

Helaas heeft de samenwerking nog niet het beoogde resultaat opgeleverd, het IVN-ledenaantal is gelijk of zelfs iets teruggelopen en het bestuur is ook nog niet op volle sterkte. Maar de aanhouder wint!

De volgende vergadering houden we in oktober 2012.

Liesbeth Verkaar

Roodborsttapuit (foto Marc Gottenbos)

CO₂-Bomenprijs eindelijk naar Uden

De blaadjes waren alweer aan het vallen toen ik plots een mailtje vanuit het gemeentehuis kreeg met een verzoek of we mee wilden gaan naar Houten waar de CO₂-bomenprijs zou worden uitgereikt. Ik had namelijk tegen Wethouder Marcel Delhez gezegd op de Natuurwerkdag 2010, nadat we al voor de zoveelste keer net niet hadden gewonnen: “Anders zal ik eens een keer meegaan om die eerste prijs op te halen.” Joke Janssen kon vanwege een verkoudheid niet mee. Samen met Ingrid van der Berk en Huub van Boxmeer ben ik naar Houten gereden. De ontvangst door Peter Derksen van de Stichting Nationale Boomfeestdag was heel hartelijk. We zinspeelden natuurlijk erop dat we de prijs nu eindelijk wel eens mee wilden nemen. Na een aantal inleidingen kwam het verlossende antwoord. Uden kreeg de eerste prijs vóór Leerdam en Reimerswaal. Nadat we de prijs in ontvangst hadden genomen nam onze wethouder als enige wethouder de microfoon en bedankte met name de ruim vijfhonderd schoolkinderen die in feite het werk hadden gedaan en in het bijzonder de ruim veertig vrijwilligers die al die jaren tijdens de boomfeestdag zich weer op telkens andere plekken inzetten om de kinderen en de natuur een handje te helpen.

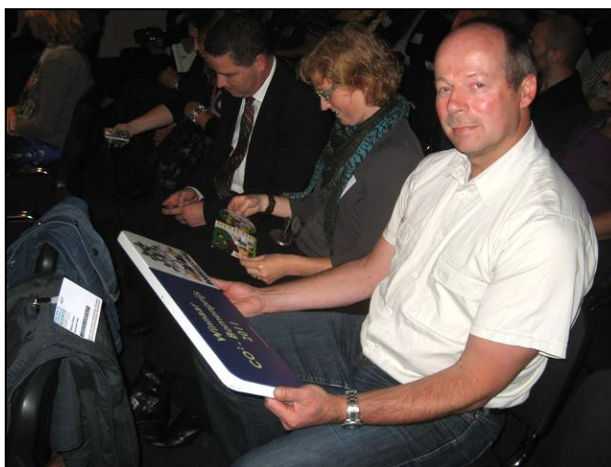

Wat is CO₂-bomenprijs?

De CO₂-bomenprijs wordt de laatste jaren uitgereikt door de Nationale Boomfeestdag aan de gemeente die tijdens de Boomfeestdag in maart de meeste bomen aanplant. Dit wordt berekend via een schema van boomsoorten die ieder een andere hoeveelheid stikstof opnemen uit de lucht. De stikstof produceren wij als mensen. De hoeveelheid wordt in kilo's bij elkaar opgeteld en door het aantal inwoners van de gemeente gedeeld. Daardoor werd het tijdens de prijsuitreiking toch nog even spannend omdat Uden van de drie genomineerden de grootste gemeente is.

Hoeveel bomen planten we eigenlijk in Uden?

Tijdens de laatste Boomplantdag hebben we in Uden op achttien verschillende locaties bijna zestienduizend bomen geplant. In de zestien jaar dat de vrijwilligers van het IVN en Vogelwacht de gemeente Uden hierin assisteren was dit niet de grootste werkdag. Die hadden we in 2005. Toen hebben we ruim twintigduizend bomen en struiken geplant. Dat was ook het jaar dat men startte met de CO₂-bomenprijs en de gemeente Uden nam hieraan ook deel. Via een collega uit Hilvarenbeek hoorde ik dat zij tweede waren geworden en ruim zeventienduizend bomen hadden geplant. Veendam werd dat jaar eerste met twaalfduizend stuks. Ergens was er een nulletje van ons aantal afgevallen waardoor er maar tweeduizend stuks voor Uden zijn doorgekomen. Zand erover. We hebben de prijs nu dubbel en dwars verdiend. En eigenlijk verdienen we ook nog een oeuvreprijs omdat we in deze zestien jaar al meer dan 125.000 bomen en struiken hebben aangeplant op maar liefst 185 locaties met gemiddeld zeventien scholen en 525 kinderen per jaar.

Een trotse Willem Peters

Met wie zoal?

Het zijn niet alleen de kinderen van groep zeven en acht van de basisscholen maar ook de leerkrachten die een pluim verdienen. Zij moeten met enkele ouders de locaties zien te bereiken en we zien nu de laatste jaren dat er op de scholen ook een soort draaiboek voor deze dag is ontstaan. Dit is met name te danken aan de inzet van de gemeente maar vooral van onze vrijwilligers. Zij zijn het gezicht van de gemeente op zo'n boomfeestdag. Zij vangen veelal de scholen op, wijzen de fietsparkeerplekken aan, vertellen iets over het thema van de boomfeestdag, vertellen wat moet gebeuren, hoe dat gedaan moet worden, wat de leerkracht moet doen, het belang van de boomfeestdag en zwaaien de kinderen na een bedankwoordje ook weer uit. Dit doen we allemaal omdat wij het belangrijk vinden dat kinderen minstens een keer in hun leven ergens bomen aanplanten. We kunnen de boomfeestdagen in Uden niet vieren zonder de coaching van onze tientallen groene vrijwilligers. Dit verdient een pluim. De derde (na groenste stad van NL, EU en CO₂-bomenprijs) in een hopelijk nog lange reeks.

Willem Peters

(Foto's Huub van Boxmeer)

Vogelherkenavond

Inmiddels alweer zeven jaar lid van de Vogelwacht ging ik die avond weer eens testen of ik nog wat vogelkennis heb opgedaan gedurende die tijd. Ik heb vogelcursussen gevolgd, vogelgeluiden ingeprent, Big Days meegedaan. Ik heb al verschillende eilandexcursies en verre vogelreizen meegemaakt. Ik ben graag in de natuur en geniet met volle teugen van het vogels kijken, in combinatie met het zien van andere culturen. Ook vind ik de dagexcursies en lezingen erg interessant.

Poten Nijlgans

Dus ging ik met goede moed naar die vogelherkenavond. Twee jaar geleden toen die avond nog Mysterybirdavond genoemd werd, waren er zes deelnemers, een beetje mager om het zo maar te zeggen. Nu was het die avond goed bezet met 21 leden, waaronder een aantal oude rotten op vogelkennersgebied en een aantal nieuwe leden. Peter van de Braak had zijn projectieapparatuur al opgesteld om zijn foto's weer te tonen. Eerst een lekkere bak koffie drinken, gezet door Riet en Tiny van Boekel. Nu maar van start. Er werden eerst 25 details van vogels getoond waarop kenmerken van de soorten te zien waren. Je moet ze dan wel herkennen als het goed is. Stukjes Turkse Turtel, rood van de Zwarte Ooievaar, poten van de Nijlgans (zie foto), franjes van de Grote Jager, oog en snavel van een Havik. Noem maar op. Soms was het kenmerk direct te koppelen aan de soort. Daarna ging het licht aan om hulp te zoeken in de welbekende vogelgids. Leuke reacties en hints klonken rondom. Zelf had ik twintig van de vijftientig vogels herkend, meer als vorige keer. Peter liet aan het eind de complete foto's zien om zodoende correcties aan te kunnen brengen. Daarna was het even pauze om vervolgens vijftig andere soorten te herkennen. Nu waren het foto's in mindere mate te herkennen, maar toch. Als je maar genoeg ervaring hebt lukt het toch wel. Eenden ver weg, vogels van de achterkant of verstopt achter wat bladeren in een boom. Zo ook een Purperreiger op de vlucht. Vogels die hun kop hadden verstopt, noem maar op. Teveel om op te noemen. De tijd vloog om zodat een aantal vogels gewoon werd genoemd. Het was een leerzame en gezellige avond voor iedereen en ik hoop nog veel te leren en te genieten van de Vogelwacht.

Henk Arnoldussen

Bijzondere Waarnemingen

Hierbij de bijzondere waarnemingen van september tot en met eind november 2011. Vele vogels zijn er weer geteld op de Brobbelbies, dit jaar vele roofvogels (onder andere een 'bel' van 130 Buizerds). Hier zaten voor ons toch wel echte krenten bij, zoals de juveniele Steppekiekendief. Helaas is deze niet lang rondom de telpost gebleven en daardoor slechts door enkele vroege tellers gezien! De twee Raven zijn diverse malen op de beide telposten waargenomen, deze zwerven al enige tijd in onze omgeving rond. Wie weet gaan ze nog ooit broeden in onze regio! In het vorige Bruujssel hadden we het nog over de Jan-van-Gent die toch wel erg verdwaald was. Wat schetst onze verbazing, ook in het najaar is er weer een langs komen vliegen, nu een juveniele vogel! Nu het telseizoen voorbij is ben ik benieuwd welke wintergasten we deze winter kunnen verwelkomen! Wil je op de hoogte blijven kijk regelmatig op onze site www.vogelwachtuden.nl

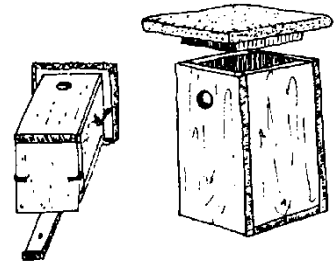
Buizerd
(foto Willy van Lanen)

Peter van de Braak (Inventarisatiewerkgroep), telefoon: 0413-253586.
E-mail: petervandebraak@gmail.com

Datum	Aantal	Soort	Locatie	Waarnemer
11-09-2011	1	Grauwe Kiekendief	Maashorst - Brobbelbies	Peter van de Braak
11-09-2011	1	Groenpootruiter	Maashorst - Brobbelbies noord	Henk van den Acker
11-09-2011	1	Smelleken	Maashorst - Brobbelbies noord	Henk van den Acker
12-09-2011	1	Grauwe Kiekendief	Maashorst - Brobbelbies	Henk van den Acker
14-09-2011	1	Wielewaal	Maashorst - Brobbelbies	Toy Janssen
15-09-2011	137	Ooievaar	Maashorst - Brobbelbies	Toy Janssen
15-09-2011	1	Bosruiter	Maashorst - Brobbelbies	Arend Vermaat
17-09-2011	1	Steppekiekendief	Maashorst - Brobbelbies	Toy Janssen
24-09-2011	1	Zilverplevier	Maashorst - Brobbelbies	Jan Verhoeven
29-09-2011	1	Europese Kanarie	Maashorst - Brobbelbies Zuid	Gerard van Aalst
09-10-2011	2	Beflijster	Maashorst - Brobbelbies Zuid	Gerard van Aalst
13-10-2011	1	Waterpieper	Maashorst - Brobbelbies Zuid	Harry Claassen
13-10-2011	2	Velduil	Maashorst - Begrazingsgebied	Peter van de Braak
14-10-2011	1	Ruigpootbuizerd	Maashorst - Brobbelbies	Dirk Eykemans
14-10-2011	1	Groenpootruiter	Maashorst - Begrazingsgebied	Harry Claassen
14-10-2011	4	Rode Wouw	Maashorst - Brobbelbies	Jan Verhoeven
14-10-2011	1	Casarca	Zeeland - Kreitsberg	Jos van der Wijst
15-10-2011	2	Raaf	Maashorst - Brobbelbies noord	Marc Gottenbos
15-10-2011	6	Rode Wouw	Maashorst - Brobbelbies noord	René van Hoof
18-10-2011	1	Houtsnip	Maashorst - Brobbelbies Zuid	Gerard van Aalst
27-10-2011	1	Bokje	Maashorst - Brobbelbies	Joop Bergsma
29-10-2011	1	Waterpieper	Maashorst - Brobbelbies	Henk van den Acker
30-10-2011	1	Vuurgoudhaan	Berghem - Gemeentebossen	Gert Vonk
01-11-2011	1	IJsgors	Maashorst - Brobbelbies Zuid	Harry Claassen
05-11-2011	1	Velduil	Maashorst - Brobbelbies	Toy Janssen
12-11-2011	1	Jan-van-Gent	Maashorst - Brobbelbies	Toy Janssen
15-11-2011	2	Kleine Rietgans	Maashorst - Brobbelbies noord	Henk van den Acker
17-11-2011	1	Smelleken	Uden - Hoogveld	John Peerenboom
19-11-2011	1	IJsgors	Maashorst - Brobbelbies	Toy Janssen
26-11-2011	4	Grote Barmsijs	Maashorst - Brobbelbies Zuid	Gerard van Aalst

Jaarverslag werkgroep Nestkasten 2011

In dit verslag wordt, aan de hand van een analyse van nestkastencontroles, een indruk gegeven van het broedseizoen 2011 in de bossen van de regio Uden. De voorafgaande winter was extreem koud, vooral in december; de lente van 2011 was extreem droog en zonnig, zeer zacht; het was het droogste en zonnigste voorjaar in tenminste honderd jaar en de zomer, daarentegen, was weer extreem nat.

***Koolmezen van 18 dagen oud
(foto Lambert Verkuijlen)***

Het totaal aantal gecontroleerde nestkasten stabiliseerde zich op 576. Het bezettingspercentage van de kasten was met 78,8% laag in vergelijking met voorgaande jaren. Het totaal aantal eieren dat werd geteld was 4.140, daaruit kwamen 3.552 jongen waarvan er uiteindelijk 3.254 uitvlogen. De mezen en de boomklevers lieten een normaal broedsucces zien maar voor de Bonte Vliegenvanger en de Gekraagde Roodstaart was het, qua broedsucces, een slecht jaar. Toch is de Bonte Vliegenvanger de duidelijke winnaar van dit seizoen; het aantal legfels verdubbelde bijna van 38 in 2010 naar 70!! Mogelijk dat de strenge

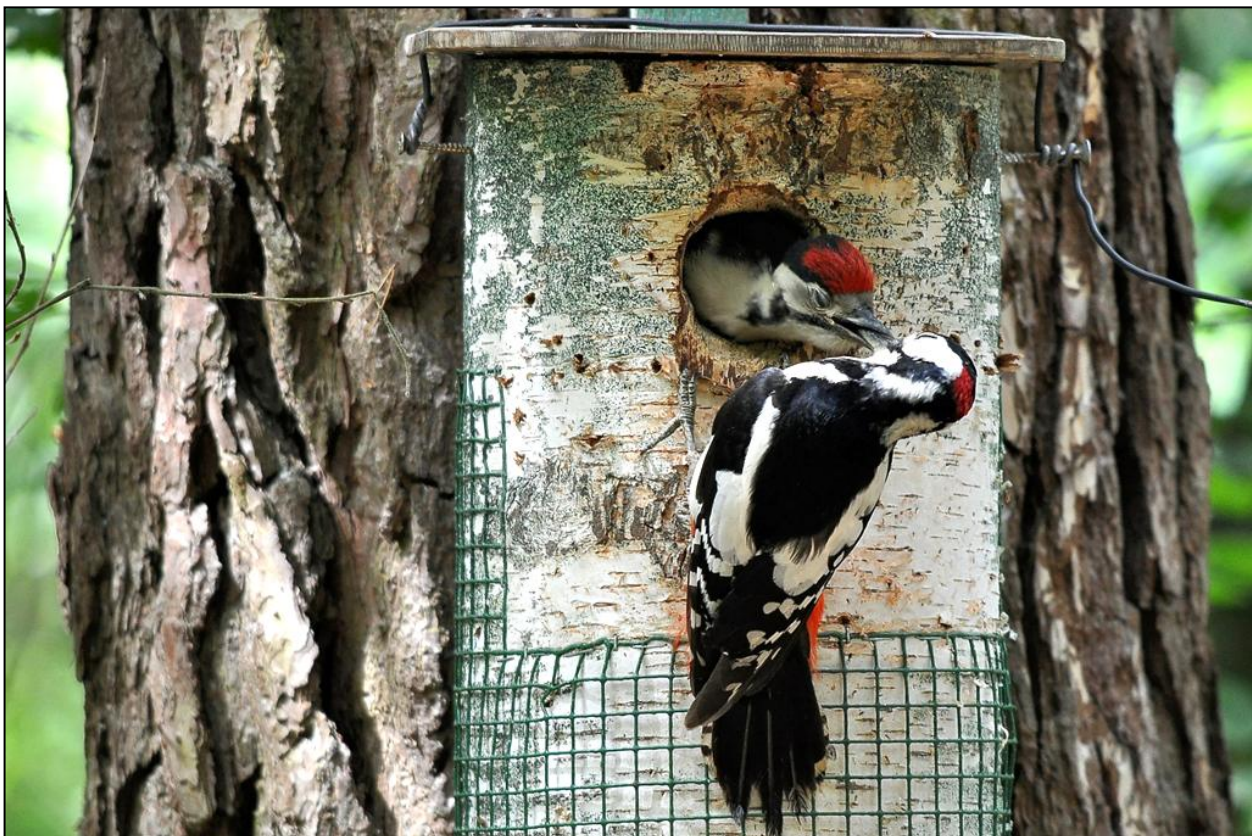
winter het aantal overwinterende (kool)mezen heeft laten afnemen of zodanig veel energie van ze heeft gevraagd dat ze in slechte conditie aan het broedseizoen begonnen. De lage algemene bezettingsgraad en het lage absolute aantal eerste legfels van de Koolmees wijzen daar op. Bonte Vliegenvangers die in Afrika overwinteren vonden bij terugkomst mogelijk veel nestgelegenheid die onmiddellijk bezet werd. Ook de Boomkleverlegfels zijn weer verder in aantal toegenomen van 22 naar 27! Voor alle soorten werd in 2011 een (bijna) record of een evenaring daarvan genoteerd voor de legfelgroottes. De legfelgrootte van het eerste legfel van de Koolmees was met 10,2 eieren weer groter dan de laatste jaren en ook voor de Pimpelmees was de gemiddelde legfelgrootte, met gemiddeld 11,1 eieren per nest, een recordgrootte. Dit gold ook voor de andere soorten, als de Boomklever en de Bonte Vliegenvanger.

***Grote Bonte Specht
(foto Lambert Verkuijlen)***

Deze lieten zelfs recordlegsel groottes zien van respectievelijk gemiddeld 6,4 en 8,0 eieren. Voor de Zwarte Mees (8,8 eieren) was het de op één na hoogste legselgrootte, alleen 2009 met gemiddeld 9,3 eieren was hoger. Voor de Gekraagde Roodstaart was de gemiddelde legselgrootte van 6,0 gelijk aan die van 2010 en wordt alleen overschreden door 2006 met gemiddeld 6,5 eieren. Maar niet alleen de legselgroottes lieten records zien, ook de gemiddelde eerste eileg was voor bijna alle soorten erg vroeg. De gemiddelde eerste eilegdatum voor de eerste legsels van de Koolmees was dit jaar 13 april. Op 2007 en 1999 na is dit de vroegste gemiddelde eerste eilegdatum en past dus nog steeds in de vervroeging van de Koolmeeslegsels.

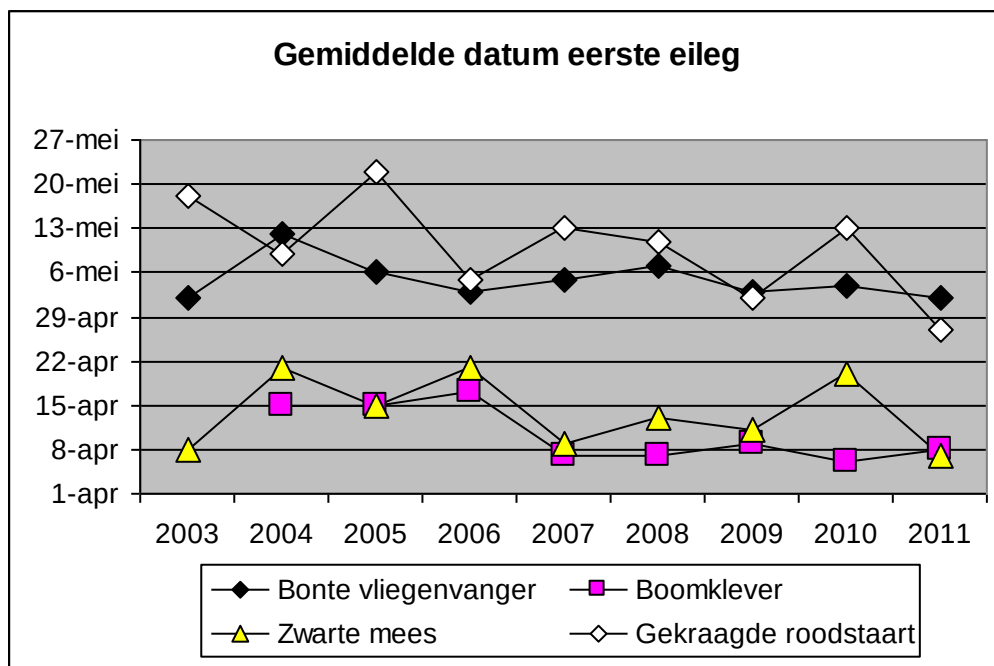
Ook voor de Pimpelmees (10 april) was het een vroege gemiddelde eerste eilegdatum en ook voor deze soort alleen voorafgegaan door 2007 en 1999. En ook de Zwarte Mees liet een vroegterecord zien van 7 april! Hetzelfde geldt voor de Gekraagde Roodstaart die voor het eerst gemiddeld in april (27 april) terecht kwam en ook voor de Bonte Vliegenvanger evenaarde met een gemiddelde eerste eilegdatumrecord van 2 mei. De Boomklever is de enige soort die zijn vroegterecord bereikt lijkt te hebben met een gemiddelde eerste eilegdatum van 6 april in 2010. Dit jaar was het 8 april en dat past in het beeld vanaf 2007. Voor de Koolmees was het vervolglegselfpercentage 13,9% bijna éénvierde van de 60% van vorig jaar. Voor de Pimpelmees waren dit maar twee op de 94 legsels (2,1%), en dat is minder dan ééntiende van vorig jaar (25,5%). De Zwarte Mees volgt deze trend met een daling van 50% in 2010 naar 14,3%. De rupsenpiek lijkt dus precies in de jongenperiode van de eerste legsels gevallen te zijn en dat uit zich ook in gemiddelde broedsuccessen voor de meesten van deze soorten en weinig vervolgnesten waarvan er ook nog eens een groot aantal vroegtijdig verlaten werden.

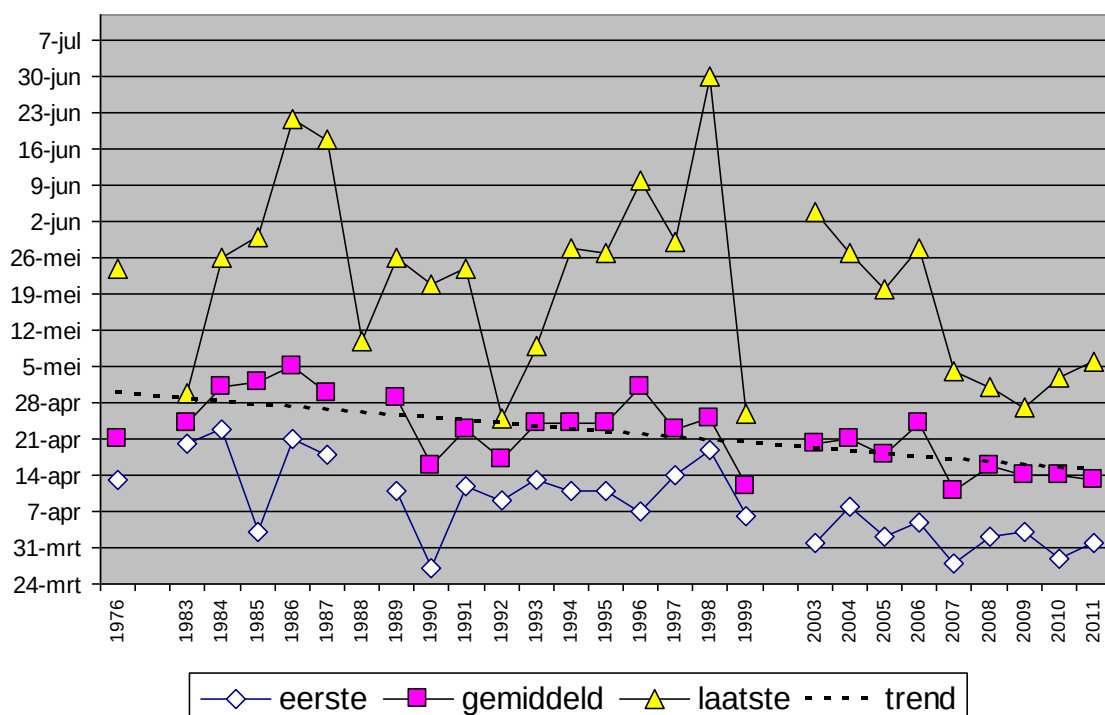
Voerende Grote Bonte Specht (foto Lambert Verkuijlen)

Kengetallen per soort voor broedseizoen 2011

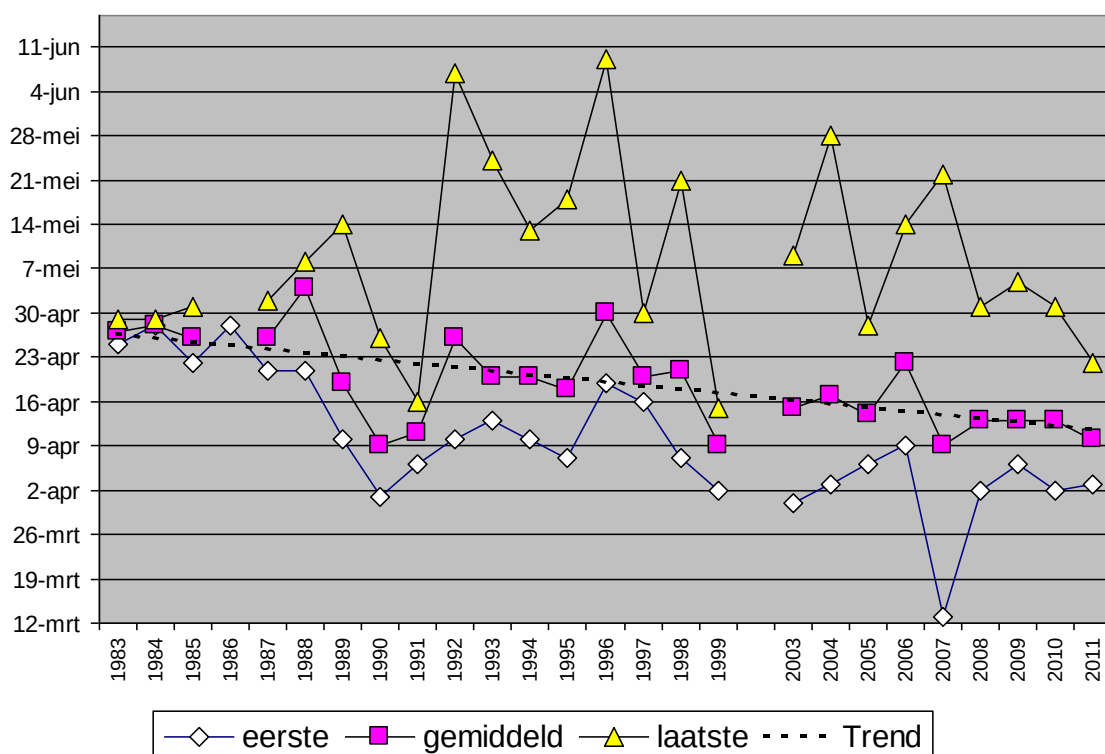
Totalen 2011	Kool-meets	Pimpel-meets	Bonte Vliegen-vanger	Zwarte Mees	Gekr. Rood-staart	Boom-klever	Overige	Totaal
# Nestkasten	576							576
# Nestkasten bezet	232	92	70	5	15	27	13	454
% Nestkasten bezet	40,3	16,0	12,2	0,9	2,6	4,7	2,3	78,8
# Legels	238	94	70	5	14	27	13	461
# Eieren	2.257	1.024	451	44	84	215	65	4.140
# Eieren uitgekomen	1.915	928	385	41	54	178	51	3.552
% Eieren uitgekomen	84,8	90,6	85,4	93,2	64,3	82,8	78,5	85,8
# Jongen uitgevlogen	1.783	870	311	35	46	160	49	3.254
% Jongen uitgevlogen	93,1	93,8	80,8	85,4	85,2	89,9	96,1	91,6
% Broedsucces (uitgevlogen jongen / gelegd ei)	79,0	85,0	69,0	79,5	54,8	74,4	75,4	78,6
Legselgrootte	10,2	11,1	6,4	8,8	6	8		
Gem. Datum 1e eileg	13 apr.	10 apr.	02 mei	07 apr.	27 apr.	08 apr.		
# Vervolgbroedsel	33	2	0	0	2	1		
% Vervolglegsel	13,9	2,1	0,0	0,0	14,3	3,7		

Datum eerste eileg koolmees

Datum eerste eileg Pimpelmees

Leo Ballering (Coördinator werkgroep Nestkasten)

Nationale Natuurwerkdag 2011

De werkgroep VLU had een leuke natuurwerkdag georganiseerd op 5 november 2011, wat tevens de nationale Natuurwerkdag is. Op veel plaatsen in Nederland steken vrijwilligers op deze dag de handen uit de mouwen om allerlei klussen in de natuur te verrichten. Maaien, knotten, zagen en uiteraard ook planten.

Onze werkdag speelde zich deze morgen af in het beekdal van de Kraaieloop (of ook wel Venloop genoemd). Hier is enkele jaren geleden landbouwgebied aangekocht die omgezet is in natuurgebied. In het beekdal zijn nog enkele fraaie elzenhagen aanwezig. Als we oude topografische kaarten bekijken was het vroeger geheel bezaaid met deze hagen. De werkdag behelst dan ook het weer aanleggen van een aantal hagen. De gronden zijn in bezit van Staatsbosbeheer, die ook gezorgd heeft voor de plantgreppels en plantmateriaal. Maar liefst acht hagen variërend in lengte worden vandaag ingeplant door ons. Gelukkig hebben de vijfentwintig aanwezige leden van Vogelwacht Uden en IVN hulp van de scoutingclub. De plantgreppels waren in drie vakken verdeeld, waarbij in het vak wat het dichtste bij de beek lag struiken werden aangeplant die veel nattigheid kunnen verdragen en verder van de beek af kwamen de struiken die iets drogere grond willen. De elzen waren uiteraard wel het talrijkst, anders kunnen we niet spreken van een elzenhaag. Er werden groepjes van drie gevormd en al snel stonden de eerste struiken overeind. Onder een prettige zon, het leek wel lente, was het aardig werken. Tegen de tijd dat we koffie gingen drinken, was al een groot gedeelte aangeplant. Na de pauze gingen we weer voorvarend te werk. De grondwaterstand is hier hoog, zodat we ook echt kunnen spreken van een beekdal. De Blauwe Reiger was zijn kostje aan het zoeken in de plantgreppel, maar moest wijken voor onze noeste arbeid. De terreinauto's waarmee het plantmateriaal was aangevoerd moesten keren, maar bleven in de modder steken. Met wat hulp konden deze het natte terrein verlaten en kunnen we de verdere ontwikkeling aan de natuur overlaten.

Moe maar voldaan waren we om circa twaalf uur gereed met de werkzaamheden. Weer een stuk natuur ontwikkeld, waardoor het beekdal nog meer uitstraling krijgt. In de buurt zitten de Klapeksters, die in de toekomst hier ook hun voedsel kunnen vinden. Ben benieuwd hoe over enkele jaren het gebied zich heeft ontwikkeld en wat voor planten, beesten en vogels we tegenkomen. Daar doen we het voor. Tot de volgende werkdag!

Jan-Willem Hermans

Vrijwillers op de Nationale Natuurwerkdag

‘De Vogelkieker’ naar Ameland

Eindelijk is het dan zover, het is zaterdagmorgen 8 oktober 2011, omstreeks kwart over vijf, als de Koning van Sint-Oedenrode zijn auto voor mijn woning tot stilstand brengt. Jawel, een heuse Koning, Jan van Bergen heeft namelijk onlangs tijdens het ‘Koningsschieten’ zijn Koningstitel handboogschieten geprolonged. Een hele eer om door zo’n prominent

persoon naar Holwerd te worden gereden. Nog even Ton van den Tillart ophalen en ons melden bij de Groenhoeve, vanwaar we ons met nog vijfendertig andere vogelaars in tien auto’s, verdeeld over drie groepen, om ongeveer zes uur richting Ameland begeven.

Alvorens ik met mijn verhaal verder ga eerst even een aardrijkskunde- en geschiedenislesje. Ameland, het vierde eiland van links (TVTAS) is niet altijd een eiland geweest. Het maakte tot het jaar 1287 deel uit van het vaste land van Friesland. In dat jaar werd Friesland getroffen door een zeer grote ramp, namelijk een stormvloed, de Sint-Luciovloed, waarbij niet heel Friesland van het vaste land van Nederland losraakte doch alleen een klein stukje; Ameland. Overigens ook Vlieland, Terschelling en Schiermonnikoog zijn toen van het vaste land van Friesland ‘losgestoken’. En de Waddenzee is toen door dit natuurgeweld ontstaan, maar bij de ontwikkeling van dit prachtige stukje natuur zijn toen wel naar schatting tussen de 50.000 en 80.000 doden gevallen. Natuurontwikkeling eiste in die dagen zijn tol. Texel was trouwens al ruim honderd jaar eerder door een overstroming van het vaste land van Noord-Holland losgeraakt. Het

Marsdiep was daarvoor niet meer dan een beek, de Marsdiepbeek. Eigenlijk is het ontstaan van de Waddenzee toen al begonnen (het jaar 1170). Bijzonder eigenlijk dat naar verluid er toen zelfs in één van mijn oude woonplaatsen (Utrecht) eb en vloed was, maar nu dwaal ik, denk ik, teveel af.

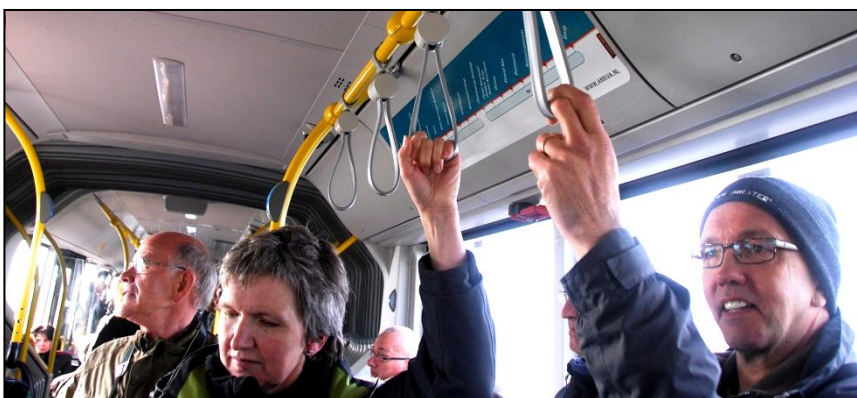
Terug naar onze najaarsexcursie. De weersvoorspelling belooft niet veel goeds (alle vijf dagen veel wind en regen), maar we hebben er zin in. Na een rustige rit begeven we ons om even voor half tien aan boord van de ‘Oerd’, de boot van rederij Wagenborg, om vervolgens 45 minuten later voet op Ameland te zetten.

Eigenlijk begin ik verkeerd, Peter vroeg mij namelijk na afloop van dag drie om van die dag, dus maandag 10 oktober, verslag te doen. Dat vond ik prima, maar de andere dagen vond ik wel net zo interessant, dus doe ik die er gratis en voor niks bij. Ik begin dus gewoon met dag één, of eigenlijk nog daarvoor. Ik had voor vertrek namelijk nog gauw waarneming.nl geraadpleegd om te zien of de enorme wind van de voorgaande dagen nog voor leuke verrassingen had gezorgd.

De Waddeneilanden

En, ik moet zeggen dat ik voor een aantal soorten van die lijst direct zou tekenen. Wat te denken van bijvoorbeeld alle jagers (grote, middelste, kleine en kleinste), de Vorkstaartmeeuw, verschillende soorten duikers (roodkeel, parel en ijs), de IJsgors en.... niet te vergeten natuurlijk, de Bladkoning. Ik had me dan ook voorgenomen om me zo af en toe in de nabijheid van enkele 'seniors' van onze club te gaan ophouden en zo toch enkele, voor mij, nieuwe soorten te scoren. Maar dat het zo voortvarend van start zou gaan had ik van tevoren niet kunnen bedenken. Het was ineens prachtig weer en de zon straalde. We waren nog niet eens op het eiland aangekomen of de score begon al. Een Middelste Jager, klonk het aan stuurboord op het bovendek van de 'Oerd'. We werden door de jager ingehaald en konden 'm vervolgens aan bakboord verder gadeslaan. Dus iedereen naar bakboordzijde. "Duidelijk te zien, de lepels....", hoor ik Arend roepen. Was het voor mij een nieuwe soort, ook hij was als een kind zo blij. "Dit is ook voor mij een nieuwe soort", hoor ik hem zeggen. En, wat die 'lepels' betreft, dat zijn de verlengde middelste staartpenen, die aan het uiteinde 'lepelvormig', 90 graden zijn gedraaid. Het betrof hier dus een adulte vogel in zomerkleed, die onze kust passeerde op weg van zijn broedgebied, de Arctische toendra, naar zijn overwinteringsgebied langs ondermeer de kusten van West-Afrika. Een maand later en de 'lepels' zouden waarschijnlijk zijn verdwenen.

met de bus

Zo...oh, dacht ik even, deze najaarsexcursie begint goed. Wat zal er nog volgen? Aangekomen in de haven van Nes werd de relaxte start nog vervolgd. We hoefden van Peter niet per fiets naar Hollum, hij had de bus geregeld (zie foto) en....., nog een verrassing, ik mocht bij de meester op de kamer, samen met John. Deze kamer, nummer 10, bevond zich in paviljoen Terschelling van Stayokay aan de Oranjeweg 59. Alle vogelwachters waren hier trouwens gehuisvest, we hadden dus het hele paviljoen voor onszelf. Nog een vanzelfsprekendheid, de recreatiezaal heette 'de Bosplaat'. Hoezo Ameland? Uiteraard was er door Peter koffie met wat lekkers geregeld, waarna de kamers konden worden ingeruimd en de fietsen konden worden verdeeld. Ik had me echter voorgenomen om deze middag een wandeling over het strand en door de duinen van Hollum te maken en sloot mij aan bij onder andere Peter, Marlies, John en Lies. Heerlijk uitwaaien. Behalve kadavers van vogels, konijnen en een bruinvis zagen we ook een aantal Jan-van-Genten over zee scheren. Twee juveniele en vlak langs de vloedlijn een prachtig spierwit volwassen exemplaar van redelijk dichtbij. Na enkele uren gewandeld te hebben begaven wij ons moe doch voldaan richting Stayokay alwaar na een heerlijke douche de bar en serre van paviljoen Ameland (eindelijk) werd opgezocht. Zoals bijna overal werden ook hier heerlijke biertjes getapt. Maar nu komt het. Om half zeven naar de eetzaal, herstel.... naar het restaurant. En een restaurant was het. Niet normaal, zoveel keus en het smaakte ook nog heerlijk. Zelfs als je niet genoeg had aan één stukje vlees of aan één toetje (moet je natuurlijk wel wachten tot iedereen heeft gehad) sloot je gewoon opnieuw aan aan het buffet. Er is genoeg zei de kok steeds en ik heb ook nog genoeg in de keuken. Na afloop van het diner was er dan ook applaus voor de kok en dat vond ik gevaarlijk, want gebeurde dat ook niet na de eerste maaltijd bij de voorjaarsexcursie in Domburg? En wat ging er daarna niet allemaal mis? Afwachten dus maar.

Nog een lekker biertje of wijntje en dag één zit er al weer op. Hó, natuurlijk moet Jan nog even aan het woord. Wat dacht je van Geoorde Fuut, Vale Stormvogel, Waterral, Dwergmeeuw, Drieteenmeeuw, Velduil en Klappekster.

Zeekoet

Zondag, 9 oktober wordt er gefietst en gezien de ligging van Hollum en de westelijke windrichting begint dat zonder al te grote problemen. Terug zien we dan wel weer. We besluiten om met een aantal mensen het fietspad vanuit Hollum aan de waddenkant richting Ballum te volgen. Nog maar net de eerste hindernis (hoge duin) genomen of er wordt door onder andere Tiny al een Klappekster gezien. Ik kwam zoals gewoonlijk weer net iets te laat. Maar er komen natuurlijk nog een paar dagen dus dat zal nog wel goed komen. Verder gefietst, ergens tussen Hollum en Ballum, plotseling een noodstop. Een Strandleeuwerik, midden op het fietspad, ongeveer tien meter voor ons. De vogel vloog even later over ons heen en landde iets verder achter ons weer op het fietspad. Wij dus ook weer even terug totdat de vogel het genoeg vond. We fietsen heerlijk met de wind in de rug verder. Echter niet al te veel verder. Wat bevindt zich namelijk in een watertje vlak langs de weg richting Ballum; een Zeekoet, op hooguit vijf meter van ons vandaan. Snel de camera tevoorschijn gehaald en een paar foto's gemaakt. We waren het er over eens dat deze Zeekoet naar alle waarschijnlijkheid door de harde wind van de afgelopen dagen veel van zijn energie was verloren en in dit rustige watertje aan het 'bijtanken' was. Duidelijk was te zien dat hij een aantal keren na te zijn ondergedoken met vis in zijn bek weer boven kwam. Later in de week vernam ik dat langs de gehele Noordzeekust, dichtbij het strand veel, vermoedelijk vermoeide Zeekoeten waren waargenomen. Het groene sliertje in z'n bek was waarschijnlijk zeewier of iets dergelijks. Het kwam ook aan de andere kant uit z'n bek. Voordat we uiteindelijk tegen de wind in terug naar Hollum fietsen nog even stilstaan en foto's maken van enkele Kanoeten en nog even de inwendige mens verzorgen bij eetcafé De Boerderij in Ballum, alwaar nog even een misverstand moest worden opgelost.

Wat was het geval. De barman hoorde onze discussie over een Nobeltje. Is dit een kruidendrankje of een likeurtje was de vraag. De barman bracht vervolgens twee halve Nobeltjes, die hij voor Jan en mij neerzette om te proeven. Jan en ik wisten er wel raad mee (twee slokken) maar toen Marlies aan de barman vroeg of zij ook mocht proeven bleek dat het de bedoeling was dat wij de twee halve glaasjes met z'n zessen zouden delen. Uiteraard werd het probleem opgelost met koffie en wat lekkers en.... een nieuw Nobeltje. Een 'Nobeltje' is een heerlijk likeurtje dat vanaf begin vorige eeuw door de familie Willem Barend van hotel Nobel in Ballum (volgens geheim recept) illegaal werd gebrouwen, getapt en in aangespoelde flessen gebotteld werd verkocht. Totdat, ik meen in 1985, er een politie-inval plaatsvond, zo werd ons verteld. Sindsdien wordt het op het vaste land gebrouwen en is het inmiddels op enkele andere plaatsen in Nederland en zelfs via internet verkrijgbaar. We stappen weer op de fiets en ik vraag mij af of het diner straks weer net zo goed zal zijn als gisteren? Nou, dat werd een volmondig ja! De avond werd vervolgens, net als gisteren trouwens, deels gevuld met diabeelden van Peter (twee afgelopen dagen), John (reis naar Antarctica) en Carel (vogels en insecten) en een gezellig samenzijn in de bar en serre. Natuurlijk werd ook vandaag de lijst door Jan bijgewerkt. Wat te denken van bijvoorbeeld Oeverloper, Rosse Franjepoot, uiteraard Grote Jager, wederom Velduil, Boomleeuwerik, Vuurgoudhaantje en Sneeuwgorz.

En dan eindelijk mijn dag, maandag, 10 oktober. De regen kwam zo af en toe, doch meestal, met bakken uit de lucht, dus het regenpak werd 's morgens aangetrokken en totdat we terug bij de Stayokay waren niet meer uitgedaan. Fietsen bleek zo af en toe niet de fijnste bezigheid maar de vogels maakten ook vandaag weer veel goed. De groep waarvan ik deel uitmaakte, belandde bijvoorbeeld op het strand van Ballum, de overgang bij het strandpaviljoen, waar overigens de meeste andere deelnemers uiteindelijk ook terecht kwamen. Natuurlijk ook vandaag vele Roodkeelduikers en Grote Jagers, maar ook Kleine Jagers werden waargenomen. Recht voor de overgang een aantal Middelste Zaagbekken, Boerenzwaluwen en zelfs een hele late Huiszwaluw. Ook enkele Jan-van-Genten vlogen boven zee voor ons langs. Een stukje verderop tussen de Wulpen, Eiders, 'bontjes' en Scholeksters een grote groep Kluten (ik telde er 86). Maar en nu komt de frustratie, tussen deze vogels zwom een eendje waarbij ik direct dacht aan een IJseend.

Kanoeten

Blauwe Kiekendief

Tiny, Jan en ik hebben wel een half uur lang naar deze eend gestaard maar konden, door de grote afstand waarop deze zich bevond, uiteindelijk niet met zekerheid vaststellen of dit ook daadwerkelijk een IJseend was. Dus dan maar niet. Ook de 'bijbel' bracht ter plaatse en later op de avond in Stayokay geen uitsluitsel. Dan later op de dag maar genieten van het 'ping ping' van de Baardmannetjes nabij de kijkhut aan het Rietpad in het Natuurreservaat Lange Duinen, tussen Hollum en Ballum. Ook vandaag vlogen, net als op de andere dagen, onderweg honderden trekkende Graspiepers voor onze voeten op uit het gras en trokken enkele Sperwers over. De Klapekster was ook hier en daar te zien. De avondevaluatie leverde na wederom een geweldig diner nog enkele soorten op als Grauwe Pijlstormvogel, net als gisteren de Bruine Kiekendief en de Slechtvalk en evenals de andere dagen de Blauwe Kiekendief, Kemphaan, Paarse Strandloper, Groenpootruiter, wederom Rosse Franjepoot, maar vandaag ook Kleine Jager en Gele Kwikstaart. Ook voor wat betreft de Kleine Jager geldt net als de Zeekoet, dat deze later in de week veelvuldig aan de Noordzeekust werd waargenomen. Op Birdpix werden meerdere foto's geplaatst. Ik durf het haast niet te zeggen maar ook vandaag wordt de avond onder het genot van een biertje, wijntje of Nobeltje afgesloten. En daarbij miste ik iemand. Vanmorgen om half negen hadden we hem al thuis gebeld, Willie Bergmans. Willie, onze klusser, werd vandaag 50-plusser. Hij moest dus kiezen; mee naar Ameland of de hele dag in de sauna zweten. Willie, nogmaals gefeliciteerd. Er wordt vanavond overigens ook weer gekeerd. Dinsdag, 11 oktober. Ook vandaag dwarrelen verschillende groepjes vogelaars uit over het eiland. Het wordt natuurlijk steeds moeilijker om nieuwe soorten te scoren. We zitten inmiddels op 126 soorten, als ik mij niet vergis. Veel zullen er dus niet meer bijkomen. Ik geloof uiteindelijk zelfs maar één soort, de Dwergstern. De avond wordt, na wederom een geweldig diner, een stuk rumoeriger dan de afgelopen dagen. Ten eerste omdat er recht tegenover de bar een tafel was gereserveerd voor iedereen die niet uit Uden kwam, ten tweede omdat vanavond het Nederlands voetbalelftal in en tegen Zweden moet spelen. En dat liep niet goed af. Nederland verloor voor het eerst sinds lange tijd een kwalificatiewedstrijd (3 – 2) maar wordt wel groepswinnaar en plaatst zich voor het EK 2012 in Polen en Oekraïne. De eerder gereserveerde tafel werd overigens ook door Udenaren ingenomen.

En omdat ikzelf ook iets te vieren had ben ik langer in de gelagkamer blijven zitten dan gewoonlijk. Tot na twaalf uur, toen was mijn echtgenote namelijk jarig en daar heb ik er een paar op genomen. De barman vond het ook gezellig en voelde zich niet geroepen de bar te sluiten, al sloot hij op een gegeven moment wel de tap af. Maar niet getreurd, gewoon verder met de Nobeltjes. Uiteindelijk was het mooi genoeg geweest en moesten toch echt de slaapkamers worden opgezocht. Het was inmiddels half twee. Nadat ik eerst had weten te voorkomen dat een paar vriendelijke medevogelaars onze Peter met een bezoek gingen vereren, ben ik voorzichtig onze kamer binnengeslopen. Maar zoals mijn moeder vroeger, werden ook Peter en John wakker van mijn ‘sluipkunst’. Nou kwam dat blijkbaar goed uit, ze moesten toch naar het toilet, maar wat er toen gebeurde deed mij echt aan vroeger denken. Beide mannen waren nog maar net terug in bed gekropen of ik hoor Peter zeggen: ”Moet jij je tanden niet poetsen?” Midden in de nacht om half twee, ik had me nog niet eens uitgekleeft! Natuurlijk poets ik mijn tanden Peter, ga maar rustig slapen. Ik geloof dat ik hem daarmee wel gerust stelde, want hij sliep binnen de kortste keren. Heel aandoenlijk.

De laatste dag, woensdag 12 oktober. De dag begint als gewoonlijk met een geweldig ontbijt, waarna de lunchpakketten worden samengesteld. Vervolgens worden de koffers en tassen gepakt en in de aanhangwagen van fietsenverhuurder Kiewiet geplaatst. Hij zal zorgdragen dat onze bagage ruimschoots op tijd bij de veerboot in Nes zal staan. Je voelt het natuurlijk al aankomen. Wederom besluiten meerdere groepjes fietsers richting Natuureservaat Lange Duinen te gaan en een bezoek te brengen aan de kijkhut bij het duinmeer nabij het Rietpad. Na het genieten van een behoorlijke hoeveelheid Baardmannen (het geping-ping was niet van de lucht) trof ik het ook nog om vanuit de kijkhut de Geoorde Fuut te zien. Maar toen werd het pas echt leuk. John’s mobiel ging af en heel snel verdween iedereen vanuit de hut richting een duinpaadje dat achter de hut langs liep. Jan en medegroepsleden hadden een Bladkoning waargenomen. Ook ik begaf mij uiteraard in genoemde richting en bleek één van de gelukkigen die deze vogel zowel te horen als te zien kreeg. Geen alledaagse beleving, voor mij een nieuwe soort en goed voor de totaalscore van deze excursie. Ik geloof niet dat er nog andere nieuwe soorten zijn waargenomen en hiermee kwam de score op 128. Of zijn er deze laatste dag toch nog meer soorten bijgekomen? Mocht dit zo zijn dan zullen we dat vast wel zien op de lijst van Jan in dit Bruujssel. Terwijl de meesten van ons zich inmiddels weer richting fietsen hadden begeven werden de achterblijvers nog eenmaal verblijd door een enorme schreeuw van een speenvarken welke vanaf enkele meters afstand van ons uit het riet klonk. We hebben ‘m echter niet kunnen vinden, deze Waterral. Terwijl ik, of eigenlijk wij allemaal intens genieten van de vogels om ons heen (nog steeds volop Baardmannen) bedenk ik ineens dat wij onze Peter wederom bijzonder veel dank verschuldigd zijn. Geheel belangeloos (of het moet zijn dat we nog een keer terug willen naar Stayokay Ameland) heeft hij zich ingezet om alles goed te laten verlopen. Ook in de voorbereiding zal hij ongetwijfeld veel tijd gestoken hebben. Terwijl wij ‘vogelen’ is hij al weer bezig de medewerkers van Stayokay met een bloemetje te verrassen. Men was zeer verheugd en had hierop niet gerekend.

Peter, ik denk dat ik namens alle deelnemers spreek; heel, heel veel dank voor jouw inzet. Intussen fietst zo langzamerhand iedereen wel richting Nes alwaar om twee uur de fietsen bij Kiewiet moeten worden ingeleverd, maar niet voordat er nog even een visje (kibbeling/lekkerbek) wordt gegeten bij vishandel Metz aan de Reeweg in Nes. En dan gaat er ondanks de enorme inspanningen van Peter toch nog bijna wat fout. Nadat we de fietsen hebben ingeleverd en vanaf Kiewiet naar de haven zijn gelopen blijkt onze bagage niet op de afgesproken plek te staan. We hebben echter nog maar tien minuten voordat de boot om 14.30 uur vertrekt en Kiewiet is in geen velden of wegen te bekennen. Maar ook hier is Peter weer onze steun en toeverlaat. Snel gebeld met Kiewiet en precies op tijd konden we toch nog met onze bagage aan boord gaan. De volgende boot zou pas twee uur later gaan, dus gelukkig kwam alles toch nog goed.. Drie kwartier later staan we alweer in Holwerd en worden de auto's geladen voor de terugweg naar Brabant. Ik wordt weer door de Koning van Rooi thuis afgezet en zo komt een enerverende vijfdaagse vogelvakantie teneinde. Ondanks de teleurstellende weersvoorspellingen vooraf werd het toch een zeer geslaagde excursie waarbij heel veel bijzondere vogels werden gezien. Mogelijk is de volgorde van mijn verhaal niet helemaal zoals die zou moeten zijn. Mijn geheugen liet mij bij het schrijven hiervan namelijk lichtelijk in de steek.

Nogmaals iedereen bedankt voor de leerzame en vooral gezellige dagen en alvast fijne kerstdagen en een voorspoedig en vogelrijk 2012 toegewenst. Tot de volgende keer.

Klets en vogelfoto's,
Bert van Ginkel

Wetenswaardigheden... door John Hermans

Vogelbescherming blij met rechte rug Europa: Europa wijst plan Bleker Westerschelde af

Vogelbescherming Nederland is blij dat de Europese Commissie de laatste plannen van Staatssecretaris Bleker om natuur in de Westerschelde te compenseren heeft afgewezen. Eurocommissaris Potocnik komt, net als Vogelbescherming, tot de conclusie dat de plannen niet voldoen. De organisatie vindt het schokkend brutaal dat Bleker opnieuw meer wetenschappelijk onderzoek wil gaan doen. Dat leidt slechts tot nog meer onnodige vertraging. Vogelbescherming was er al langer van overtuigd dat de laatste plannen van Bleker niet aan de afspraken voldoen.

In de plannen worden niet voldoende hectares gerealiseerd om de getijdennatuur in de Westerschelde te herstellen. De Europese Commissie komt nu tot dezelfde conclusie. Vogelbescherming is dan ook blij dat dit plan ook is afgewezen. Het is echter bizar dat Bleker in een reactie laat weten opnieuw meer wetenschappelijk onderzoek naar zijn plannen te gaan doen. Uit alle onafhankelijke onderzoeken, ook in opdracht van de Staat, blijkt dat natuurherstel in de Westerschelde alleen kan door de getijdennatuur door middel van ontpolderen te vergroten. De Hedwigepolder is daarvoor het enige alternatief, blijkt uit al deze onderzoeken. Nieuw onderzoek betekent opnieuw uitstel in een zaak die al jaren voortsleept. Dat is slecht voor alle direct betrokkenen, maar ook voor de natuur in de Westerschelde.

Tienduizenden trekvogels zijn afhankelijk van dit getijdengebied, ze kunnen niet naar andere gebieden uitwijken. Vogelbescherming heeft eerder dit jaar de Staat voor de rechter gedaagd om natuurherstel af te dwingen. De zaak dient begin 2012.

Uit: Nieuws Vogelbescherming, dinsdag 25 oktober 2011

De ‘natuurwet’ nader bekeken

De nieuwe natuurwet zal voor wilde dieren veel teweeg brengen. Het doel van deze nieuwe wet is volgens de staatssecretaris dat er meer evenwicht wordt gebracht tussen ecologie en economie. “Mensen moeten natuur niet als probleem gaan zien, maar er een prettig gevoel bij hebben”, aldus Bleker. Dat klinkt onschuldig, maar uit het wetsontwerp blijkt wat hij hier werkelijk mee bedoelt. Deze wet biedt vooral ruim baan aan economische en maatschappelijke ontwikkelingen. Dat betekent dat particulieren en bedrijven straks zelf mogen bepalen of hun handelingen schadelijk zijn voor de natuur of niet.

Uitbreiding jacht

De jacht krijgt alle ruimte. Er mag voortaan op nog meer dieren worden gejaagd. Naast de Wilde Eend, Houtduif, Fazant, konijn en haas worden ook de Grauwe Gans, Kogans, Smient, damhert, edelhert, ree en wild zwijn tot prooi van plezierjagers gemaakt. Volgens de Staatssecretaris gaat het om diersoorten die in Nederland in groten getale voorkomen en dus niet door de jacht zullen uitsterven. Bovendien zijn ze eetbaar.

Minder landbouwschade?

De staatssecretaris verwacht dat hierdoor de omvang van de landbouwschade zal worden beperkt. Hij denkt namelijk dat de jagers ervoor zullen zorgen dat er niet ‘teveel’ ganzen, herten en zwijnen komen. Hij wil kennelijk niet begrijpen dat het zo niet werkt. In het verleden zijn diersoorten als jachtwild aanwezen, waarvan jagers ongelimiteerd konden ‘oogsten’. Er werd niet voor niets gesproken over plezier- of oogstjacht. Het ging namelijk om soorten die grote verliezen kunnen compenseren dankzij hun snelle voortplanting en grote aanpassingsvermogen. Dat geldt ook voor de nu extra aangewezen diersoorten. Deze soorten zullen niet worden uitgeroeid, maar belangrijker is dat jacht geen enkele invloed heeft op de aantallen. Elk geschoten dier wordt namelijk vervangen door een nieuw. Dat betekent dus ook dat jacht zeker niet zal leiden tot beperking van de landbouwschade.

Minder schadevergoeding!

Misschien bedoelt Bleker eigenlijk dat niet de werkelijke landbouwschade afneemt, maar dat de overheid voortaan veel minder schadevergoedingen hoeft te gaan uitkeren. Tot nu toe kunnen boeren namelijk aanspraak maken op een vergoeding als er sprake is van landbouwschade die wordt aangericht door diersoorten die niet mogen worden bejaagd. Een uitbreiding van de lijst met bejaagbare dieren, betekent dus minder schadevergoedingen. De uitbreiding van de wildlijst is dus vooral een cadeautje voor de jagers. Afgezien van de dieren zullen vooral de boeren hier de dupe van zijn.

Grauwe Gans (foto John Hermans)

Bleker heeft zijn eigen jagerslobby

Het was overigens te verwachten dat Bleker de jagers volledig tegemoet zou komen met deze nieuwe wet. In een interview in 'De Nederlandse Jager' geeft hij aan dat jacht volgens hem bij het plattelandsleven hoort. Zowel zijn ex-schoonvader als zijn eigen zoon jagen. Volgens hem staat jagen synoniem voor 'op een fatsoenlijke manier met de natuur omgaan'. Wie regelmatig onze berichtgeving volgt, zal weten dat niets minder waar is.

Dierenwelzijn alleen voor cavia's?

Het is dan ook geen wonder dat het uitgangspunt van de Flora- en faunawet, te weten dat dieren in principe met rust worden gelaten en er alleen wordt ingegrepen als dat nodig is vanwege belangrijke schade of gevaar voor de openbare veiligheid, geheel wordt losgelaten. De regeringspartijen en met name gedoogpartner PVV beweren weliswaar voortdurend dat zij het dierenwelzijn hoog in het vaandel hebben staan, maar dan gaat het kennelijk alleen om het welzijn van aai-bare gezelschapsdieren. In het wild levende dieren zijn volgens hen alleen bedoeld om tot nut voor de mens te dienen. Zij moeten zichzelf maar zien te redden.

Grauwe Klauwier (foto John Hermans)

Lichtpuntje

Een klein lichtpuntje is dat nu ook andere organisaties op het gebied van dierenbescherming door beginnen te krijgen dat ze van deze regering niets te verwachten hebben. Daardoor zal het gemakkelijker zijn om alle neuzen dezelfde kant op te krijgen om een gecoördineerd protest te laten horen.

Uit: De Faunabeheer, 10 oktober 2011

Grauwe Klauwier 'ontmaskerd'

Op de landelijke SOVON dag op 26 november 2011 gaf Raymond Klaassen een interessante lezing over onder andere de Grauwe Klauwier. In Denemarken heeft men een aantal broedende Grauwe Klauwieren voorzien van geo-locators. Dit zijn minuscule apparaatjes waarmee licht wordt gemeten. Daar op elke breedte- en lengtegraad dit verschilt kun je door middel van berekeningen vrij aardig bepalen waar een vogel zich bevindt. Als een Grauwe Klauwier na de winter te hebben doorgebracht in Afrika weer terugkeert, proberen ze deze Grauwe Klauwieren weer terug te vangen. Hierdoor kunnen ze de geo-locators verzamelen en uitlezen. Er kwam een en steekt dwars door Europa de Middellandse Zee over naar Afrika. Hier vliegt de Grauwe Klauwier de Sahara over maar blijft dan minstens twee maanden in de Sahelzone (net voorbij de Sahara ligt dit). Daarna vliegt de Grauwe Klauwier pas weer door om in Zuid-Afrika de rest van de winter door te brengen. Na de winter volgt de terugreis niet via Afrika maar wordt er een soort omweg gemaakt via Saoedi-Arabië en Turkije om daarna weer in Europa te belanden.

Dit laatste was al min of meer bekend en heeft waarschijnlijk te maken met de heersende winden die ervoor zorgen dat er een andere terug- dan heenweg wordt gevlogen. Het lange verblijf in de Sahelzone was echter niet bekend. Inmiddels heeft men hier meer onderzoek naar gedaan en het volgende is hieruit ontdekt. Net voordat de Grauwe Klauwieren in de Sahel komen begint het daar te regenen. Dit zorgt ervoor dat tijdens de komst van de Grauwe Klauwieren het gebied groen is met grote aantallen insecten, kortom een zeer goed voedselgebied voor de Grauwe Klauwieren. Op dat moment is het in Zuid-Afrika nog gortdroog en valt er voor de Grauwe Klauwier niets te eten. Na deze twee maanden zie je dat in de Sahel de insectenrijkdom afneemt. Ondertussen heeft de regen Zuid-Afrika bereikt en neemt hier de insectenrijkdom weer toe zodat dan het hier goed eten is voor de Grauwe Klauwier. Zie hier, weer zo'n prachtig voorbeeld hoe de natuur in elkaar zit en dat we nog zo weinig weten.

Roodhalsfuut (foto Marc Gottenbos)

Uit: Lezing SOVON door Raymond Klaassen, 26 november 2011

Opmerkelijke broedgevallen in 2011

Via www.waarneming.nl worden er ontzettend veel waarnemingen ingevoerd. Jaarlijks publiceert Waarneming.nl de opmerkelijkste gebeurtenissen. Voor 2011 was dit onder andere:

Roodhalsfuut

In Diependal in Drenthe hebben tenminste vier paar Roodhalsfuten jongen voortgebracht.

Middelste Zaagbek

In juni werd in de Haringvliet een nest gevonden van een Middelste Zaagbek.

Zeearend

In de Oostvaardersplassen werden twee jongen grootgebracht en in het Lauwersmeer werd voor de eerste maal succesvol gebroed. Hier is een jong uitgevlogen. Het paar in het Zwarte Meer heeft het weer niet gered, maar wellicht zullen in de nabije toekomst meerdere paartjes in Nederland broeden.

Steltkluut

Er zijn dit jaar broedgevallen van de Steltkluut vastgesteld in Drenthe, Groningen, Friesland, Zuid-Holland en Zeeland.

Citroenkwikstaart

Een opmerkelijke nieuwkomer in 2011 was de Citroenkwikstaart. Begin juli 2011 werd een mannetje Citroenkwikstaart in Flevoland gezien die een paartje vormde met een vrouwtje Gele Kwikstaart. Er werden drie à vier hybride jongen grootgebracht.

Uit: Waarneming.nl, oktober 2011

Zonnig terras in de Maashorst

Vaak worden de vogelliefhebbers van de senioren groep op maandagmorgen verrast door een bijzondere vogel, een onbekend geluid of een indrukwekkend vergezicht. Ook de morgen van maandag 26 september belooft een prachtige ochtend te worden. Bij een zomerse temperatuur, onder een blauwe hemel laten vogels zich graag spotten. Meestal staan we bij vrijwel ieder geluid of vliegbeweging door onze verrekijkers te turen en wordt er druk gespeculeerd wat er te zien is. Maar deze ochtend wordt er weinig stilgestaan en gekeken, alleen de Grauwe Vliegenvanger is de moeite van het bewonderen waard. Vanwaar deze verandering?

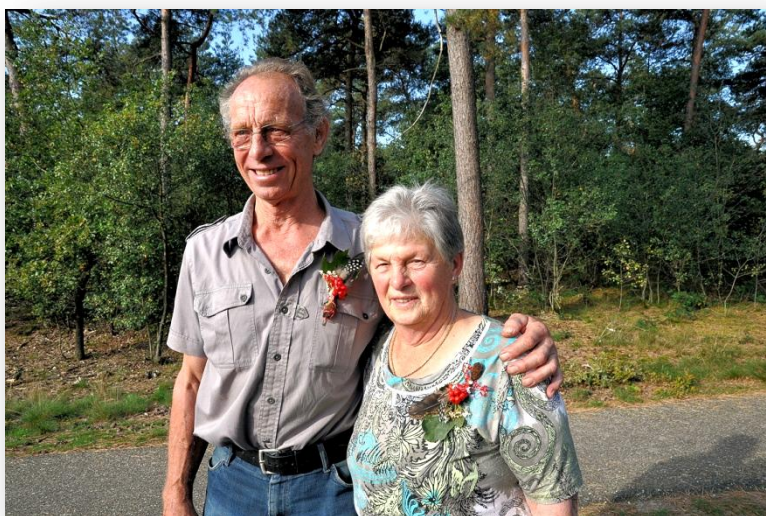
Toen we de hei bereikten werd het duidelijk. Daar stonden twee trouwe wandelaars van de maandagochtendgroep te glunderen: Piet en Betsy van Dijk. Aan de rand van de hei hadden zij twee tafels gedekt en stoelen neergezet. Ter ere van hun vijftigjarig huwelijksfeest verwelkomden zij ons met zelfgebakken appeltaart en koffie en thee. Het was genieten op dit mooie plekje met uitzicht op de hei.

Tot slot kreeg het gouden paar een prachtige corsage opgespeld, gemaakt van een groen blad, veertjes, rode bessen en een witte bloem.

Piet en Betsy, nog veel gelukkige jaren samen.

Ellen van den Bos

Piet en Betsy van Dijk, 50 jaar getrouwd

Interne(s)t

Deze keer een kijkje bij **www.waarneming.nl**. Een interessante (vogelwaarnemingen) site die de meesten van ons wel kennen en waarop een link staat naar onze website, waarop alle waarnemingen staan die in ons werkgebied gedaan worden.

Op <http://www.j.mp/wrnboek2011> staat een document met alle bijzondere waarnemingen die in 2011 in Nederland gedaan zijn. Een kleine samenvatting hieronder.

Roodhalsfuut	Al jaren broeden er Roodhalsfuten in Nederland, waarbij het gebied Diependal in Drenthe het belangrijkste bolwerk is
Brilduiker	Baltsende Brilduikers in de buurt van Heerde
Middelste Zaagbek	In het Haringvliet is een nest gevonden
Zeearend	Zowel in de Oostvaardersplassen als in het Lauwersmeer hebben Zeearenden gebroed. De broedpoging in het Zwarte Meer is wederom gestaakt. Hier wil het nog niet vloten
Zwarte Wouw	In Limburg heeft waarschijnlijk een paartje gebroed, gezien de vele waarnemingen die er gedaan zijn
Kleinst Waterhoen	In Noord-Holland, Flevoland, Overijssel en Drenthe roepende Kleinst Waterhoenen
Kraanvogel	In 2001 het eerste broedpaar in Nederland, 2002 met twee paar en vanaf 2007 zelfs met drie paren aanwezig in het Fochteloërveen. Dit jaar zijn door de dramatische heidebrand alle drie de legfels verloren gegaan
Steltkluut	In Drenthe een broedende Steltkluut voor het eerst in 75 jaar. Maar ook Steltkluten in Groningen, Friesland, Zuid-Holland en Zeeland
Oeverloper	Nestvondsten in het Lauwersmeer en Limburg
Citroenkwikstaart	Mannetje Citroenkwikstaart broedend in Flevoland met een vrouw Gele Kwikstaart
Roodmus	Jongen gezien in Den Helder
Grauwe Gors	Diverse broedgevallen in Groningen.

Wil je meer informatie downloaden dan bovengenoemd document.

De beheerders van www.waarneming.nl en Vogelbescherming Nederland zijn een samenwerking aangegaan om de beste vogelkijkplekken in Nederland te promoten. Kijk hiervoor op vogelkijkhut.nl. Vanaf 2012 is deze site geheel vernieuwd. Als club zullen we zeker op excursies hier een voordeel mee opdoen.

Succes met het internetten.

Jan-Willem Hermans

Steltkluut (foto Marc Gottenbos)

In gesprek met... ‘Hans van den Heuvel ‘

Je kunt Hans wel indelen bij de wat nieuwere leden van de Vogelwacht. Toch heeft hij zich in vrij korte tijd wegwijs gemaakt binnen de club, waardoor hij al tot de vaste kern gerekend kan worden. Hoe heeft hij dat toch voor elkaar gekregen?

Vogels, zowel in de vrije natuur als in gevangenschap

In al die jaren dat ik leden interview, heb ik er al best veel gesproken die ook vogels in gevangenschap rond hun huis hebben. Opvallend dat leden die van vogels in de vrije natuur houden, ze vaak ook graag van dichtbij zien. Zo ook Hans. Op een mistige middag rijd ik naar het buitengebied tussen Boekel en Gemert. Een groot bord: “Hans van den Heuvel, machinale timmerwerken” langs de weg, maakt het voor mij gemakkelijk. Als ik de tuin van het prachtige huis inloop, zie ik gelijk een vijver met mooi gekleurde eenden, waaronder de Versicolortaling. Deze heeft een mooie blauwe snavel, een zwarte kopkap en bruin gemêleerde rugveren. Ook de Wintertaling zwemt in de vijver met zijn groene oogmasker. In de grote tuin staan verschillende kooien met vogels. Hans besteedde er vroeger meer tijd aan dan nu en ruilde vogels uit en probeerde door een fokprogramma de bloedlijn zuiver te houden. Er gaat veel geld om in het verhandelen en fokken van deze dieren. Ook Hans fokt met de vogels en weet veel van alles wat er mee te maken heeft, maar voor hem is het meer hobby dan dat hij er geld mee wil verdienen. Als we de schitterende woonkamer binnen stappen, met een uitkijk op het buitengebied door de enorme ronde erker, vertelt Hans volop. Ik hoef amper iets te vragen en heb moeite hem bij te houden met schrijven. Door het fokken heeft hij veel geleerd over eieren. In de tijd van de zure regen, kregen de vogels eieren met een dunnere schaal door kalktekort. Nu heeft zich dat aardig hersteld. Ook vertelt hij dat de luchtkamer van eieren tijdens het broeden

Hans in zijn mistige tuin

Vooraan de Versicolortaling met zwarte kopkap, linksachter de Wintertaling

groter wordt. Voor dat het kuiken uitkomt, prikt hij deze grote luchtkamer aan en kan dan al met de longen ademen, terwijl het nog moet uitkomen. Het vochtgehalte van het ei is erg belangrijk. Als er doorgefokt wordt, worden de vogels zwakker. Hij heeft gefokt met fazanten, kwartels, kippen, eenden, jufferskraanvogels en brandganzen. De Brandgans gaat bij het eerste ei al een beetje broeden, maar bij vier eieren pas echt vast op het nest zitten. Toch komen alle vier de kuikens tegelijk uit, wonderlijk toch. Hij heeft veel plezier in zijn hobby, al besteedt hij tegenwoordig meer tijd aan de vogels in de vrije natuur.

Buitengebied als achtertuin

Als Hans zijn huis uitloopt, staat hij midden in de natuur. Geweldig lijkt me dat. Hij ging altijd al veel alleen op pad, praktisch het hele jaar door komt hij iedere week in het gebied. Hij dacht dat hij heel wat wist van de vogels, maar daar vergiste hij zich in. Toen zag zijn vrouw Anita een artikel in de krant, waarin de vogelcursus werd aangekondigd. Dat leek hem wel wat.

Die heeft hij in 2009 gevolgd en was meteen verkocht. Hij ging heel anders naar de vogels kijken en vond het allemaal erg interessant. De kennis die hij door de cursus heeft opgedaan, bracht hij ten uitvoer in 'zijn' gebied, hij kreeg veel meer inzicht. Er zitten bijvoorbeeld twee Steenuiltjes. Zijn woonomgeving is het gebied van Rien de Mol, die de kasten komt controleren. Ook de Torenvalk zit in zijn gebied. Daar heeft hij verschillende nestkasten voor gebouwd, dat is natuurlijk gemakkelijk voor hem, het hout is altijd voorradig, want hij heeft een machinaal timmerbedrijf zonder personeel. Hij maakt vooral binnen- en buitendeuren voor bedrijven, maar ook voor particulieren. Het dak van de nestkast maakt hij van materiaal dat onverslijtbaar is zodat het voor een volgende kast weer te gebruiken is. Dit jaar had een Torenvalk nog laat een nest met vier jongen. Al vrij snel sloot hij zich aan bij de werkgroep stootvogels en ging verschillende keren met William van der Velden en Jan van den Tillaart op pad op zondagochtend. Daar heeft hij veel van geleerd, ook het 'spiegelen' van de nesten. Zelf zal hij dit niet zo snel doen, omdat hij bang is voor verstoring. Hij komt toch bijna iedere week in het gebied, dus ziet hij op den duur wel hoeveel jongen een vogel heeft. Hij heeft ook geleerd hoe je de nestkaarten in moet vullen en doet dus waardevol werk voor de club en voor Sovon. Soms gaat Theo Veldpaus met hem mee. De Boomvalk heeft hij in Gemert gezien, die vindt hij erg mooi. Ook de Buizerd is één van zijn favorieten. En de Slechtvalk ziet hij regelmatig in de Hurkse bossen. Dit gebied noemt hij 'zijn achtertuin'. Volgend jaar worden de Hurkse bossen geïnventariseerd, dan is Hans zeker van de partij. De meeste mensen uit zijn buurt kennen hem wel, ook de boeren. Hans spreekt de boeren vaak en komt op die manier ook weer meer te weten over wat er in het gebied leeft. Zo vertelde een boer hem dat een Steenuil tussen de koeien zat. Dit doen ze om de kevers uit de koeienvlaaien te eten, want Steenuilen zijn verzot op kevers. Haal maar eens een braakbal van een Steenuil uit elkaar, allemaal chitine-pantsertjes (rugschilden) van kevers zitten er in. Hans heeft ook verschillende steenuilenkasten gemaakt. Het voorbeeld heeft hij gebruikt van een kast uit de Groenhoeve. Ze broeden graag in het donker, maar houden ook van zonnen, een kast moet daar allemaal aan voldoen. Steenuilen gaan nooit ver van hun broedplaats en zijn honkvast. Jammer genoeg komen er ook wel mensen met hazewindhonden om te jagen, daar is hij minder blij mee. Hij heeft eens een langere periode alles opgeschreven wat hij gezien en gehoord heeft en kwam aan zestig soorten. Dat is toch niet mis. Daar zaten bij: het Bokje, de Watersnip en de Kwartel, bepaald geen alledaagse soorten. Toen de gemeente het plan had om een rondweg aan te leggen, kon hij deze lijst laten zien met welke soorten er allemaal zitten. Vooralsnog zal de rondweg niet doorgaan, omdat de gemeente op dit moment hiervoor niet de financiële middelen heeft. Hans heeft ook meegedaan met het inventariseren van de Maashorst, samen met Harry Clemens en Bart Gevers.

Kroonkraanvogel

Dat vindt hij erg leuk om te doen. Hij heeft de piepcursus gevolgd en achter de computer op de site van de Vogelbescherming ook veel vogelgeluidjes geleerd van vogels die hij tijdens zijn wandelingen veel tegenkomt. Dat maakt het vogelen leuk, vooral als je de geluiden een beetje kent. Hierna viel het kwartje! En nu hij een PDA heeft aangeschaft kan hij alle waarnemingen snel invoeren. Toch vond en vindt hij de stootvogels het meest interessant en indrukwekkend, vandaar dat hij zich bij die werkgroep heeft aangesloten. Ook bij deze werkgroep worden minicursusjes gegeven, bijvoorbeeld over veren. William weet daar erg veel van. Toen het Waterschap een wandeling bij ons aanvroeg voor veel medewerkers, heeft hij ook een groep gegidst, want het was door de week en overdag en dan kunnen veel van onze leden niet. Hij heeft dat als erg leuk ervaren, vertellen over de natuur en de vogels. Hij vindt het jammer dat de opkomst bij onze publiekswandelingen de laatste tijd wat terugloopt. Er lopen meer leden mee dan publiek, terwijl het toch echt voor het publiek bedoeld is. Hier moeten we eens naar kijken en iets nieuws verzinnen, zodat er weer meer mensen komen.

Nellie, Alie en Robotap

Hans komt ook regelmatig bij de telpost, soms met zijn motor, hoewel hij dit jaar niet zo veel geweest is. In het begin, toen hij nog maar net lid was, verbaasde hij zich over de uitspraken die sommige Vogelwachters deden; hij snapte er niets van! Hij hoorde kreten als: “kijk een Nellie”, of “een Ali” of “een Robotap”, hij wist echt niet waar ze het over hadden. Uiteindelijk is hij er nu achter en weet hij wat er bedoeld wordt, het zijn afkortingen voor de Nijlgans, de Aalscholver en de Roodborsttapuit. Gemakshalve wordt er dan een afkorting geroepen, maar voor een nieuweling is dat abracadabra natuurlijk. Gelukkig zijn er altijd wel leden die willen uitleggen wat er bedoeld wordt. De vogels in vlucht vindt hij nog steeds erg moeilijk en dat is het ook. Als je bij de kenners staat, verbaas je jezelf vaak hoe snel ze een vogel of een groep vogels op naam kunnen brengen. Veel oefenen is het devies! Hans heeft eerst een verrekijker gekocht in Wierden, daarna kon hij een telescoop voor een mooi prijsje overnemen en dat was niet tegen dovemansoren gezegd. Hij heeft er veel plezier van en de telescoop gaat nu altijd mee. Soms gaat zijn vrouw Anita mee, zijn zonen Tom (19) en Rob (17) hebben andere hobby's. Anita is verpleegkundige op de afdeling neurologie en heeft veel te maken met MS-patiënten. Wel en zwaar beroep lijkt mij. Tijdens ons gesprek was ze dan ook niet thuis.

Kroonkraanvogel

Rondgang

Na ons gesprek hebben we nog een rondgang gemaakt langs alle dieren. Het wordt steeds mistiger, dus alles is een beetje in mystieke nevelen gehuld. Om de vogels te kunnen houden moeten ze een vaste voeding hebben. Naast de eendjes in de vijver, zijn er prachtige Kroonkraanvogels, op de kop hebben ze een soort gele pruik van omhoogstekende haren, heel apart. Ook zie ik witte Pauwen, verschillende fazantensoorten met prachtige kleuren en witte Zijdehoenders. In een andere weide staan verschillende Walibis, die zijn van Anita. Ze hebben geen specifieke verzorging nodig en hebben ieder voorjaar jongen. Het zijn leuke beesten om te zien, vooral hun manier van voortbewegen. Het begint al te schemeren en met die mist wil ik toch maar liever naar huis. Dus bedank ik Hans voor ons gesprek.

Een Walibi in de tuin

Dat zouden meer nieuwe Vogelwachters moeten doen!

Hans heeft zich in een vrij korte periode (ongeveer vier jaar tijd) een eigen weg gebaand binnen de Vogelwacht. Door deel te nemen aan activiteiten, je oor te luister te leggen en open te staan voor nieuwe dingen, leer je heel veel en kom je er achter wat jou het beste ligt. Ook de cursussen dragen bij aan meer kennis en kunnen het vogelen veel leuker maken. Bovendien kun je zo in je eigen omgeving het verschil maken, door met vogelbescherming bezig te zijn. En daar is het toch allemaal om te doen en dat is één van de doelstellingen van onze club!

Liesbeth Verkaar

Stichting de Groenhoeve

De feiten

De stichting De Groenhoeve is opgericht op 21 maart 1990 door het IVN, de Vogelwacht en de Kinderboerderij. Het doel van de stichting is het oprichten, in stand houden en exploiteren van het pand De Groenhoeve en de direct aanliggende gronden. Het bestuur van deze stichting bestaat uit zes leden die in gelijke zin voortkomen uit de oprichters. Uit de zes leden worden benoemd een voorzitter, secretaris en penningmeester. Het bestuur is gehouden aan statuten en een huishoudelijk reglement. Jaarlijks doet zij verslag door middel van een jaarverslag en financieel verslag.

Het gebruik

Het gebouw kent drie gebruiksruimtes. Het achterste gedeelte is continu in gebruik bij de Kinderboerderij. In het voorste gedeelte is een beneden- en bovenzaal. Deze worden in eerste instantie door de oprichters gebruikt maar zijn ook, en dat gebeurt ook veelvuldig, beschikbaar voor derden. Voor het gebruik wordt zowel bij de oprichters als bij derden huur geïnd. Het bijhouden van het gebruik wordt verzorgd door de beheerder van de Kinderboerderij, de heer Peter der Kinderen (telefoon: 06-51368530). Een punt van voortdurende aandacht is de verhuur aan derden. Dit is nodig om de exploitatie rond te krijgen, zodat de instandhouding van het bebouw en haar aanliggende gronden niet in gevaar komen.

Projecten

De afgelopen jaren zijn een aantal bijzondere projecten ter hand genomen en deels uitgevoerd. Deze zijn gericht op de educatieve waarden die de oprichters nastreven. In dit kader zijn te noemen de opstelling duurzame energie: windmolen, zonnepanelen, hergebruik regenwater etc. en het natuurplein. Dit laatste project zal binnenkort in uitvoering genomen worden.

Onderhoud

De stichting heeft de onderhoudsplicht van pand en directe omgeving. Dit kan gelukkig in ruime mate worden uitgevoerd door vrijwilligers voortkomend uit de oprichters. Voor het groot onderhoud echter moet zowel qua financiering als uitvoering een beroep gedaan worden op externen. In dit kader is het afgelopen jaar het dak vernieuwd en zijn gevels gerenoveerd. In de toekomst zullen er nog regelmatig onderhoudswerkzaamheden aan de orde komen die eenzelfde aanpak vragen. Het is niet mogelijk uit de lopende exploitatie voldoende middelen vrij te krijgen om groot onderhoud te financieren. Toch mag gesteld worden dat de Groenhoeve er momenteel weer spic en span bij staat!

Jan Zijlstra,
Voorzitter stichting De Groenhoeve

Dialezing over de Ransuil

Op donderdag 10 november was het een ‘volle bak’. Er waren tweeënzeventig belangstellenden afgekomen op de lezing van Bert Jan Bol over de Ransuil. Bert Jan is een van de Ransuilspecialisten die ons land rijk is en hij doet al sinds de jaren tachtig onderzoek naar deze vogels. Met zijn lezing geeft hij een beeld van zijn activiteiten en onderzoeksresultaten. De PR-activiteiten van Peter Noy voor deze lezing zijn dus niet onopgemerkt gebleven. In verschillende kranten waren er artikelen aan gewijd, op Kliknieuws (heeft wel een aantal voetbalplaatjes gekost, red) werd er melding gemaakt van de lezing en bij Omroep Brabant werd daags van te voren de lezing ieder heel uur aangekondigd. Aan belangstelling was dus geen gebrek deze avond.

Ransuil
(foto John Hermans)

Onder de aanwezigen waren verschillende uilenwerkgroepen uit Brabant. De steenuilenwerkgroep uit Oisterwijk vertelde dat zij al in januari hadden opgevangen dat Bert Jan in november in de Groenhoeve zijn lezing zou geven. “Good news travels fast” zullen we maar zeggen want Bert Jan heeft begin januari 2011 bevestigd dat hij zou komen. Bert Jan is geen onbekende bij de uilenwerkgroepen in Nederland. In het buitenland is hij trouwens ook geen onbekende op dat gebied. Recent heeft hij zijn onderzoeksresultaten gepresenteerd tijdens een internationale conferentie in Servië. De conferentie werd gehouden in het Servische dorp Kikinda. Dit dorp staat bekend om zijn grootste roest-/slaapplaats van Ransuilen in Europa. Op deze slaapplaats worden met regelmaat zo’n zevenhonderd Ransuilen geteld. In ons werkgebied worden wij al enthousiast als we één slaapplaats hebben met zeven Ransuilen!

In de dialezing waren ook enkele foto’s uit dit dorp verwerkt. In de bomen, die op een soort van marktplein stonden en waar de mensen gewoon onderdoor liepen of werkten, zaten flinke groepen Ransuilen. De grond onder de bomen was bedekt met een dikke laag braakballen. De hoeveelheid braakballen was zo enorm, dat men met gemak enkele kruiwagens zou kunnen vol scheppen. Maar dit was maar een klein deel van zijn lezing. De lezing ging eigenlijk over het onderzoek dat Bert Jan sinds eind jaren tachtig heeft uitgevoerd in de regio Haarlemmermeer, Zuid-Kennemerland en Amsterdam. Zijn onderzoek is gestart vanuit het inventariseren van Ransuilen op slaapplaatsen. Bert Jan deed dit op tien tot vijftien verschillende locaties in zijn regio. Van jaar tot jaar waren er aanzienlijke schommelingen te zien in de aantallen, waarschijnlijk als gevolg van de muizenstand en het broedsucces dat ook wordt beïnvloed door de muizenstand. Verder bracht het onderzoek ook aan het licht dat andere factoren een rol speelden zoals bijvoorbeeld dispersie, predatie, verstoring en landschappelijke veranderingen. Bij dit laatste punt wordt er vooral gekeken naar de uitbreiding van de luchthaven Schiphol en de aanleg van recreatie bossen.

Vanaf 1993 is Bert Jan niet meer alleen nestjongen gaan ringen, maar ook volwassen Ransuilen. Op deze manier probeert hij ook een beeld te krijgen van de overleving van deze uilensoort. Na een aantal jaren bleek dat het terugmeldingspercentage van Ransuilen in de regio slechts een fractie hoger lag dan het landelijk gemiddelde, circa 10%. Om het terugmeldingspercentage te verhogen, is Bert Jan in 1997 begonnen met het aanbrengen van vleugelmerken. Deze vleugelmerken zijn permanent, net als de ring, maar hebben als voordeel dat ze op afstand zijn af te lezen. Hierdoor hoeven de volwassen vogels niet meer teruggevangen te worden, wat in de praktijk ook als zeer lastig werd ervaren.

Volwassen vogels die eenmaal een keer gevangen waren, lieten zich geen tweede keer vangen. Door deze onderzoeksmethode met het vleugelmerken in te zetten steeg het aantal terugmeldingen tot ongeveer 35%. Het vleugelmerkonderzoek leverde veel extra informatie. Zo bleek dat deze Ransuilen het hele jaar rond in het gebied aanwezig waren en niet afzakten naar zuidelijk Europa zoals eerder altijd werd aangenomen. Verder kwam aan het licht dat het overgrote deel van de uilen die op de slaapplekken aanwezig waren, familie van elkaar was. Het ging hier om ouders en kinderen en dan zelfs meerdere generaties. In de lezing ging Bert Jan op een aantal momenten de diepte in, vooral de leeftijdsbepaling tot na het derde kalenderjaar op basis van het verenkleed en ruistadia. Een heel interessante aanvulling bij dit deel van de lezing was de geslachtsbepaling op basis van het verenkleed bij zowel nestjongen als volwassen vogels. Het meest verrassende vond ik de mededeling dat het gros van de slaapplekken die Bert Jan inventariseert, gelegen zijn in dorpen in zijn regio. Niet in het bos of houtwallen, die zijn er natuurlijk ook, maar midden in een dorp, dicht bij de mensen. Een van de grootste slaapplekken die hij inventariseert zit zelfs pal naast een drukke basisschool. Dat is niet wat je noemt een rustige locatie.

***Ransuil
(foto Marc Gottenbos)***

Het was een boeiende lezing die een inkijk bood in de wereld van een onderzoeker en uilenliefhebber. Er was een ruim aanbod van interessante en soms ook verrassende onderzoeksresultaten, die de aanwezigen op sommige momenten ook nog aan het denken zetten. Het geheel werd natuurlijk aangevuld met mooie foto's. Voor velen vast een geslaagde avond.

John Opdam

Dialezing in de Groenhoeve (foto Peter Noy)

JeugdVogelwacht

Iedere derde zaterdag van de maand komen ze bij elkaar om te beleven wat vogels kijken is. Soorten als Klapekster, Nachtzwaluw en Kerkuil pronken op hun waarnemingslijsten. JeugdVogelwacht Uden is hét voorbeeld voor álle volwassen leden. Een verslag van activiteiten mag als eidooier dan ook niet ontbreken in het Bruujssel.

Seizoen 2011/2012

Vogelherkenning

De eerste activiteit van dit seizoen startte met redelijk mooi weer. Het thema van deze activiteit was vogelherkenning, ofwel hoe kan ik makkelijk een vogel in de diverse vogelboeken opzoeken. Om het zoeken wat makkelijker te maken hadden we vooraf enkele plaatjes van vogels langs het pad uitgezet, deze werden met behulp van de boekjes, zoekkaarten en vogelwaaiers snel op naam gebracht. Maar goed dat we foto's van vogels bij ons hadden, want in het bos was het op die ochtend met vogels erg rustig. Het viel dan ook niet altijd mee om op tijd te zien wat voor vogel het was, als de jeugd er eentje zag vliegen of zitten (kijken naar grootte, dan op kleur, snavel, staart en hoe hij vliegt). Verder was het natuurlijk ook belangrijk in welk gebied deze vogel voorkomt? Is dat in het bos, op de heide, in het weiland of bij bebouwing? Maar het beste kun je vogels herkennen aan het geluid dat ze maken, wat overigens niet de makkelijkste manier is. Maar dit willen we het hele seizoen gaan herhalen. Sommige van onze leden konden al wel geluiden op naam brengen, zoals de roep van Gaai en Grote Bonte Specht, best knap hoor.

Naar vogels kijken tijdens de SOVON-dag

Maar er was altijd wel iets anders interessants, als er weinig vogels te zien waren, zoals de kippen in de ren die onze vers geplukte maïs heerlijk vonden en de vele paddenstoelen die nu in het najaar te voorschijn komen. Verder waren er zeer veel Bruine Kikkers te zien, die we probeerden te vangen om ze eens van dichtbij te bekijken. Sommige van ons hadden er zo een paar gevangen, al sprongen ze nog wel eens uit de handen. Bart gaf het verschil aan tussen een Bruine en de Groene Kikker: je kunt ze het beste uit elkaar houden door de bruin/zwarte vlek die de Bruine Kikker bij zijn ogen heeft. Verder viel het op dat er dit jaar zeer veel vruchten aan de bomen groeiden, onder een grote beuk lag de bodem bezaaid met beukennotjes. Zo kan de eekhoorn dit jaar makkelijk aan zijn voedsel komen. Vanaf een hoge heuvel rennen en een dode boom afbreken, het blijft leuk voor sommige van onze leden.

Nog een stukje door een nat weiland, waar ze gelukkig dikke planken hadden gelegd, voordat we weer op de verharde weg uitkwamen die naar het Natuurcentrum Slabroek. Nog even flink de pas erin houden om een beetje op tijd bij de parkeerplaats aan te komen. Al met al hebben we vandaag weer iets geleerd over vogels en de natuur, maar zijn we vooral weer lekker buiten geweest.

Op naar het zuiden

De tweede activiteit dit seizoen ging over vogeltrek. De reden van vogeltrek kwam hier vooral aan bod. Veel vogels trekken elke winter naar het zuiden. Niet omdat ze het koud hebben hoor, want met zo'n flink verenpakket is koude eigenlijk nooit een probleem. Nee, ze trekken weg omdat er in de winter te weinig voedsel is. Vooral voor insecteneters is er 's winters weinig te vinden. Dus tja, dan zit er weinig anders op dan weg te vliegen naar het zuiden. Met een kompas keken we of de trek inderdaad van noord naar zuid loopt. Dat bleek die ochtend niet echt het geval. We zagen een groepje Houtduiven van west naar oost en een groepje Gaaien volgde gewoon de bosrand. Graspiepers hielden zich wel aan hun route. Het herkennen van deze trekvogels bleek nog niet zo gemakkelijk. Een groepje trekt binnen een minuut voorbij en vaak nog redelijk hoog ook. In die tijd moet je bepalen wat voor soort het is en of het een trekvogel is. In totaal zagen we ongeveer twintig vogels voorbij trekken in een kwartier tijd. Da's niet veel, als je bedenkt dat er soms duizenden vogels in een minuut kunnen passeren.

Braakballen uitpluizen

SOVON dag

Zoals ieder jaar doen we als jeugdgroep mee aan de SOVON-dag in Nijmegen. Op deze dag is er voor de jeugd een compleet dagprogramma in elkaar gezet. Al direct bij aankomst werden we in kleine groepjes opgedeeld. Ieder groepje kreeg een begeleider die diverse opdrachten had. In alle opdrachten was een hint verstopt die moet leiden naar een mystery bird. Op het einde van de dag moesten we een compleet beschrijving geven van deze mystery bird. In het SOVON-gebouw zelf hadden we diverse binnenopdrachten. Buiten in het park waren ook nog enkele opdrachten te doen (een druk programma). Het braakbaluitpluizen (gecoördineerd door John Opdam) was evenals vorig jaar weer een succes. Vele ballen zijn er uitgeplozen, waarbij er diverse muizenkaakjes op naam werden gebracht. Van de Bosspitsmuis tot zelfs een Rattenkaak werd er gedetermineerd! Maar ook diverse quizen en spelletjes zijn er gedaan. Het maken van een voederplank met een vetbol kon niet meer door iedere groep gedaan worden, jammer! Tussen de middag konden we zelf een lunchpakket samenstellen, dit hebben we met het mooie weer lekker in het park genuttigd! Na de lunch werd er door een SOVON-medewerker een leuke lezing gegeven over roofvogels. Altijd een interessant onderwerp voor de jeugd!

Buiten in het park werden er, naast een schuilhut maken, ook diverse andere opdrachten gedaan. De mystery bird was een vogel die we zeker in het park zouden tegenkomen. Iedere groep was tot de conclusie gekomen dat het een Houtduif moest zijn! Het juryrapport kon geschreven worden. Mijn (Peter) groepje had er toch wel een mooi rapport van gemaakt, compleet met tekening en beplakt met duivenveren. Op het eind van deze dag werd de prijs uitgereikt. Tja het groepje van mij (Peter) had de hoofdprijs en ieder kind kreeg een verrekijker cadeau!! De rest van de kinderen kreeg nog een mooi lampje als troostprijs!!

Lezing over roofvogels

Zelfgemaakte voederplank met vetbol

Echt naar buiten?

Ken je kinderen die wel warmlopen voor een grote portie natuur op elke derde zaterdag in de maanden hier erg graag tijd voor vrij willen maken? Geef ze de gratis 'Buitengids', die is te downloaden op onze site of laat ze contact opnemen met mij, zodat ze zich op kunnen geven. Een keer vrijblijvend meelopen kan natuurlijk altijd.

Opgeven kan op www.vogelwachtuden.nl klik op jeugd.

Peter van de Braak,
Coördinator JeugdVogelwacht

Excursie naar de provincie Zeeland

Zondagochtend 30 oktober. Bij de Groenhoeve staan al enkele mensen te wachten. Het weer valt niet tegen, weinig wind, circa tien graden en bewolkt. Volgens de weerdeskundigen zou in de loop van de dag de zon doorbreken en de temperatuur oplopen tot veertien graden in het binnenland. Geen slecht vooruitzicht voor een excursie! Rond kwart over acht was de groepsgrootte van vier naar elf deelnemers gegroeid. We zouden dus met drie wagens moeten rijden. Er werd afgesproken wie de chauffeurs zouden zijn en vervolgens verdeelden de mensen zich over de drie wagens. Enkele minuten later reden we Uden uit en via de A50 ging het richting 's-Hertogenbosch. Vanuit de wagen worden er al verschillende waarnemingen gedaan: Torenvalk, Buizerd, ganzen en Aalscholvers.

Ter hoogte van Waalwijk lijkt het er inderdaad op dat de zon gaat doorkomen. Even later, wanneer we de afslag Made voorbij rijden, is het alweer zwaar bewolkt en dreigt het te gaan regenen. Van achter uit de wagen komen de wijsheden al snel los: “Aan de kust waaien de meeste buien over”. Die gedachten houden we er maar even in en hopen er het beste van. Na ongeveer anderhalf uur rijden we via het Hellegatsplein naar de Grevelingendam. Bij de Grevelingendam is de eerste stop. Hier is de bewolking een stuk minder, maar dat gold ook voor de temperatuur! Er stond een straf windje en die maakte het voor het gevoel behoorlijk fris. Maar het was droog en dat telt! Bij de Grevelingendam

Smelleken (foto John Hermans)

werden al direct enkele leuke soorten gezien waaronder: Dodaars, Geoorde fuut, Rotgans, Middelste Zaagbek, Waterpieper, Zilverplevier, Kanoet, Bonte Strandloper en Bontbekplevier. Een leuke start! In de groep waren ook enkele ‘nieuwe’ leden die sinds enige tijd actief aan de excursies deelnemen. Zij scoorden op deze locatie gelijk enkele nieuwe soorten. Het enthousiasme werd zienderogen meer en voor hen was de dag al geslaagd. En dan was dit nog maar de eerste stop.

Vervolgens zijn we doorgereden naar Prunje-zuid (polder) en de Flauwers-Wevers Inlagen. Inmiddels werd het weer toch weer minder. Zwaar bewolkt en af en toe een druppel regen. Aangekomen bij Prunjepolder troffen we twee Kleine Zilverreigers, twee Groenpootruiters en een Tureluur. We reden wat verder de dijk op en toen kwamen er al snel meer vogels in beeld: Slobeend, Smient, Pijlstaarten, Wintertaling, Kluut en Zwarte Ruiters. Na enige tijd in het gebied te hebben doorgebracht zijn we verder gereden. Er zou op korte afstand een uitkijkpunt zijn met enkele kijkschermen, dat zou de volgende locatie worden. Onderweg naar de kijkschermen werden er vanuit de wagen enkele jagende Blauwe Kiekendieven gezien en verschillende Torenvalken. Torenvalken waren goed vertegenwoordigd in dit gebied. Op een bepaald moment hadden we een verkeerde afslag genomen en reden we weer terug richting de doorgaande weg naar Prunje. Langs deze weg stonden verschillende houtwallen, waaruit ineens een grote groep kleine vogels opvloog, gevolgd door een rover. Het was niet gelijk duidelijk door wat de vogels werden opgejaagd, maar het was erg snel!

Een moment later vloog de rover op raamhoogte met de wagen mee en kon hij goed worden bekeken. Het was een Smelleken. Het Smelleken had de jacht nog niet opgegeven en met snelle en zeer wendbare manoeuvres vloog hij achter het kleine spul aan. Maar succesvol was hij nu niet. Even later ging hij op de akker zitten. Hij zat op redelijke afstand, maar we konden hem nog goed zien. Over het verkeer reden werd niet meer gesproken, het Smelleken had alles gecompenseerd denk ik. Er werd besloten om de vogelschermen te laten voor wat het was en door te rijden naar de Brouwersdam. Het weer leek er niet beter op te worden, dus een goede keuze. Onderweg naar de Brouwersdam keek Peter van de Braak nog even op waarneming.nl: “Even kijken of er nog iets speciaals is gezien”, was zijn reactie. Er was zojuist een Roodhalsfuut gemeld zei Peter, dus dat was iets om in de gaten te houden. Toen we de wagens hadden geparkeerd was ongeveer het eerste wat we zagen een Kleine Jager en verschillende Grijs Zeehonden die zich vlak voor de kust ophielden. Waarschijnlijk hoopten ze op een makkelijk hapje van een van de vissers die op de dam stonden. Ze lieten zich goed zien en fotograferen. Een stukje verder vlogen er enkele Grote Sterns rond en enkele Eiders. Even later werd er ook een jagende Slechtvalk gezien. Inmiddels liep het al tegen één uur en enkelen hadden trek gekregen. Er werd dankbaar gebruik gemaakt van de viskraam die op de dam stond en de innerlijke mens werd even goed verzorgd.

Nadat er was gegeten zijn we weer verder gereden. Nu ging het richting Burgh-Haamstede en Plompetoren bij Koudenkerke. Peter van de Braak had op waarneming.nl gezien dat er net voor Burgh-Haamstede een Ruigpootbuizerd was gezien en twee Velduilen op hetzelfde veld. Het lag mooi op de route naar onze volgende locatie, dus hebben we mooi van de gelegenheid gebruik gemaakt. Aangekomen op de locatie hadden we de Ruigpootbuizerd direct in het vizier! Hij vloog mooi voor ons over het veld, bleef regelmatig biddend hangen. Alle kenmerken voor herkenning konden goed worden bekeken en werden ook in de groep besproken. Voor ongeveer de helft van de aanwezigen was dit een nieuwe soort. De Velduilen troffen we helaas niet meer aan. Via Burgh-Haamstede zijn we weer naar de Oosterscheldekering gereden, Neeltje Jans en de Roompotsluizen. Op deze locatie hadden we nog twee leuke waarnemingen! Bruinvissen en Kuifaalscholvers. Inmiddels was het gaan miezeren en was het vier uur geweest. Een mooi tijdstip om weer naar Uden te rijden. Het was een geslaagde excursie met leuke waarnemingen. Voor sommigen waren er acht nieuwe soorten die dag, wat wil je nog meer zou ik zeggen.

Ruigpootbuizerd
(foto Marc Gottenbos)

Hieronder tref je nog het overzicht van alle waarnemingen van die dag.

John Opdam

Waarnemingen excursie naar de provincie Zeeland

1. Grote Zilverreiger	26. Bonte Strandloper	51. Tafeleend
2. Kleine Zilverreiger	27. Kanoet	52. Wintertaling
3. Blauwe Reiger	28. Watersnip	53. Bergeend
4. Buizerd	29. Goudplevier	54. Slobeend
5. Blauwe Kiekendief	30. Zilverplevier	55. Kuifeend
6. Torenvalk	31. Steenloper	56. Waterhoen
7. Smelleken	32. Paarse Strandloper	57. Meerkoet
8. Ruigpootbuizerd	33. Kokmeeuw	58. Gaai
9. Slechtvalk	34. Zilvermeeuw	59. Veldleeuwerik
10. Dodaars	35. Grote Mantelmeeuw	60. Kauw
11. Kuifduiker	36. Stormmeeuw	61. Ekster
12. Geoorde Fuut	37. Kleine Jager	62. Zwarte Kraai
13. Fuut	38. Grote Stern	63. Spreeuw
14. Roodhalsfuut	39. Aalscholver	64. Vink
15. Roodkeelduiker	40. Kuifaalscholver	65. Waterpieper
16. Middelste Zaagbek	41. Rotgans	66. Fazant
17. Wulp	42. Brandgans	67. Huismus
18. Scholekster	43. Grauwe Gans	68. Holenduif
19. Kievit	44. Kolgans	69. Witte Kwikstaart
20. Tureluur	45. Knobbelswaan	70. Merel
21. Bontbekplevier	46. Eider	71. Winterkoning
22. Rosse Grutto	47. Smient	72. Groenling
23. Kluut	48. Krakeend	73. Bruinvis
24. Zwarte Ruiter	49. Wilde Eend	74. Grijze Zeehond
25. Groenpootruiter	50. Pijlstaart	

Dialezingen ‘eigen werk’

In de afgelopen periode hebben we twee keer een dialezing eigen werk georganiseerd. De eerste avond was op 13 oktober en de eilandgangers waren net terug van Ameland. Desondanks waren er genoeg belangstellenden om de zaal gevuld te krijgen. Gerrit van Eenbergen presenteerde zijn film over de Bosuil. Deze film, die ontstaan is uit maar liefst duizend uur filmmateriaal, laat zien wat er allemaal gebeurt rondom en in het nest van de Bosuil. In dit geval zien we dat de Bosuil al heel lang in de nestkast zit voordat er eieren worden gelegd. Het resultaat was drie eieren en drie jongen die geboren werden. Het laatste jong is door de andere opgepeuzeld en er vlogen dus twee jongen uit. Er was goed te zien hoe de jonge uilen zich ontwikkelden en wat er bij komt kijken voordat ze zelfstandig zijn. Deze mooie film werd gevolgd door een serie over paddenstoelen. Deze paddenstoelen waren allemaal in de omgeving gefotografeerd, maar de erbij getoonde namen klopten niet altijd. Het is ook erg moeilijk om een paddenstoel te determineren. Hiervoor moet je de geur kennen, je moet hem opereren om te zien hoe de plaatsjes of sporen gevormd zijn. Dit gaat mij allemaal te ver, ik laat die paddenstoel liever heel. Er is een groot voordeel, de paddenstoel vliegt niet weg.

Naaldboskoraalzwam

De volgende avond was op 24 november

Ook hier was de zaal weer goed gevuld en het aantal deelnemers was vier, terwijl dat een maand eerder slechts twee was. We begonnen de avond met een reis door Costa Rica met Ton Smits. We kregen dieren te zien die we niet elke dag tegenkomen, maar ook landschappen en mensen. Op deze manier kregen we een indruk hoe het in Costa Rica is met de nadruk op de natuur. Ton heeft ons zijn reis laten meeleven en dat heeft mogelijk bij sommigen de kriebels bezorgd om daar ook te gaan kijken. Mocht je dat van plan zijn neemt dan contact op met Ton, hij heeft tips om er iets moois van te maken. Vervolgens zouden we gaan horen wat er met de bossen op de Maashorst zou gaan gebeuren. Helaas was de verzorger van deze lezing niet op komen dagen en niemand weet waarom hij niet is gekomen. Niet zo netjes. Lambert Cox heeft toen een film vertoont over de voorjaarsexcursie naar Zeeland, gevolgd door een behoorlijk stuk over de IJsvogel. In dit laatste stuk mochten we meemaken wat er gebeurt als een slootkantmaaier het nestgat dicht drukt en wanneer de waterstand zo hoog wordt dat de nestingang onder water komt te staan. Er ontstond een leuke discussie over maaibeleid en waterbeheersing.

Ter afsluiting was Ernest de Groot aan de beurt die een lezing had over het VLU. Hij begon met de geschiedenis van het landschap rondom Uden om zo verder te gaan over het waarom van Vrijwillig Landschapsbeheer Uden. Er is in de loop der jaren heel wat werk verzet door deze werkgroep. We zijn ook enorm blij dat zo velen regelmatig de handen uit de mouwen willen steken om te zorgen dat het landschap om ons heen steeds mooier wordt. Dit ondanks een regering die er een zootje van wil maken.

***IJsvogel**
(foto's Jacques Raats)*

De eerst volgende dialezing eigen werk is op 16 februari 2012. Wil je mee doen geef je dan op bij Jacques Raats.

Jacques Raats

2012; Jaar van de klauwieren

2012 is door Vogelbescherming Nederland en SOVON Vogelonderzoek Nederland uitgeroepen tot het 'Jaar van de klauwieren'. Een jaar lang staan zowel de Klappekster, wintergast, als de Grauwe Klauwier, broedvogel, centraal. Ook Stichting Bargerveen is betrokken als partner.

Waarom een Jaar van de klauwieren?

Is het 'Jaar van de klauwieren' nodig, die soorten worden toch al goed gevolgd (beschermd, red.)? Ja, maar met wat extra inspanning valt nog veel te winnen. Zo is de Grauwe Klauwier bezig met een herovering van Nederland. Iets dat deels ongemerkt gaat, want de soort is lastig te inventariseren. Door op meer plekken gericht te kijken naar Grauwe Klauwieren en hun leefomgeving, kan de uitbreiding beter worden vastgelegd en verklaard. De Klappekster is verdwenen als broedvogel maar vermoedelijk licht toenemend als overwinteraar. Is dat ten gevolge van bijvoorbeeld terreinbeheer, begrazing of andere oorzaken? Hoeveel Klappeksters overwinteren in Nederland en wat is hun habitatvoorkeur, met name in relatie tot terreinbeheer?

Ook Vogelwacht Uden zal het komend jaar speciaal de klauwieren in de gaten houden. Uiteraard doen we mee met de twee landelijke simultaantellingen voor de Klappekster, een soort die de Maashorst steeds beter weet te vinden. Het zou ook leuk zijn dat door de inrichtingsmaatregelen die genomen zijn voor de Grauwe Klauwier, deze vogels in de Maashorst gaan broeden in het jaar van de klauwieren.

Door Stichting Bargerveen is er de laatste jaren veel onderzoek gepleegd naar de Grauwe Klauwier. Alle gegevens zijn verwoord in een prachtig boek, genaamd 'De Grauwe Klauwier, ambassadeur voor natuurherstel'. Dit boek is via onze winkel te verkrijgen, een echte aanrader. Stichting Bargerveen heeft adviezen gegeven voor een goede inrichting van de Maashorst voor Grauwe Klauwieren. In hun boek wordt hier gewag van gemaakt en wordt de Maashorst getipt als een gebied waar de soort mogelijk kan gaan broeden.

Het wordt dus goed opletten in het voorjaar naar de aanwezigheid van deze prachtige vogel.

Jan-Willem Hermans

Klappekster (foto Marc Gottenbos)

Stadsvogelmeetnet MUS

Het Meetnet Urbane Soorten gaat alweer zijn zesde jaar in. Dit stadsvogelmeetnet is opgezet door SOVON Vogelonderzoek Nederland en Vogelbescherming Nederland om de aantalsontwikkeling en verspreiding van broedvogels in bebouwde gebieden beter in beeld te brengen. Het is een laagdrempelige telling geschikt voor ervaren en minder ervaren tellers. De resultaten van de eerste vijf jaar zien er goed uit en in diverse artikelen en nieuwsbrieven is dat op de MUS-pagina uit de doeken gedaan (kijk op <http://www.sovon.nl/default.asp?id=367>).

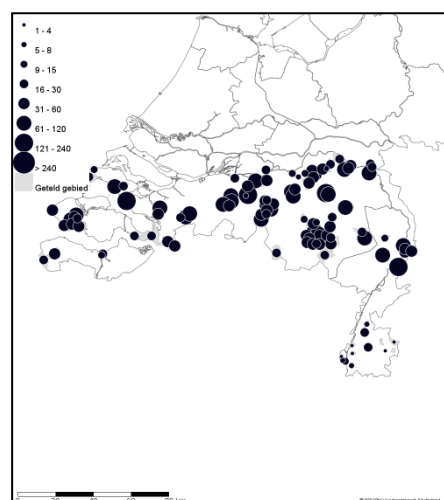
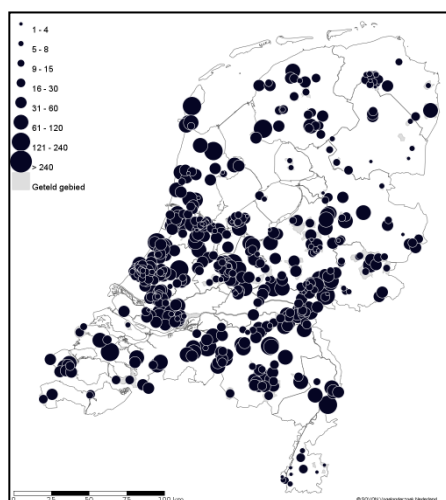

Zelf meedoen, individueel of als vogelwerkgroep

Als u interesse heeft om mee te doen, kunt u meer informatie vinden op de website van SOVON, waar ook een postcodegebied in de buurt kan worden uitgezocht. Via <http://www.sovon.nl/default.asp?id=367> en 'aanmelding' kunt u zien welke postcodegebieden vrij zijn en kunt u zich ook aanmelden voor uw eigen gebied. MUS blijkt een leuk project te zijn om als vogelwerkgroep op te pakken. Er zijn enkele steden en dorpen, zoals Groningen, Almere, Zoetermeer en Bunschoten, die vrijwel vlakdekkend 'geMUS't worden. Ook in Rotterdam en Den Haag en omgeving is MUS gepromoot, waardoor er in Den Haag 45 postcodegebieden zijn geteld in 2011. MUS is een telling waarmee eenvoudig de verspreiding en aantalsontwikkeling van de stadsvogels gevolgd kunnen worden. MUS is een ideale telling om als vogelwerkgroep op te pakken. De tellingen kosten weinig tijd (slechts twee ochtenden en een zomeravond, maximaal twee uur/telling) en door de laagdrempelige opzet kunnen ook vogelaars met weinig telervaring meedoen. Voorwaarde is dat men de dertig tot veertig algemene soorten stadsvogels op zicht en geluid kan herkennen. Om hierbij te helpen heeft SOVON de MUS-cursus opgezet: een vogelherkenningscursus die met name ingaat op geluiden en herkenning, en via internet individueel te volgen is. Kijk op <http://www.sovon.nl/default.asp?id=454>.

In MUS zijn in 2011 maar liefst 160 vogelsoorten vastgesteld en daarnaast ook zeventien zoogdiersoorten! Elke MUS-teller kan, indien ingelogd, kaartjes maken van alle soorten landelijk of van je provincie. Hieronder als voorbeeld een kaartje van de Kauw in Nederland en een aantal regio's in 2011. De soort is in de eerste vier jaar MUS licht toegenomen. Je ziet echter landelijke en regionaal grote verschillen. In de eerste SOVON-Nieuws van 2012 zal te lezen zijn hoe het de Kauw en de andere soorten is vergaan in het afgelopen jaar.

Jan Schoppers,
Coördinator MUS
mus@sovon.nl

Verspreiding van de Kauw in Nederland (links) en in de regio's Zeeland, Noord-Brabant, Limburg (rechts) in 2011.

De stipgrootte is de maat voor het aantal Kauwen per postcodegebied.

Jaarverslag 2011 (werkgroep Uilen)

'Kerkuilen hebben het opnieuw zwaar gehad in de regio & steenuilen klimmen verder in 2011'

De verwachting was dat na de heftige sneeuwperiode van afgelopen december het een heel eind gebeurd zou zijn met de Kerkuilenstand. Muizen waren door het dikke sneeuwpakket lange tijd onbereikbaar. Doordat Kerkuilen weinig vetreserves op kunnen bouwen leggen ze na vijf tot acht dagen zonder voedsel al het loodje. De verwachtingen waren na een strenge winter met een lange aaneengesloten sneeuwperiode dan ook niet hooggespannen. Na de problemen van de winter werden de Kerkuilen geconfronteerd met een heel droog voorjaar. De droogte heeft een behoorlijke invloed op de muizenstand. Bij aanhoudende droogte produceren de muizen nagenoeg geen jongen, doordat er weinig groeit en er dus niet voldoende voedsel is, planten de muizen zich niet voort. Dit heeft dan weer direct zijn invloed op de Kerkuilenpopulatie. De Kerkuilen kwamen al in een behoorlijk slechte conditie uit de winter en vervolgens was er in het voorjaar een terugval in de muizenstand. Hierdoor hebben de Kerkuilen lang nodig gehad om aan te sterken en in broedconditie te komen. Het gros heeft dat niveau niet eens gehaald. De eerste inventarisatie bevestigde het beeld wat we hadden verwacht. Veel lege kasten, enkele kasten met een adult, op andere plekken waar normaal jaarlijks een broedgeval is, waren nu alleen twee adulten en in een enkel geval hadden we toch nog een broedgeval. Wat wel opviel bij de broedgevallen die we hadden, waren de jongen redelijk tot goed doorvoed. De hoeveelheid jongen per nest varieerde tussen de twee en drie. We hadden een enkele uitschieter met vier en één met vijf jongen. Op deze locaties waren de problemen met de muizenstand ogenschijnlijk minder groot. Deze conclusie trekken we op basis van de (grote) braakballen die werden gevonden en aangetroffen prooien in en om de kasten. De muizenstand kan dus behoorlijk variëren per gebied/locatie. Dit seizoen had de muizenstand eigenlijk weer naar een piekjaar moeten klimmen, maar het droge voorjaar heeft daar niet aan meegewerkt. De resultaten voor ons werkgebied met betrekking tot de Kerkuil zitten nu net iets boven de resultaten van het daljaar 2009. Maar dan hebben we het over ons werkgebied! Landelijk zijn er nog al wat verschillen te zien.

Uit een overleg met Brabants Landschap bleek dat ons beeld gelijk is aan dat van andere werkgroepen in Brabant. Ook zij troffen lege kasten aan, enkele koppeltjes die wel met leggen waren begonnen maar het niet hebben afgemaakt en ook koppeltjes die niet aan het broeden waren begonnen. In het noorden van het land en in de provincie Gelderland hebben de Kerkuilen het eigenlijk best goed gedaan. Daar werden toch meerdere broedgevallen aangetroffen met flink wat jongen, per kast werden er wel vier tot vijf jongen aangetroffen. Op enkele locaties werden zelfs legselgroottes aangetroffen van zeven eieren. Waarom deze Kerkuilen wel de winter zo goed hebben doorstaan is een raadsel, want ook daar heeft een lange periode sneeuw gelegen en ook daar was het voorjaar droog. Waarschijnlijk zit het verschil hem toch in de muizenstand en hebben zij kunnen profiteren van het voedselaanbod. In Brabant was er halverwege de zomer sprake van herstel. Door de vele regen die was gevallen zijn de planten weer gaan groeien en bloeien en zijn ook de muizen zich gaan vermenigvuldigen.

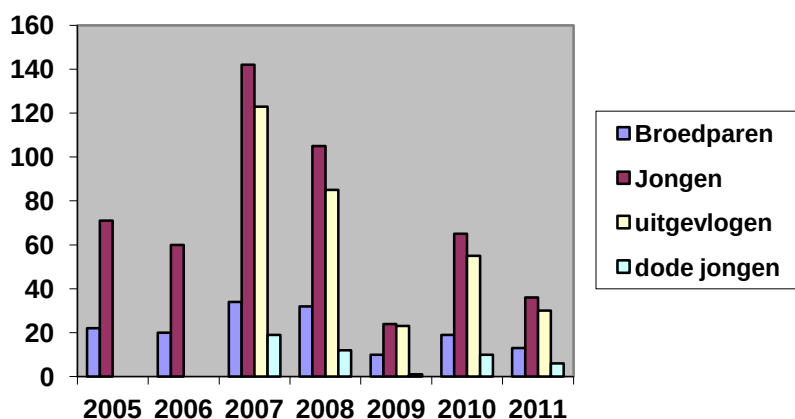
Kerkuil (foto John Hermans)

De muizenstand was halfweg de zomer zichtbaar toegenomen. Op verschillende locaties hebben de Kerkuilen dankbaar gebruik gemaakt van dit herstel en zijn heel laat nog begonnen met broeden. Veel van deze nesten waren succesvol en in sommige gevallen was er zelfs sprake van een tweede broedsel. In West Brabant zat er half oktober nog een koppel Kerkuilen met drie grote jongen. Alle drie de jongen zijn succesvol uitgevlogen. Deze ontwikkeling geeft weer wat hoop voor het komende jaar. Nu maar hopen dat de winter dit jaar minder lange sneeuwperiodes kent zodat meer Kerkuilen een kans krijgen om te overleven.

Overzicht broedresultaten Kerkuil in 2011

Werkgebied	Door	Broed-paren	Eieren	Jongen	Uitgevlogen jongen	Dode jongen
Venhorst Boekel	Rien de Mol	4	≥ 10	12	10	2
Odiliapeel Volkel Zeeland Wilbertoord	John Hermans Cor van Bree Johan van Roosmalen Wim Janssen	2	≥ 6	6	6	0
Keldonk Erp Boerdonk	Ad van Wanrooy Carel van der Sanden Tiny van den Elsen Theo Peters	3	≥ 7	3	0	3
Mariaheide Veghel Vorstenbosch	Jan van den Tillaart William van der Velden	2	≥ 6	6	6	0
Uden	Peter van de Braak Willie Bergmans Henk Heesakkers John Opdam	2	≥ 8	9	8	1
Totaaloverzicht werkgebied 2011		13	≥ 41	36	30	6
Totaaloverzicht werkgebied 2010		19	76	65	55	10
Totaaloverzicht werkgebied 2009		10	≥ 33	24	23	1
Totaaloverzicht werkgebied 2008		32	≥ 140	105	85	12
Totaaloverzicht werkgebied 2007		34	≥ 154	142	123	19

Noot : Het aantal eieren is een aanname! Het aantal eieren is gebaseerd op het aantal jongen en de beschikbare gegevens met betrekking tot legselgrootte. In werkelijkheid zal dit aantal waarschijnlijk groter zijn.

Broedresultaten van de Steenuil in 2011

Met de steenuilen ging het beduidend beter dit seizoen. Er is zelfs sprake groei ten opzichte van het seizoen 2010! En dat was al een heel goed jaar voor de Steenuil. Het blijkt maar weer, doordat het steenuiltje niet afhankelijk is van één prooi-soort, zich daardoor wat makkelijker redt. Op deze manier loodst hij zich door barre tijden en schakelt over op een andere prooi-soort als een bepaalde prooi-soort tijdelijk minder voorhanden is. Zo zagen we vorig jaar dat er voldoende muizen en meikevers waren in het voorjaar en zomer. Dit seizoen was dat anders. Nu troffen we geen muizen- en/of meikevervoorraad aan in de kasten, maar toch zaten er grote en goed doorvoede jongen in de kasten. Het aantal jongen per kast varieerde tussen de twee en vijf, dat zijn mooie aantallen voor de steenuil. Waarschijnlijk zijn de steenuilen overgeschakeld op mestkevers, regenwormen, rupsen en kleine vogels en hebben zij hiermee hun jongen groot gebracht. In een aantal kasten waren vogelresten en dekschildjes aangetroffen en daarop is deze conclusie gebaseerd. Er is onderzoek naar prooi-resten gedaan, dus een 100% betrouwbare conclusie is dit niet. Het broedresultaat van de Steenuil was niet alleen in ons werkgebied goed. Het beeld dat wij hebben geschetst komt overeen met het beeld van andere uilenwerkgroepen in Brabant. Landelijk heeft de Steenuil het ook goed gedaan. De Steenuil doet het vooral in Brabant erg goed. Waarschijnlijk heeft dit deels te maken met de inspanningen van de verschillende uilenwerkgroepen en instanties zoals Brabants Landschap. Zij zijn actief in het verbeteren van de nestgelegenheid (hangen van kasten) en het verbeteren van erfbeplanting e.d. Al die inspanningen lijken hun vruchten af te werpen en om die reden heeft de provincie besloten de uilenwerkgroepen (maar ook andere werkgroepen) en Brabants Landschap tot zeker 2015 te blijven steunen. Dat is in deze tijd toch een fantastisch iets! Als het aan Bleker had gelegen, had het Steenuiltje zijn beschermde status al verloren en waarschijnlijk nog veel meer soorten! We moeten dus vooral volhouden en deze werkzaamheden blijven uitvoeren. Misschien hebben de uilen dan toch nog een kans in de toekomst. Dit jaar wordt door de Steenuil weer afgesloten met mooie resultaten en hopelijk kunnen we volgend seizoen ook weer spreken van groei.

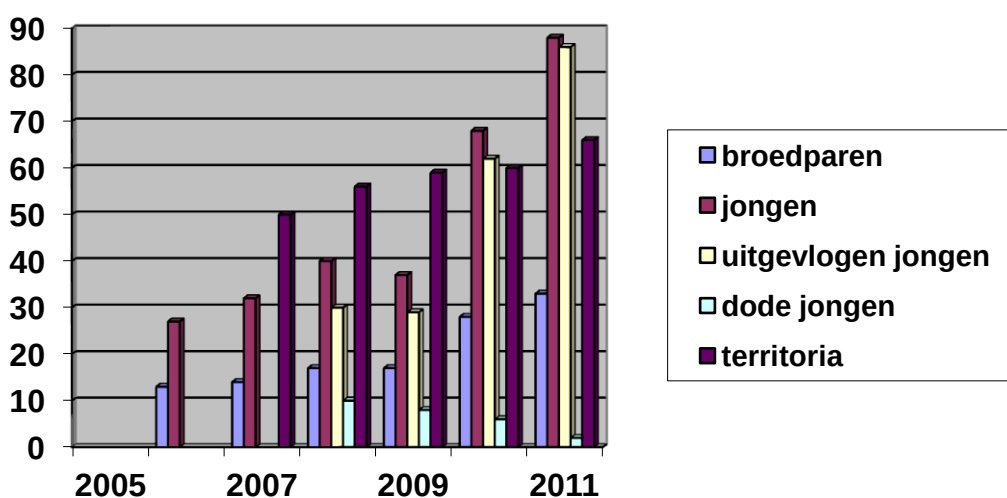

Steenuil (foto Marc Gottenbos)

Overzicht broedresultaten Steenuil in 2011

Werkgebied	Door	Territoria / Locaties	Broedparen	Eieren	Jongen	Uitgevlogen jongen	Dode jongen
Venhorst Boekel	Rien de Mol	De broedresultaten met betrekking tot de Steenuil in de subregio Venhorst - Boekel, worden door de werkgroep Boekel verwerkt. Deze informatie is niet opgenomen.					
Odiliapeel Volkel Zeeland Wilbertoord	John Hermans Cor van Bree Johan van Roosmalen Wim Janssen	11	5	≥ 6	≥ 6	6	?
Keldonk Erp Boerdonk	Ad van Wanrooy Carel van der Sanden Tiny van den Elsen Theo Peters	17	12	≥ 41	41	41	0
Mariaheide Veghel Vorstenbosch	Jan van den Tillaart William van der Velden	17	6	≥ 16	16	16	0
Uden	Peter van de Braak Willie Bergmans Henk Heesakkers John Opdam	21	12	≥ 32	32	30	2
Totaaloverzicht werkgebied 2011		66	35	≥ 95	95	93	2
Totaaloverzicht werkgebied 2010		60	28	86	68	62	6
Totaaloverzicht werkgebied 2009		59	17	≥ 45	37	29	8
Totaaloverzicht werkgebied 2008		56	17	≥ 40	40	30	10
Totaaloverzicht werkgebied 2007		-	13	?	27	27	-

Noot: Daar het hier een flink aantal vrije broedgevallen betreft, welke moeilijk of in de meeste gevallen niet te controleren zijn, kan men geen duidelijk beeld geven van het aantal gelegde eieren en jongen. Het aantal uitgevlogen jongen wordt bepaald op basis van de waarnemingen. Ook hier betreft het (voor een deel) een aanname, het aantal uitgevlogen jongen kan mogelijk groter zijn (geweest).

Namens de Werkgroep Uilen,
John Opdam (Coördinator)

De Boomvalk: 'Falco Subbuteo'

Vanaf 1996 zijn wij, William van der Velden, Willy van Lanen en ondergetekende bezig met het inventariseren van roofvogels in Mariaheide en omgeving. We zijn een onderdeel van de Werkgroep Stootvogels van de Vogelwacht Uden. Het inventariseren richt zich bijvoorbeeld op soorten als de Sperwer, Havik, Buizerd, Torenvalk en de Boomvalk. Van al deze vogels worden nestkaarten ingevuld, waar gegevens als locatie van de nestplaats, het soort nest, het aantal eieren en/of jongen op vermeld worden. Elke nestlocatie wordt ongeveer tien keer bezocht gedurende de broedtijd.

Boomvalk
(foto Carel van der Sanden)

De nestcontroles doen wij met de spiegelstok zodat we in het nest kunnen kijken zonder te klimmen. De nesthoogten variëren hierbij van ongeveer zes tot vijftientig meter. Het record met de spiegelstok staat op dit moment op drieëntwintig meter hoogte, in een Populier langs het riviertje de Aa (Arbotechnisch niet verantwoord). De nestkaarten worden opgestuurd naar het SOVON waar alle gegevens uit het gehele land verwerkt worden. Vanaf 1996 hebben we ondertussen tweehonderd nestkaarten aangeleverd, waarvan er zevenendertig van de Boomvalk waren.

Van alle soorten vind ik persoonlijk de Boomvalk het mooist en het geeft elk jaar weer een kick als we de eerste boomvalk in ons gebied aantreffen. Er is eigenlijk maar één probleem: het kost veel tijd en er moet ook nog gewerkt worden, waar ook veel vrije tijd aan verloren gaat. De Boomvalken zijn te onderscheiden van de Torenvalk door de kleur en de tekening, waarbij de roestrode 'broek' en de zwart-witte koptekening met baardstreek het meest opvallend zijn. Daarbij heeft de Boomvalk spitsere vleugels en een zeer snelle en wendbare vlucht. Boomvalken overwinteren in zuidelijk Afrika en komen half april weer terug op hun broedplaatsen. Half april tot eind mei is de belangrijkste periode om de bekende en nieuwe nestlocaties op te sporen. Deze periode wordt er gebaltst en veelvuldig 'gekekkerd'. Meestal komen de paartjes op dezelfde locatie terug als voorgaande jaren. Hierbij maken ze bijna altijd gebruik van een oud kraaiennest waarin ze meestal drie eieren leggen. Het nest zit vaak in een Populier, Eik of hoogspanningsmast.

Jonge Boomvalken
(foto Carel van der Sanden)

Gedurende de broedperiode zijn de Boomvalken zeer zwijgzaam en daardoor moeilijk op te sporen. Sinds een aantal jaren worden de jonge Boomvalken ook geringd door Jaap van de Spek uit Someren. Toen we in 1996 zijn begonnen hadden we één paartje Boomvalken, vorig jaar hadden we zelfs negen paartjes en dit jaar zes. Ons gebied wordt echter steeds groter, globaal van Veghel tot Vorstenbosch naar Uden en Mariaheide tot aan Boekel, Erp en Gemert. Sinds een paar jaar is ook Ton van den Tillart actief in Zijtaart en omgeving en hij had dit jaar ook twee boomvalknesten.

In 2009 zijn we begonnen om alle Brabantse Boomvalkjongen te voorzien van een zwarte kleurring met witte letters en cijfers, project Vogeltrekstation. Dit om te bekijken waar onze Boomvalken het hele jaar rondhangen. Er is namelijk nog maar weinig bekend over waar de jongen komen te broeden of waar ze overwinteren. De jongen komen pas na twee jaar terug als ze volwassen en in staat zijn om zelf jongen te produceren. 2011 gold als het eerste jaar waarin we ringen af konden lezen. Op zondag 11 september kreeg ik van Jaap van de Spek een mailtje met de melding van een geringde vogel: merk A3, als broedvogel gezien op een hoogspanningsmast te Bergen op Zoom. De vogel was gezien door Hans Potters, ook een roofvogelliefhebber, het betrof een vrouwelijke broedvogel, die een nest met drie jongen heeft grootgebracht. De afstand van zijn geboortenest in Veghel tot Bergen op Zoom is hemelsbreed vijftientig kilometer. Het ringen van jonge Boomvalken gebeurde door Jaap van der Spek in Mariaheide. Hierna is er ook nog contact geweest met Hanneke Sevink, voorzitter van de roofvogelwerkgroep Nederland, die ook een terugmelding van een kleurling uit België had. Ik zag Hanneke nog op de landelijke SOVON dag in Nijmegen en ook zij is zeer actief in het inventariseren van Boomvalken en ze kon niet wachten tot de Boomvalken weer terugkeren in april 2012.

***Ringen van jonge Boomvalken
(foto Willy van Lanen)***

Ik vond op internet nog een artikel over een uitgebreid onderzoek naar het trekgedrag van Zweedse en Oost-Duitse boomvalken. Het onderzoek vond plaats van 2005 tot 2009. De vogels waren hierbij uitgerust met minuscule zenders op zonne-energie, 9,2 gram en later zelfs van vijf gram, die in verbinding stonden met satellieten. Vooralsnog is vast komen staan dat al deze vogels boven het Europese vasteland zuidwestwaarts vliegen, waarbij er qua breedtegraad onderlinge afstanden zijn van honderden kilometers. Vreemd genoeg komen al deze trekroutes in de buurt van Kongo bijeen in een trechter van ongeveer zeventig kilometer. In dit gebied trekken alle gebieden zuidwaarts. Uiteindelijk is gebleken dat het door de corridor trekken leidt tot het halveren van de route over onafgebroken tropisch regenwoud, ecologische barrière voor de valken, tot ongeveer vier- tot zeshonderd kilometer. Het eindpunt schijnt Angola te zijn met een halfopen, langbladig savannegrasland met verspreid staande Miombobomen van tussen de vijf en tien meter hoog, overeenkomend met het Nederlandse bos- en heidelandschap, waar de Boomvalk oorspronkelijk voornamelijk te zien was.

Hier nog wat losse cijfers voor de beeldvorming:

- De afstand van Noord-Europa naar Zuid-Angola is ongeveer tienduizend kilometer, vanaf Nederland iets geringer;
- Ongeveer 49 trekdagen, inclusief een week rust op Elba en een dag rust in Algerije;
- De grootst gemeten dagafstand is 620 kilometer;
- De totale vliegafstand in het winterkwartier, allemaal korte afstanden, ruim 9.000 kilometer.

Dus hoezo respect voor onze boomvalk?

Daarna keren ze dan terug naar Nederland waar een stel liefhebbers van de Boomvalk hen weer enthousiast zal begroeten. Voor nu zullen we eerst maar eens onze nestkaarten digitaal gaan invoeren op de website van SOVON en daarna kan het wachten op hun terugkeer beginnen.

Jan van den Tillaart

Excursie Kraaijbergse Plassen

Op een prachtige zondagochtend stonden we met vier enthousiaste vogelaars bij de Groenhoeve. Dit keer stond een excursie naar de Kraaijbergse Plassen op de planning. Waarschijnlijk wilden de meeste vogelaars thuis in de tuin genieten van het mooie weer, of konden ze niet komen vanwege de truckrun die er die ochtend ook startte. Tijdens het rijden naar de Kraaijbergse Plassen kwamen we Rien tegen.

Ook die wilde nog mee. Een overvliegend vrouwtje Blauwe Kiekendief werd er onderweg nog gespot. De

Kraaijbergse Plassen is een watergebied dat ontstaan is uit zand- en grindafzuigingen, die nog steeds gaande zijn. Dat bleek wel toen we er rondreden, een aantal wegen was er gewijzigd.

Als eerste zijn we naar de zuidkant gereden, hier is een prachtige vogelkijkhut met mooi uitzicht op één van de plassen. Hier zaten diverse eenden; Kuifeend, Tafeleend, Slobeend, Smienten, Wintertaling, maar ook vele Kieviten en Grauwe Ganzen. De Lepelaars waren al vertrokken, helaas. Nadat we de gehele plas hadden bekeken zijn we weer richting het noorden gegaan. Opeens kwam er een hoog piepend geluid uit het riet, en jawel een IJsvogel kwam langs gescheerd, prachtig! Bij het dorpje Linden reden we eerst richting het gebied 'Op den Drul'. Hier is een heuveltje waarvandaan je een mooi uitzicht hebt over de andere plas. Hier ook weer de vele eendensoorten prachtig gezien. We hebben ruim de tijd genomen om ze allemaal op naam te brengen.

Na dit mooie uitzicht zijn we weer richting Linden gegaan. Door Linden heen richting een rotonde met maar één afslag, de terugweg! Hier zijn we op ons gemak gaan rondlopen. Wat kleine zangvogels zaten er hier, onder andere Roodborsttapuit, Tjiftjaf, Fitis, Groenling. Een overvliegende Sperwer zorgde nog voor paniek bij de vele Spreeuwen. Met een prachtige zonnige excursie achter de rug hebben we die ochtend afgesloten.

Peter van de Braak

Inventarisatie-overzicht 2012

De inventarisatiegroep heeft de plannen voor 2012 besproken. Hierbij een voorlopig overzicht. Het is de bedoeling van de werkgroep om inventarisaties binnen de Vogelwacht te bevorderen en te stroomlijnen. Een aantal inventarisaties worden door enkele personen uitgevoerd, maar het is ook de bedoeling dat er inventarisatieactiviteiten plaatsvinden waar iedereen aan mee kan doen. Dus het moet beslist niet zo zijn dat de werkgroep alle inventarisaties doet. De werkgroep bestaat uit de volgende personen: Arend Vermaat (coördinator), Leo Ballering, Peter van de Braak, Stijn van Gils, John Hermans en Jan-Willem Hermans. Alle waarnemingen (of een kopie ervan) graag sturen naar Arend Vermaat (e-mailadres: kok.vermaat@ziggo.nl).

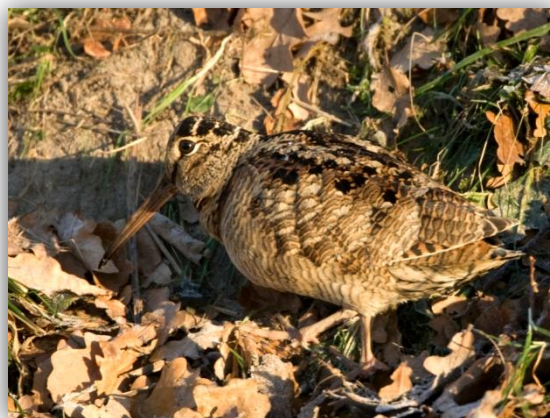
De volgende tellingen staan het komend jaar weer op het programma:

- **Klapekstertelling:** in december en januari. Hier kan iedereen aan deelnemen. Houd de maandagenda in de gaten.
- **Tuinvogeltelling:** Georganiseerd door Vogelbescherming. Wij zouden het echter leuk vinden als de gegevens ook naar Arend verstuurd worden en dat zoveel mogelijk leden hier aan meedoen. Vanuit je stoel, kijkend naar je tuin is deze inventarisatie te doen. Arend maakt dan ook een overzichtje van wat er in ons werkgebied geteld is.
- **PTT-wintertelling:** We hebben vier routes vorig jaar voor het eerst gedaan. Ook dit jaar gaan dezelfde groepen op pad. Wil je eventueel aanschuiven, neem dan contact op met Arend. PTT staat voor puntransecttelling en is dus gericht op de vogels die in de winter hier aanwezig zijn.
- **Watervogeltelling:** Drie stukken langs de Aa worden geïnventariseerd. Het zou leuk zijn als we ook de volgende watergebiedjes in beeld krijgen: Bentley, Kleuter, Hemelrijk, Hofmansplassen, Meeuwel, Arboretum - Heesch en Heische Tip. Interesse, neem contact op met Arend.
- **BMP-telling:** Meeuwel en de Goorse bossen. Dit wordt uitgevoerd door een aantal leden. In de Goorse bossen kunnen we nog enkele tellers gebruiken. Neem contact op met Arend. BMP staat voor broedvogelmonitoringproject en is dus gericht op broedende vogels.
- **Maashorstwintertelling:** We willen de Maashorst ook in de winter in beeld krijgen. Hier zal aan gewerkt worden.
- **Akkerrandentelling:** Een aantal leden zullen de akkerranden bij de telpost inventariseren gedurende het jaar.
- **Houtsnippentelling:** We gaan half mei in het Melven houtsnippen tellen op een speciale manier. Ook dit zal door de werkgroep opgezet worden.

Suggesties voor meer tellingen zijn altijd welkom. Heb je bepaalde tellingen die hier niet vermeld zijn, ga er vooral mee door, maar zorg er a.u.b. voor dat een kopie van de tellingen naar Arend gaat. Bedankt!

Zo krijgen we op den duur een fraai overzicht van de rijkdom aan vogels binnen ons werkgebied.

Jan-Willem Hermans en Arend Vermaat

Houtsnip

Ruim tien jaar tellen op de Brobbelbies!

Het is alweer ruim tien jaar geleden dat de Vogelwacht Uden de Brobbelbies uitkoos om hier een vaste telpost in te richten. De eerste telling vond plaats op 3 september 2000. In de loop der jaren is de telpost uitgegroeid tot een volwaardige telpost die zich wat aantallen en soorten goed kan meten met andere telposten in Nederland. In de onderstaande tabel vind je wat gegevens over de afgelopen jaren.

Jaar	Uren	Aantallen vogels	Soorten
2000	93:00	23.884	58
2001	287:00	57.958	92
2002	316:00	54.611	86
2003	372:42	58.160	94
2004	342:37	84.573	92
2005	554:39	144.717	115
2006	657:43	216.226	105
2007	723:35	205.050	127
2008	1488:17	430.907	139
2009	799:54	154.891	101
2010	900:27	260.321	130
2011	834:45	215.049	114
Totaal	7367:39	1.906.347	188

Telseizoen 2011

In 2011 werd begonnen met tellen op 31 juli. De maand augustus werd gekenmerkt door veel regenval, dit heeft zijn uitwerking op de tellingen niet gemist. Er werden minder uren geteld (261 uur) en ook het aantal vogels (6.875) is niet erg groot te noemen. Het is in ieder geval het laagste aantal vogels sinds 2006. Het lijkt erop dat de toename van de Purperreiger in Nederland ook op onze telpost merkbaar is. We zagen in de afgelopen twee seizoenen al een Purperreiger, dit jaar hadden we er vijf in augustus. We zullen zien of deze trend zich doorzet. Wat betreft de Ooievaar kunnen we deze trend als bevestigd stellen. Sinds 2007 zijn de aantallen Ooievaars enorm toegenomen op onze telpost. Ook dit jaar was geen uitzondering en we telden in augustus 105 exemplaren. In september kwam daar nog een aantal van 195 Ooievaars bij. Daartussen zat een imposante groep van 137 exemplaren (wat overigens de derde beste telling van Nederland is). In totaal dit jaar dus driehonderd Ooievaars en dit is het beste aantal tot nu toe voor ons. Op 16 augustus werden nog twee nieuwe dagrecords behaald, dit waren twaalf Boomvalken en tien Casarca's. Hoogtepuntjes in augustus waren: twee Zwarte Ooievaars, twee Morinelplevieren, drie Duinpiepers en zes Visarenden.

De maand september gaat als gemiddeld in de boeken. Er werd 265 uur geteld en hierin werden 30.861 vogels genoteerd. Absoluut hoogtepunt in de maand september was de waarneming van een juveniele Steppekiekendief. De vogel kwam op 17 september laag jagend aangevlogen. Hij landde ongeveer vierhonderd meter voor de telpost en rustte hier ongeveer een kwartier waarna hij vertrok. Er heeft zich dit najaar een ware invasie voorgedaan wat betreft Steppekiekendieven. In Nederland maar ook in het buitenland zijn uitzonderlijke aantallen gezien, het waren allemaal juveniele vogels. Op de telpost in Falsterbo werden nieuwe records verbroken en er zijn zelfs waarnemingen gedaan in Ierland.

Een andere nieuwe soort voor de telpost in september was de Wielewaal. Op 14 september werd een juveniele vogel waargenomen. Een dag later kwam nog een adult exemplaar overgevlogen. Hier bleef het niet bij en op 29 september werd een Raaf gezien. Dit is tevens een nieuwe soort voor de telpost. In de maanden daarop werden meer waarnemingen gedaan en soms werden zelfs twee Raven gezien. We vermoeden nu dat de soort al vanaf het voorjaar aanwezig is in de Maashorst. De toekomst zal uitwijzen of het hier een permanente soort betreft. Andere hoogtepunten in september zijn: twee Grauwe Kiekendieven, drie Rode Wouwen, zes Visarenden, twee Duinpiepers en een Ortolaan.

De maand oktober werd gekenmerkt door een massale trek van Buizerden waarover straks meer. In totaal werd 207 uur geteld en werden 146.417 vogels genoteerd. Op 29 oktober kon de vierde nieuwe soort van de telpost genoteerd worden. Vier Tafeleenden vlogen in een groepje over de telpost. Op 15 oktober vroeg in de ochtend kwam een enorm front Spreeuwen over de telpost. Het eind van dit lint kon aan beide zijden niet gezien

Buizerd (foto John Hermans)

worden. Een voorzichtige schatting leverde tienduizend exemplaren op, maar het zijn er waarschijnlijk veel meer geweest. Wat later kwam er nog een front over, dit was weliswaar kleiner maar we denken toch minimaal achtduizend vogels. Met nog meer kleinere groepjes leverde dit een nieuw dagrecord op van 19.122 exemplaren. Zoals gezegd was de Buizerdtrek fenomenaal in oktober. Op 14 oktober tellen we voor twaalf uur 's middags al honderd Buizerden. In de middag blijven de Buizerden flink doorvliegen en om vijf uur is het oude dagrecord van 242 verbeterd naar 342 exemplaren. Van vijf tot zes uur werd de telpost even omgetoverd tot een klein Falsterbo. We telden in dit uur 199 Buizerden met een bel van 118 vogels waartussen drie Rode Wouwen gezien werden. Met twee nieuwe dagrecords, 541 Buizerden en zeven Rode Wouwen, een topdag. Er werden ook andere goede soorten gezien zoals een Ruigpootbuizerd (de tweede ooit) en vijf Kraanvogels. Een dag later konden we zelfs 703 Buizerden noteren. Een record waarvan we eigenlijk alleen maar stiekem droomden. Dit is zelfs de zesde beste telling van de Buizerd op de Nederlandse telposten. Ook werden op deze dag niet minder dan zes Rode Wouwen geteld en werd weer een Ruigpootbuizerd gezien. Voor oktober kwam het totaal aantal Buizerden op 1.669 exemplaren, normaal halen we dit niet eens in één seizoen. Het jaartotaal is uitgekomen op 1.865 Buizerden!! Andere hoogtepunten in oktober zijn: een Velduil en een late Gierzwaluw.

De maand november staat in schril contrast met oktober. De maand werd vooral geteisterd door veel en dichte mist. In totaal werd maar 88 uur geteld waarin 30.648 vogels genoteerd werden. De meest opmerkelijke soort was een Jan-van-Gent die op 12 november over de telpost vloog, dit is de vijfde nieuwe soort van dit seizoen. Van de roofvogels was weinig meer te bespeuren in november, wel werden nog 21 Kraanvogels geteld. De enige soort van betekenis was nog de Spreeuw waarvan ruim 17.000 exemplaren geteld werden. Terug kijkend kunnen we spreken van een redelijk goed seizoen met als hoogtepunt de Buizerdtrek. Volgend jaar op 1 augustus word er weer gestart met tellen, TOT DAN.

Toy Janssen (Coördinator Vogeltrektelpost Brobbelbies)

Activiteiten werkgroepen Vogelwacht Uden e.o.

HET BESTUUR

Het bestuur verzorgt de algehele coördinatie van de vereniging, zij stimuleert tal van activiteiten en legt contacten met derden. Tevens organiseert het bestuur de ledenactiviteiten, zoals excursies, cursussen en dialezingen. Genoemde activiteiten worden mede uitgevoerd door middel van een aantal werkgroepen, te weten:

WERKGROEP INVENTARISATIE

De werkgroep Inventarisatie organiseert diverse vogeltellingen in de Maashorst. Genoemde inventarisaties hebben tot doel een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de vogelstand in een bepaald gebied. De verkregen informatie wordt ter beschikking gesteld aan het SOVON, Staatsbosbeheer en Gemeentes. Zij gebruiken de informatie ten behoeve van beheersplannen voor de Maashorst en de Wijstgronden.

Coördinator Arend Vermaat, telefoon: 0413-377116

WERKGROEP OEVERZWALUWEN

Sinds 1986 heeft de Vogelwacht een kunstmatige oeverzwaluwenwand op de voormalige grindafraving "Hemelrijk" te Volkel. Men houdt zich bezig met de inventarisatie en registratie van de daar broedende oeverzwaluwen. Daarnaast wordt regelmatig onderhoud uitgevoerd aan de oeverzwaluwenwand en observatiehut. Op verzoek is een gratis brochure verkrijgbaar met daarin alle details over de bouw e.d.

Coördinator Marc Poulussen, telefoon: 0413-274046

WERKGROEP UILEN

Het plaatsen en onderhouden van nestkasten in kerken, boerderijen en schuren is een van de belangrijkste taken van deze werkgroep. Momenteel heeft de werkgroep de beschikking over ca. veertig kerkuilenkasten, die verdeeld zijn over Uden, Volkel/Odiliapeel en Boekel/Venhorst. Alle broedgegevens worden geregistreerd en aan de betreffende instanties doorgegeven. Daarnaast het geven van advies aan belangstellenden.

Coördinator John Opdam, telefoon: 0413-255179

WERKGROEP NESTKASTEN

Deze werkgroep verschaft nestgelegenheid aan vogels en dan met name holenbroeders, zoals Koolmees, Pimpelmees en Zwarte Mees, Gekraagde Roodstaart, Vliegenvanger etc. Dit gebeurt door diverse soorten nestkasten te maken en op geschikte locaties te bevestigen. Op dit moment heeft de werkgroep het beheer over zo'n zeshonderd nestkasten. Tevens het inventariseren en administreren van broedgevallen.

Coördinator Leo Ballering, telefoon: 0413-368248

WERKGROEP STOOTVOGELS

Naast het inventariseren van een zestal soorten stootvogels, welke in de Maashorst voorkomen, wordt aandacht besteed aan het maken en plaatsen van nestkasten of horsten, alsmede het controleren en registreren ervan. Verder is het doorgeven en assisteren bij het ringen van de jongen ook een taak van de groep. Het betreft hier voornamelijk de Buizerd, Havik, Sperwer, Torenvalk, Wespandief en Boomvalk.

Coördinator William van der Velden, telefoon: 0413-343308

WERKGROEP CLUBBLAD / PUBLICITEIT

Een belangrijk communicatiemiddel binnen de Vogelwacht is "Het Bruujsel". Dit clubblad wordt viermaal per jaar uitgebracht in een oplage van ca. 300 exemplaren. Hierin is veel te lezen over de diverse activiteiten binnen de vereniging. Verder verzorgt de werkgroep alle publiciteit rondom de activiteiten die op touw worden gezet. Dit resulteert in diverse berichtgevingen in de dag- en weekbladen, kabelkranten, radio en televisie.

Coördinator Peter Noy, telefoon: 0413-251691

WERKGROEP VRIJWILLIG LANDSCHAPSBEHEER UDEN

Deze werkgroep is een gezamenlijke activiteit van het I.V.N. en Vogelwacht Uden. Zij houdt zich bezig met behoud, herstel en ontwikkeling van kleine landschapselementen in de omgeving van Uden. Hiertoe worden o.a. wilgen geknot, elzensingels teruggezet en poelen gegraven. Tevens maakt het V.L.U. onderdeel uit van de Stichting Udense Kersenboomgaard. Zij onderhoudt een kersenboomgaard aan de Patrijsweg te Uden.

Coördinator Willem Peters, telefoon: 0413-252529

WERKGROEP JEUGDVOGELWACHT UDEN E.O.

De Jeugdnatuurgroep is een zelfstandige werkgroep binnen Vogelwacht Uden. Zij is bedoeld voor jongeren tussen de tien en vijftien jaar en heeft als doel de jeugd kennis te laten maken met alle facetten van de natuur. Een keer per maand op zaterdagmorgen trekt men het veld in om naar vogels te kijken, bomen te herkennen of paddenstoelen te zoeken. Men tracht het besef en waardering voor de natuur bij de jeugd te vergroten.

Coördinator Peter van de Braak, telefoon: 0413-253586

WERKGROEP SENIOREN.

Een actieve groep senioren binnen de Vogelwacht die iedere maandagmorgen in de Maashorst gaat wandelen voor het sociale contact maar ook om van de natuur (flora en fauna) te genieten. Daarnaast wordt assistentie verleend bij het maken van diverse soorten nestkasten en helpt men mee met de verschillende werkgroepen. Ook wordt ondersteuning verleend bij het uitvoeren van inventarisatiewerkzaamheden. De minimum leeftijd voor deelname is 55 jaar.

Coördinator Wil Verbossen, telefoon: 0413-268414

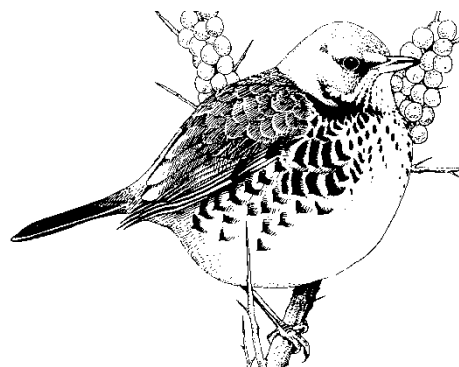
WERKGROEP NATUUR & MILIEU

Een gezamenlijke werkgroep met het IVN-Uden. Het doel van deze werkgroep is om natuur- en milieuplannen van bijvoorbeeld de Gemeente Uden of provincie te toetsen en van commentaar te voorzien. Kansen en bedreigingen op natuurgebied worden besproken en waar nodig actie ondernomen. Daarnaast wordt onder andere flora- en faunaonderzoek verricht in de verschillende natuurgebieden met als doel het geven van beheeradviezen.

Coördinator Albert van Rosmalen, telefoon: 0413-260126

Doe mee en meld je aan!

Iedere werkgroep kan wel extra hulp gebruiken. 'Vele handen maken immers licht werk'. Wanneer je interesse hebt om mee te doen of eerst meer informatie wilt hebben, neem dan telefonisch contact op met de desbetreffende werkgroep-coördinator. Zij staan je graag te woord (alvast bedankt)!

Vogelwacht - Winkel

Kijk eens goed in de winkel van de Vogelwacht. Mogelijk kunt u iemand verrassen met één van de onderstaande cadeaus en/of praktische middelen. U steunt daarmee tevens het werk van Vogelwacht Uden e.o.

Zoals u ziet, is het aantal artikelen afgenomen, heeft u nog ideeën?

Meer willen weten over vogels? De winkel kan u daarbij helpen:

• Atlas van de vogeltrek.....	€ 20,00
• 1-2-3 Natuurgidsen Vogels	€ 10,00
• Arendsoog	€ 12,00
• Creatief vogels fotograferen.....	€ 17,00
• De dwergganzen van Anjum	€ 17,00
• De jonge sporenonderzoeker	€ 10,00
• De kiekendieven van Oldambt	€ 19,00
• Dieren fotograferen	€ 17,00
• Erfvogels in beeld.....	€ 3,50
• Handboek vogels kijken	€ 18,00
• Herkenning van roofvogels in het veld	€ 12,00
• IJsvogels	€ 15,00
• Kerkuilen	€ 13,00
• Nesten in beeld	€ 3,50
• Kraaienbende.....	€ 11,00
• Living on the edge.....	€ 50,00
• Langs Weinddupper en Schrijverke	UITVERKOCHT
• Mus.....	€ 12,00
• Nieuwe zakgids Vogels	€ 10,00
• Tuinvogels in beeld	€ 3,50
• Uilen van Europa.....	€ 35,00
• Garendiefkes.....	€ 10,00
• Veldgids Roofvogels	€ 25,00
• Veldkijker.....	€ 12,00
• Vogels in en rond de tuin	€ 10,00
• Vogels, lichaamsbouw en gedrag.....	€ 24,99
• Vogels over de vloer	€ 17,00
• Vogels van Europa ANWB (nieuwe druk)	€ 25,00
• Vogels van maand tot maand	€ 11,50
• Vogels voor elke dag.....	€ 10,00
• Vogels zien en horen	€ 10,00
• Vogelssporen	€ 20,00

CD's en DVD's

• Cd's met vroege vogelzang 3 Nico de Haan, vogels van plas en moeras	€ 10,00
• DVD Herken onze Uilen	€ 11,00
• DVD Onze weidevogels.....	€ 17,00
• DVD Onze zwanen en wilde ganzen.....	€ 17,00
• DVD Onze eenden DVD Onze eenden	€ 17,00

Verrekijkers:

- Bresser Hunter 8x40 € 30,00
- Outdoor / Olivon Club 10x42 € 109,00
- Optisan Cobra 10x42 € 65,00
- Harness € 12,00

Andere artikelen:

- Vogelwacht Uden sticker € 0,00
- Mooie geborduurde Vogelwachtsticker (geel/blauw embleem) € 1,00
- Vogelwachtspeeldje (een 'must' voor leden) € 5,00
- Riemenstelsel voor kijker of fototoestel (harnes) € 12,00
- Voederhuis € 10,00
- Webcam € 9,99
- Verjaardagskalender € 5,00

Coördinator Vogelwacht-Winkel:

Jacques Raats, Maasstraat 65 te Veghel

Telefoon: 0413-369388 (voor afspraak van tevoren even bellen)

Kijk ook eens op www.vogelwachtuden.nl en klik op 'algemeen', daar vind je de winkel.

Uitdagingen zijn er om aangenomen te worden

"Als een uitdaging niet wordt opgepakt en aangenomen, dan is er geen uitdaging!"

Binnen de Vogelwacht liggen de uitdagingen voor het oprapen. Enkele worden opgenomen maar er blijven er toch nog opvallend veel liggen. De uitdaging waar niemand zin in heeft, is de winkel voortzetten. Deze uitdaging biedt nu net zoveel meer dan de meeste mensen zien. Natuurlijk kost het tijd en energie. Maar er komt enorm veel voor terug. Kijk alleen maar naar de prijzen, het geeft toch een kink wanneer jij artikelen kunt leveren ver beneden de adviesprijs. Ook is het leuk om steeds weer op zoek te mogen zijn naar nieuwe boeken, artikelen voor de winkel waarvan jij inschat dat je ze verkoopt. Een mooi voorbeeld is het riemenstelsel voor de kijker of camera. Voor de prijs, waarvoor je ze in de winkel van de Vogelwacht kunt kopen, kun je ze nergens in Nederland, België of Duitsland kopen. Sterker nog, wil je ze ergens kopen dan zul je goed moeten zoeken om ze te kunnen kopen. Alle artikelen in de winkel krijg je bovendien als eerste in de handen, de artikelen kun je op je gemak bekijken.

Wie durft de uitdaging aan?

Voor mij blijft de vraag wie de uitdaging durft aan te nemen om de goed draaiende winkel, compleet met een overzicht van de verkopen en de leveranciers van de artikelen, over te nemen. Tot op heden heeft mijn oproep geen respons opgeleverd. Je zou bijna denken dat de 350 medeleden denken dat die winkelbeheerder hartstikke gek is om zich uit te sloven voor die leden. Mogelijk is dat ook zo, maar een vereniging waarin eenieder achterover leunt en wacht tot anderen iets gaan doen, is volgens mij ten dode opgeschreven. Een bloeiende vereniging zoals de Vogelwacht, daarin worden uitdagingen toch altijd opgepakt! Of niet soms?

Jacques Raats

Wat doet Vogelwacht Uden e.o.?

Vogelwacht Uden e.o. (en omgeving) is een zelfstandige vereniging die zich actief inzet voor alle, in de vrije natuur, levende vogels. De belangrijkste doelstellingen zijn:

- Directe bescherming van vogels en hun biotoop.
- Het behouden en creëren van nestgelegenheid voor vogels.
- Belangstelling kweken voor vogels bij een groot publiek.
- Deelname aan landelijke en provinciale activiteiten m.b.t. vogelstudie en inventarisatie.

Om de doelstellingen te realiseren worden tal van activiteiten georganiseerd, waaronder:

- Publiekswandelingen zowel in het Udense Maashorstgebied als de omliggende dorpen.
- Excursies naar waardevolle natuurgebieden in Nederland en ook daarbuiten.
- Film- en dia-avonden in het eigen clubgebouw, de Groenhoeve.
- Vogelcursussen voor leden en niet-leden.
- Houden van lezingen voor scholen, verenigingen en instanties.
- Geven van voorlichting op tentoonstellingen en open zondagen.
- Verzorgen van publicaties in diverse media en tijdschriften.

Naast de hierboven genoemde educatieve middelen verleent Vogelwacht Uden ook daadwerkelijke hulp aan de vogels door middel van:

- Het plaatsen en onderhouden van nestkasten (zang-, stootvogels en uilen).
- Herstel en beheer van kleinschalige natuurgebieden in Uden en omgeving.
- Beheer en onderhoud van de kunstmatige oeverwaluwenwand op het Hemelrijk.
- Het plaatsen van nestbeschermers voor weidevogels.
- Wintervoeding aan vogels in nood (in geval van strenge en langdurige vorst).

Andere activiteiten van de Vogelwacht zijn:

- Het inventariseren van diverse (broed)vogelsoorten in het Maashorstgebied.
- Het opstellen van beleidsplannen en aanbevelingen ten aanzien van Gemeentes en Overheden om zodoende voor de belangen van de natuur en in het bijzonder de vogels op te komen.
- Ten behoeve van Vogelwacht Uden, I.V.N.-Uden en de Kinderboerderij het exploiteren en onderhouden van het gezamenlijke onderkomen, de Groenhoeve.
- Het plaatsen van schuil- en observatiehutten.
- In samenwerking met het I.V.N.-Uden actief deelnemen aan het Vrijwillig Landschapsbeheer Uden (V.L.U.). Het behouden en herstellen van kleine landschapselementen in Uden e.o.
- Het samenstellen en uitgeven van een eigen verenigingsblad "Het Bruujsel".

Vogelwacht Uden werkt samen met provinciale en landelijke organisaties op het gebied van:

- Inventarisaties, waaronder het Broedvogel Monitoring Project (B.M.P.), wintervogeltellingen en de Vogeltrek-teldag in de Maashorst.
- Het ringen en registreren van o.a. stootvogels, kerkuilen en zangvogels.
- Controle op de naleving van de (nieuwe) Vogelwet.

Wilt u actief meedoen of een financiële bijdrage geven?

- De jaarcontributie bedraagt € 14,- per persoon.
- Gezinsleden betalen € 6,-.
- Het éénmalig inschrijfgeld bedraagt € 2,50.
- Per adres ontvangt men ieder kwartaal "Het Bruujsel".

Kerkuil

Voor inlichtingen en lidmaatschap:

- Secretariaat: José Escher, Kruisstraat 13 - 5388 CH NISTELRODE.
Telefoon: 0412-650180 of E-mail: secretariaat@vogelwachtuden.nl

Website Vogelwacht Uden: www.vogelwachtuden.nl

Clubgebouw: De Groenhoeve, Artillerieweg 3, Uden (bij Kinderboerderij). Telefoon: 0413-250047.

Dé specialist voor technische functies

- **Opdrachtgevers** kunnen vacature(s) voorleggen aan Nobru waarna zij zich toelegt op het, binnen de gestelde termijn en budget, adequaat vervullen van de personeelsbehoefte.
- **Werkzoekenden** met een technische of technisch/commerciële achtergrond kunnen bij Nobru terecht voor advies en bemiddeling naar een duurzame baan bij een van haar opdrachtgevers.

De belangrijkste vakgebieden waarbinnen Nobru Technisch Personeel werkzaam is, zijn:
Elektrotechniek, Werktuigbouwkunde, Bouwkunde en Civiele Techniek.

Nobru Technisch Personeel B.V.
Rondweg 73 (Poort van Uden)
Postbus 73
5400 AB Uden

Telefoon: 0413-243610
Fax: 0413-243615
E-mail: info@nobru.nl
Internet: www.nobru.nl

premium honden & katten voeders,

ZO'N KWALITEIT; ZO VOORDELIG !!

www.4feedt.nl

Onder andere in ons assortiment:

20 kg Senior krokant:	€ 29,80
20 kg Superieur Krokante brok:	€ 26,50
20 kg Superieur Kip & Rijst (Premium):	€ 28,20
20 kg Superieur Puppy brokjes:	€ 35,10
15 kg Superieur Lam & Rijst (hypoallergeen):	€ 24,70
10 kg 6-Mix kattenbrokjes:	€ 19,50

en vele andere soorten; ook alles in 10 kg verpakkingen

Gratis bezorgservice in Uden, Oss, Veghel, Nijmegen, Wijchen en omgeving!

U bent ook van harte welkom in onze winkel:
Honden & Katten Speciaalzaak 4FEEDT
Volkelseweg 26 - 5405 NA Uden

Kijk eerst op www.4feedt.nl voor de openingstijden!!

Meer informatie en VOORDELIG on-line shoppen (> 1.000 artikelen):

www.4feedt.nl

Of vraag een folder aan: 0413 - 266 398

 De Kleuter
tuincentrum

Uw tuinvakman

Alle tuinartikelen, tuinontwerp,
aanleg en onderhoud van tuinen

Tuincentrum De Kleuter
Goorkensweg 1 - UDEN

Telefoon: (0413)261078

Fax: (0413)252323

E-mail: info@dekleuter.nl

Internet: www.dekleuter.nl

Voor boeken en tijdschriften gaat u naar:

Boekhandel Bert van der Heijden

Mondriaanplein 12, 5401 HX UDEN

Telefoon: 0413-260907

Internet: www.libris.nl

E-mail: bertheijden@libris.nl

Gordijnen
vloerbedekking
binnenzonwering
raamdecoraties
enz.

Neringstraat Oost 7-9
5401 GM Uden
Tel.: 0413-250510
Fax.: 0413-247210

www.vloerenraam.nl

Een huiscollectie Impressions;
een collectie met veel keus en
kwaliteit, speciaal voor u
geselecteerd en vervaardigd.
WELKOM

'De Bloemenkelder'

Botermarkt 7
5404 NV UDEN

Tel.: 0413-267988
Fax: 0413-257584

Onderdeel van The Florist Bloemen en Planten

Voor meer informatie:
www.theflorist.nl

Thuis in wonen

Atriensis B.V.
Insulindelaan 124
Postbus 842
5600 AV Eindhoven
Telefoon: 040-2367859
Fax: 040-2364278

E-mail: info@atriensis.nl
Webite: www.atriensis.nl

Th. Peters Machinale Timmerwerken

Het juiste adres voor kozijnen en trappen

Eisenhowerweg 22
5466 AC VEGHEL
Tel.: 0413-377744
Fax: 0413-354755

**Slagerij
Frans Knobbout**

Drossaard 12
5403 ET UDEN
tel: 0413-267354

*Wij bieden u met zekerheid het
beste rundvlees uit Nederland*

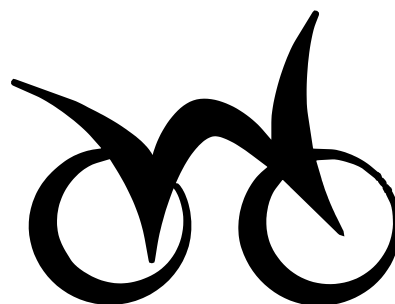
COCK ULAND de fietsenwinkel

**Drossaard 47
5403 ES Uden
Tel. 0413-267088**

**Duifhuizerweg 8 Tel. 0413 363785
5406 TB Uden Fax 0413 342047**

*Voor al uw agrarisch
loonwerk*

**wim de wilt
tweewielers**

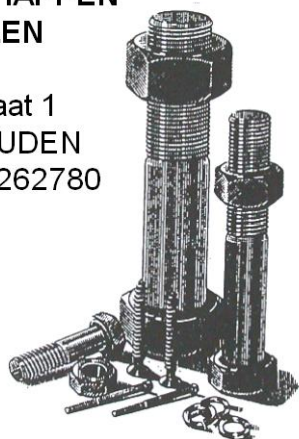
**Tweewielers Wim de Wilt v.o.f.
Kerkstraat 4, 5401 BE UDEN**

**Telefoon: 0413-262620
Telefax: 0413-255560
E-mail:
tweewielerswimdewilt@gmail.com**

snijders metaal

IJZERWAREN
GEREEDSCHAPPEN
METALEN

Kapelstraat 1
5401 EC UDEN
Tel.: 0413 - 262780

de Bruin

verzekeringen

**Een vertrouwd adres
voor al uw verzekeringen**

Velmolenweg 87, Uden • Telefoon: (0413) 330999
E-mail: info@debruin.nl • Internet: www.debruin.nl

Foto Rooijmans

www.fotorooijmans.nl

Markt 10 - 6021CD - Budel
tel. 0495-494890
h.rooijmans1@chello.nl

Al vele jaren zijn wij het adres voor Swarovski verrekijkers, Spottingscopes en toebehoren.

Met gedegen advies en eindeloos geduld staan we u terzijde in uw keuze voor het juiste Swarovski produkt.

Een produkt dat beschouwd mag worden als de "Rolls Royce" onder de optiek. De "EL-serie" bijvoorbeeld wordt op 140 punten op kwaliteit gecontroleerd. Daardoor ontstaat een produkt waarop met een gerust hart 30 jaar garantie wordt gegeven (10 jaar bij spotting scopes)

SWAROVSKI OPTIK DIGISCOPING

Dankzij de DCA, DCB en TLS800 gaat voor u de fascinerende wereld van SUPER-TELE-FOTOGRAFIE open.

Met gemak haalt u uw moeizaam te benaderen object 40,..50,..60 maal dichterbij. Vogels en wild fotograferen was nog nooit zo gemakkelijk.

Met 30 jaar ervaring in fotografie kunnen wij u uiteraard een schat aan informatie en adviezen verstrekken, waardoor goede resultaten meteen haalbaar zijn.

Het assortiment van Swarovski omvat meer dan 25 kijkers en telescopen.

**Super
deBoer**
**Supermarkt
De Laak**

'DE BESTE SUPERMARKT VAN BRABANT'

**Drossaard 14-18
5403 ET UDEN
Telefoon: 0413-267837**

Foto de Vakman

**Echte foto speciaalzaak met
internet prijzen**

Marktstraat 10 - Uden
Telefoon: 0413-263695
E-mail: verkoop@fotodevakman.nl

foto+de
vakman
uden
wijken

Marktstraat 10
5401 GH Uden
Spoorstraat 16
6602 AZ Wijchen

**Deskundig advies
lage prijzen**

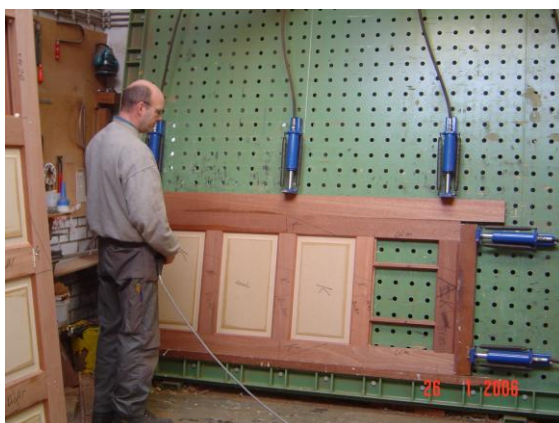
www.fotodevakman.nl

voor wie goedkoop een camera wil kopen....

Hans van den Heuvel Machinale Timmerwerken

***Voor al uw binnen- en
buitendeuren***

**Leurke 2A
5427 EE BOEKEL
Tel.: 0492-323861
Fax: 0492-324013
Website: www.heuveldeur.nl**

JAN PEERENBOOM

**Aannemingsbedrijf
Jan Peerenboom B.V.
Volkelseweg 6
5405 NA Uden
tel: (0413) 26 37 40**